

SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO s.r.o.

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Mzdové účetnictví, daně a personalistika**

**SROVNÁNÍ PENZIJNÍCH FONDŮ V ČESKÉ
REPUBLICCE A VLIV PLÁNOVANÉ REFORMY
DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU NA TYTO FONDY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Petra MALÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Roman PTÁČEK, Ph.D.

Znojmo, 2011

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Ing. Romanu Ptáčkovi, Ph.D., za vedení bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pod a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

Ve Znojmě dne 30. dubna 2011

.....

Petra MALÁ

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor **Petra MALÁ**
Bakalářský studijní program **Ekonomika a management**
Obor **Mzdové účetnictví, daně a personalistika**

Název: **Srovnání penzijních fondů v České republice a vliv
plánované reformy důchodového systému na tyto fondy**

Název (v angličtině): **Comparison of pension funds in the Czech Republic and the impact of the
planned reform of the pension system on these funds**

Zásady pro vypracování:

Cíl: Cílem práce je srovnání všech penzijních fondů působících v České republice dle předem stanovených kritérií a nástin možného vlivu plánované reformy penzijního systému na tyto penzijní fondy.

1. Upřesnění tématu, obsahu a cíle bakalářské práce, průběžné konzultace s vedoucím práce.
2. Stanovení kritérií a metodologie hodnocení penzijních fondů.
3. Sestavení teoretické části práce s použitím odborné literatury.
4. Sběr dat, jejich analýza a srovnání fondů dle zvolených kritérií.
5. Vyhodnocení a interpretace výsledků a závěrů práce.
6. Nástin možného vlivu důchodové reformy na penzijní fondy.

Rozsah práce: 40

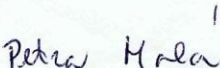
Seznam odborné literatury:

1. Asociace penzijních fondů ČR. *Publikace APF ČR - duben 2010* [online]. duben 2010, [cit. 2010-11-25]. Dostupné z WWW: <http://publikace.apfcr.cz/cz_verze.html>.
2. Asociace penzijních fondů ČR. *Zhodnocení prostředků účastníků PP - rok 1995 až 2009* [online]. [cit. 2010-11-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku-pp-rok-1995-az-2009.html>>.
3. ŠULC, Jaroslav. *Penzijní přípojištění*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

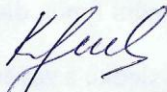
Datum zadání bakalářské práce: duben 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

Petra MALÁ
autor

Ing. Roman PTÁČEK, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

Prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Tato bakalářské práce se zabývá srovnáním penzijních fondů působících v České republice. Ve snaze o maximální objektivnost srovnávání fondů bude v této práci srovnáváno všech deset penzijních fondů, které v současnosti působí na českém trhu. Teoretická část práce bude soustředěna na popis a vysvětlení všech důležitých pojmů a otázek, které mohou vyvstat v souvislosti s penzijními fondy a penzijním připojištěním. Praktická část se zaměří již na samotné srovnání penzijních fondů, a to z pohledu pro klienty nejdůležitějších kritérií, jako je např. zhodnocení příspěvků nebo objem spravovaných prostředků. Závěrečná část práce bude věnována připravované důchodové reformě a jejímu vlivu na penzijní fondy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Penzijní fond, penzijní připojištění, reforma důchodového systému, srovnání.

ABSTRACT

This thesis is focused on the comparison of pension funds performing in Czech Republic. In order to compare of the Funds with the maximum objectivity the thesis will compare match all ten pension funds, which currently operating on the Czech market. The theoretical part will be focused on describing and explanation of important concepts and issues that may arise in connection with pension funds and pension schemes. Practical part will aim at comparison of the pension fund, from the perspective of client's most important touchstones, such as volume of subscribers' assets or subscribers' yield. The final part will be devoted to pension reform which is preparing for implementation and its impact on pension funds.

KEY WORDS

Pension fund, pension schemes, pension reform, comparison.

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. CÍL A METODIKA PRÁCE.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
3. Zodpovězení otázek týkajících se penzijních fondů a penzijního připojištění	11
3.1. Otázky a odpovědi o penzijních fondech.....	11
3.2. Otázky a odpovědi o penzijním připojištění	18
4. Reforma důchodového systému	28
4.1. Vysvětlení základních pojmů nového důchodového systému	28
4.2. Důvody, které vedly k vytvoření důchodové reformy	33
4.3. Základní principy plánované důchodové reformy	34
4.4. Zodpovězení otázek k plánované důchodové reformě.....	36
5. Historie penzijních fondů	38
6. Asociace penzijních fondů ČR.....	41
PRAKTICKÁ ČÁST	42
7. Daňová a finanční specifika penzijního připojištění	42
8. Přehled penzijních fondů působících v ČR.....	48
8.1. AEGON Penzijní fond, a. s.....	48
8.2. Allianz penzijní fond, a. s.	49
8.3. AXA penzijní fond a. s.	50
8.4. ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.	51
8.5. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.	52
8.6. Generali penzijní fond a. s.	53
8.7. ING Penzijní fond, a. s.....	54
8.8. Penzijní fond České pojišťovny, a. s.....	55
8.9. Penzijní fond České spořitelny, a. s.	56
8.10. Penzijní fond Komerční banky, a. s.	57
9. Rekapitulace a srovnání individuálních výhod penzijního připojištění.....	58
10. Srovnání penzijních fondů podle zvolených kritérií	60
10.1. Srovnání podle zhodnocení příspěvků účastníků	60
10.2. Srovnání podle počtu účastníků PP	66
10.3. Srovnání podle objemu prostředků účastníků	72
10.4. Srovnání podle hospodářských výsledků fondů.....	76

10.5.	Srovnání podle nákladů na provizi.....	79
10.6.	Srovnání podle složení investičního portfolia	83
11.	Vliv důchodové reformy na penzijní fondy.....	86
12.	Závěr.....	88
	Seznam tabulek	91
	Seznam grafů.....	92
	Seznam příloh.....	92
	Seznam použitých zkratk	93
	Seznam použitých zdrojů	94

1. ÚVOD

Hlavním motivem pro výběr bakalářské práce na téma srovnání penzijních fondů a vliv důchodové reformy na tyto fondy je aktuálnost tohoto tématu. Média, jako je televize, noviny a internet, „zastašují“ veřejnost zprávami o mizivých vyhlídkách na dostačující důchod a přesvědčují ji o potřebě vzniku rozsáhlé penzijní reformy. Většina článků a zpráv se s ohledem na změnu demografické struktury obyvatelstva soustředí především na nepříznivé vykreslení budoucího vývoje důchodů. Neboť současný trend, kdy se lidé dožívají stále vyššího průměrného věku, je nepochybně pozitivní, ale v kombinaci se snižujícím se počtem aktivního obyvatelstva vede tato situace k výraznému stárnutí populace, což je pro stávající průběžný důchodový systém dlouhodobě neúnosné. Již v současné chvíli se státní rozpočet dostal do situace, kdy příjmy z důchodového systému nepokrývají jeho výdaje, čímž dochází k tvorbě deficitu v důchodovém systému, a existuje reálný předpoklad, že tento deficit bude s přibývajícím léty dále narůstat. Na tom, že je potřeba stávající důchodový systém reformovat, se shodují jak finanční experti, tak i politické strany a laická veřejnost.

O potřebě důchodové reformy se v České republice mluví už řadu let a tzv. první fáze reformy, formou parametrických změn, již proběhla. Nejvýraznější změnou parametrické fáze reformy bylo bezpochyby postupné posouvání hranice pro odchod do důchodu na 65 let. I přes projevy nesouhlasu veřejnosti se změnami obsaženými v parametrické fázi reformy byla první fáze bez větších potíží uzákoněna. Problém se objevil až u tzv. druhé fáze reformy důchodového systému, kdy bylo vypracováno hned několik reformních návrhů, ale česká politická scéna se zatím nebyla schopna na žádném návrhu domluvit a reformu realizovat.

Rovněž penzijní fondy nezhálejí a lobbováním u vlády a tvůrců reformy se pokoušejí stát se nedílnou součástí této připravované reformy. Penzijní fondy vyvíjejí v poslední době vysokou aktivitu i na mediální úrovni a pomocí všudypřítomné reklamy se snaží přesvědčit potenciální klienty o nutnosti uzavřít si penzijní přípojištění a výběru právě jejich penzijního fondu, neboť „pouze oni“ jim pomohou zajistit si dostatečný příjem v penzi. Bez zájmovosti není ani informace z poslední doby, že i stavební spořitelny požadují po vládě zapojení stavebního spoření do plánované reformy, a to vytvořením tzv. čtvrtého pilíře důchodového systému. Jejich snaha je pochopitelná, poté co vláda výrazně omezila

příspěvek na stavební spoření a tím toto spoření ztratilo na své dřívější atraktivitě, hledají stavební spořitelny nové možnosti jak se vrátit zpět „na výsluní“ finančního zájmu občanů.

Každý, kdo se rozhoduje o uzavření nové smlouvy o penzijním připojištění, se ocitne před rozhodnutím, jak a na základě čeho si zvolit pro něj nejvhodnější penzijní fond. Rovněž nespokojení účastníci již probíhajícího penzijního připojištění mohou začít pochybovat, zda si při podpisu smlouvy vybrali správný penzijní fond, a tato práce by jim měla umožnit zhodnotit či úplně přehodnotit svá původní rozhodnutí. Proto doufám, že všem zájemcům o problematiku penzijních fondů a penzijního připojištění může tato bakalářská práce pomoci zorientovat se na trhu penzijního připojištění a bude jim nápomocna při výběru optimálního penzijního fondu.

2. CÍL A METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je srovnávání penzijních fondů působících na českém trhu. Srovnání bude prováděno na základě analýzy výsledků hospodaření fondů za posledních deset let (tj. rok 2001 až 2011). V návaznosti na analýzu výsledků hospodaření fondů budou vybrány vhodné penzijní fondy a doporučen nejoptimálnější penzijní fond.

Teoretická část práce má za úkol s pomocí metody deskripce odpovědět na nejdůležitější otázky penzijního připojištění a vysvětlit základní pojmy související s problematikou penzijních fondů. Převážným zdrojem informací v teoretické části práce byl zákon o penzijním připojištění a souvisejících právních předpisů. Důvodem je nenalezení aktuální odborné monografie k danému tématu.

Úvodem k praktické části bude vysvětlení daňovým výhod a finančních specifik, které jsou s penzijním připojištěním spojeny. Při výpočtech roční daňové povinnosti a odvodů na sociální a zdravotní pojištění bylo vycházeno z pravidel pro výpočty odvodů platné pro rok 2011. Následovat bude deskripce základních informací a výhod každého penzijního fondu. Všechny tyto informace byly čerpány z důvěryhodných internetových zdrojů, jako jsou oficiální stránky penzijních fondů a oficiální stránky Asociace penzijních fondů ČR (APF ČR). Po té dojde ke zhodnocení různých výhod, které fondy nabízejí svým klientům. Další kapitoly praktické části se budou za pomoci analýzy získaných údajů věnovat samotné komparaci fondů, a to na základě kritérií, která bývají pro účastníky nejdůležitější. Mezi tato kritéria patří např. zhodnocení příspěvků, celkový počet účastníků, objem spravovaných prostředků, rozložení portfolia atd. Nejvýznamnějším zdrojem dat použitých v praktické části pro výpočty a tabulky byla opět APF ČR, která většinu ekonomických ukazatelů zveřejňuje na svých oficiálních internetových stránkách.

Závěrečná část práce bude stručně věnována plánované reformě důchodového systému a jejímu potenciálnímu vlivu na penzijní fondy a trh penzijního připojištění.

TEORETICKÁ ČÁST

3. Zodpovězení otázek týkajících se penzijních fondů a penzijního připojištění

3.1. Otázky a odpovědi o penzijních fondech

Kdo je to penzijní fond?

Penzijním fondem (PF) může být pouze akciová společnost se sídlem na území České republiky, která provozuje penzijní připojištění (PP) podle zákona č. 42/1994 Sb. Pro penzijní fond platí jako pro každou jinou akciovou společnost ustanovení obchodního zákoníku, vyjma ustanovení, která jsou upravena přímo v zákoně č. 42/1994 Sb. Obchodní název každého penzijního fondu musí obsahovat přímé označení „penzijní fond“. Jiné právnické a fyzické osoby nesmějí ve své obchodní firmě ani názvu toto označení používat. Jinou činnost než penzijní připojištění mohou penzijní fondy vykonávat, jen pokud tato jiná činnost bezprostředně souvisí s penzijním připojištěním.¹

Jaké jsou náležitosti vzniku penzijního fondu?

„Ke vzniku a činnosti penzijního fondu je třeba povolení. O udělení povolení rozhoduje na základě písemné žádosti zakladatelů penzijního fondu Česká národní banka (ČNB). Před vydáním rozhodnutí o žádosti o povolení požádá Česká národní banka o stanovisko Ministerstvo práce a sociálních věcí.“²

Součástí povolení vydaného ČNB je schválení:³

- statutu penzijního fondu,
- penzijního plánu,
- osob navrhovaných za členy představenstva a dozorčí rady penzijního fondu,
- deponitáře.

Povolení se uděluje na dobu neurčitou a nelze je převést na jinou osobu.

¹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 1 a § 3.

² Zákon č. 42/1994 Sb., § 5, odst. 1.

³ Zákon č. 42/1994 Sb., § 6, odst. 2 a 3.

Jaké jsou povinné náležitosti v žádosti o povolení vzniku a činnosti PF zasílané ČNB?

„V žádosti o povolení je žadatel povinen uvést:

- obchodní firmu a sídlo penzijního fondu,
- výši základního kapitálu penzijního fondu,
- věcné a organizační předpoklady pro činnost penzijního fondu,
- odbornou způsobilost navrhovaných členů představenstva a dozorčí rady PF,
- depozitáře.“⁴

„K žádosti o povolení musí být přiloženy:

- listiny prokazující založení akciové společnosti, splacení celého základního kapitálu a původ základního kapitálu,
- stanovy penzijního fondu,
- návrh statutu penzijního fondu (statut),
- návrh penzijního plánu penzijního fondu (penzijní plán).“¹¹

„Česká národní banka neudělí povolení, jestliže návrh statutu nebo penzijního plánu nesplňuje požadavky stanovené zákonem o penzijním připojištění nebo jestliže penzijní fond nesplňuje předpoklady pro výplatu navrhovaných dávek penzijního připojištění.“⁵

Penzijní plán a statut penzijního fondu

Každý penzijní fond musí mít svůj statut a penzijní plán. Způsob přijímání statutu a penzijního plánu a jejich změny upravují stanovy penzijního fondu. Změny statutu a penzijního plánu musí být schváleny Českou národní bankou, jinak jsou neplatné. Statut a penzijní plán musí být veřejně přístupné.⁶

Jaké jsou základní náležitosti statutu PF?

Statut musí obsahovat:⁷

- rozsah činnosti penzijního fondu,
- zaměření a cíle investiční politiky penzijního fondu, zejména druhy majetkových hodnot, které budou pořizovány z peněžních prostředků penzijního fondu,
- zásady hospodaření penzijního fondu,

⁴ Zákon č. 42/1994 Sb., § 5, odst. 2 a 3.

⁵ Zákon č. 42/1994 Sb., § 5, odst. 4.

⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., § 9, odst. 1.

⁷ Zákon č. 42/1994 Sb., § 10.

- způsob použití zisku,
- obchodní firmu a sídlo depozitáře,
- způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem penzijního fondu a změnách statutu a informací o tom, kde lze tyto zprávy obdržet.

Co musí být stanoveno v penzijním plánu?

„Penzijní plán musí stanovit:

- druhy penzí a ostatních dávek penzijního připojištění,
- podmínky nároku na dávky penzijního připojištění a jejich výplatu,
- způsob výpočtu dávek poskytovaných z penzijního připojištění,
- důvody vypovězení penzijního připojištění,
- výši příspěvků,
- podmínky odkladu nebo přerušení placení příspěvků a změny výše příspěvků,
- pravidla a způsob placení příspěvků a postup při neplacení a opožděném nebo nesprávném placení příspěvků,
- podmínky převzetí peněžních prostředků z penzijního připojištění u jiného penzijního fondu a úpravu nároků na základě tohoto převzetí,
- zásady, podle kterých se účastníci včetně příjemců penzí podílejí na výnosech hospodaření penzijního fondu.“⁸

„Penzijní plán musí upravit podmínky nároku účastníků na starobní penzi a jednorázové vyrovnání. Penzijní plán může upravit podmínky pro vznik nároků účastníků výhodněji, než je stanoveno v zákoně o penzijním připojištění, pokud to tento zákon nevyklučuje.“⁹

„Penzijní plán je sestavován jako příspěvkově definovaný penzijní plán, v němž výše penze závisí na úhrnu příspěvků zaplacených ve prospěch účastníka, podílu účastníka na výnosech hospodaření penzijního fondu a věku, od kterého se poskytuje penze (dále jen „příspěvkový penzijní plán“). Pokud příspěvkový penzijní plán obsahuje výsluhovou penzi, nesmí být příspěvky určené na tuto penzi vyšší než příspěvky určené na starobní penzi. Výše penze a příspěvků se v penzijním plánu stanoví podle pojistně matematických zásad s přihlédnutím k výnosům hospodaření penzijního fondu.“¹⁰

⁸ Zákon č. 42/1994 Sb., § 11, odst. 1.

⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 11, odst. 2.

¹⁰ Zákon č. 42/1994 Sb., § 11, odst. 3, 5 a 6.

Jaké jsou požadavky na zaměstnance a členy orgánů penzijního fondu?

Představenstvo penzijního fondu musí mít nejméně pět členů. Dozorčí rada penzijního fondu musí mít nejméně tři členy, přičemž počet jejich členů musí být dělitelný třemi. Členem představenstva a členem dozorčí rady („orgány penzijního fondu“) a prokuristou může být jen fyzická osoba starší 18 let, způsobilá k právním úkonům, bezúhonná a odborně způsobilá, která není fyzickou osobou a která byla předem schválena ČNB.¹¹

Zaměstnanci a členy orgánu penzijního fondu nesmějí být:¹²

- poslanci a senátoři Parlamentu a členové vlády, Nejvyššího kontrolního úřadu a zaměstnanci České národní banky,
- členové orgánů jiného penzijního fondu, pojišťovny, banky, společností s povolením k obchodování s cennými papíry, makléři, členové orgánů burzy cenných papírů a organizátora mimoburzovního trhu, členové orgánů investičních fondů a investičních společností; to neplatí pro osoby, se kterými penzijní fond tvoří koncern,
- zaměstnanci jiného penzijního fondu, depozitáře, burzy cenných papírů, organizátora mimoburzovního trhu a centrálního depozitáře,
- osoby, kterým bylo odejmuto povolení podle zvláštního právního předpisu, upravujícího podnikání na kapitálovém trhu, a osoby, které se nepovažují za bezúhonné.

Členy dozorčí rady penzijního fondu nesmějí být zaměstnanci penzijního fondu.

Jaké jsou povinnosti zaměstnanců a členů orgánů penzijního fondu?

Zaměstnanci a členové orgánů penzijního fondu a jsou povinni plnit své povinnosti tak, aby nebyly poškozeny zájmy účastníků PP. Zaměstnanci, členové orgánů PF a osoby jim blízké nesmějí kupovat nemovitosti a movité věci, které tvoří majetek PF, a ani nesmějí nemovitosti a movité věci penzijnímu fondu prodávat. Členové orgánů a zaměstnanci penzijního fondu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděli při výkonu své funkce nebo zaměstnání, popřípadě v souvislosti s nimi. Tato povinnost trvá i po skončení jejich funkce nebo zaměstnání u PF. Za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy mohou být tyto osoby povinnosti mlčenlivosti zproštěny.¹³

¹¹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 7, odst. 1 a 2.

¹² Zákon č. 42/1994 Sb., § 7, odst. 3 a 4.

¹³ Zákon č. 42/1994 Sb., § 7, odst. 5, 6 a 7.

Kdo je a k čemu slouží „depozitář“?

Jako depozitář se označuje banka, která na základě smlouvy plní funkci depozitáře. Pro výkon funkce depozitáře penzijního fondu platí zvláštní právní předpis upravující výkon této funkce pro investiční společnost a investiční fond, až na speciální podmínky uvedené v zákoně č. 42/1994 Sb. Každý penzijní fond je povinen uzavřít s tuzemskou bankou depozitářskou smlouvu, která musí být schválena Českou národní bankou. Rovněž změna depozitáře musí být schválena Českou národní bankou, jinak je neplatná. Česká národní banka může rozhodnout o změně depozitáře penzijního fondu, pokud depozitář porušuje povinnosti stanovené zákonem nebo depozitářskou smlouvou. Statutární orgán depozitáře a jeho dozorčí rada nesmějí být tvořeny více než z jedné třetiny zaměstnanci penzijního fondu. Penzijní fond je povinen vždy zřídit u svého depozitáře oddělené běžné účty pro

- přijímání a vrácení příspěvků účastníků na penzijní připojištění,
- poskytování a vrácení státních příspěvků na penzijní připojištění,
- financování činnosti penzijního fondu,
- umístování a ukládání prostředků penzijního fondu.¹⁴

Běžný účet u jiné banky, než je depozitář, si může penzijní fond zřídit po oznámení svému depozitáři, ale to pouze za účelem otevření vkladového účtu. Po zřízení vkladového účtu u jiné banky je penzijní fond povinen zůstatky na tomto běžném účtu převést na účet vedený u svého depozitáře.¹⁵

Kdo nesmí vlastnit akcie penzijního fondu?

Banka, která pro penzijní fond vykonává funkci depozitáře, a ani právnická osoba, v níž má depozitář přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu přesahující 10 %, nesmí nabývat akcie tohoto penzijního fondu. Rovněž zdravotní pojišťovna nesmí nabývat akcie žádného penzijního fondu.¹⁶

Jaké stanoví zákon omezení pro akcie penzijních fondů?

Zákon o penzijním připojištění stanovuje pro akcie penzijních fondů několik významných omezení. Důvodem těchto omezení je především snaha o zvýšení bezpečnosti a solventnosti fondů ve vztahu k účastníkům připojištění. Penzijní fond nelze založit na základě veřejné

¹⁴ Zákon č. 42/1994 Sb., § 8, odst. 1 až 4.

¹⁵ Zákon č. 42/1994 Sb., § 8, odst. 5 až 7.

¹⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., § 3, odst. 3.

nabídky akcií a ani při zvyšování základního kapitálu nemohou být nové akcie nabídnuty k upsání na základě veřejné nabídky k upisování akcií. Penzijní fond může vydávat pouze akcie stejné jmenovité hodnoty znějící na jméno a nesmí vydávat akcie za zvýhodněných podmínek pro zaměstnance a tzv. prioritní akcie. Hodnota základního kapitálu penzijního fondu musí činit minimálně 50.000.000 Kč a základní kapitál musí být tvořen pouze peněžitými vklady, které musí být splaceny před podáním žádosti na zápis do obchodního rejstříku. Také zvýšení základního kapitálu lze provést pouze peněžitými vklady. Akcie penzijních fondů, které představují podílovou účast akcionářů v penzijním fondu, nemohou být použity k zajištění závazků.¹⁷

Předchozí souhlas České národní banky se vyžaduje:¹⁸

- k převodu akcií penzijního fondu v rozsahu větším než 10 % základního kapitálu penzijního fondu, provedenému v jedné nebo několika operacích na jednu osobu nebo více osob jednajících ve shodě,
- k nabídce k upsání akcií v rozsahu větším než 10 % základního kapitálu penzijního fondu vybranému zájemci se vyžaduje předchozí souhlas České národní banky.

Žádost o udělení souhlasu podává nabyvatel nebo upisovatel. Česká národní banka souhlas neudělí, pokud by nabytí uvedeného rozsahu akcií penzijního fondu nebylo v souladu s požadavkem důvěryhodnosti a bezpečnosti penzijního připojištění.¹⁸

Kam a za jakých podmínek může PF investovat peněžení prostředky účastníků?

„Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem musí být umístovány s odbornou péčí tak, aby byla zaručena bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku. Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem mohou být umístěny zejména do:

- dluhopisů, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj nebo centrální banka tohoto státu,
- dluhopisů, za které převzal záruku členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj,
- dluhopisů vydaných Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je Česká republika členem,

¹⁷ Zákon č. 42/1994 Sb., § 4.

¹⁸ Zákon č. 42/1994 Sb., § 4, odst. 6 a 7.

- podílových listů otevřených podílových fondů,
- cenných papírů, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu země Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, který je povolen příslušným úřadem členského státu,
- movitých věcí představujících záruku bezpečného uložení peněžních prostředků, kromě cenných papírů,
- nemovitostí poskytujících záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a sloužících zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.¹⁹

„Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem mohou být uloženy i na vkladových účtech, vkladních knížkách a na vkladech potvrzených vkladovým certifikátem nebo vkladním listem, a to u banky nebo pobočky zahraniční banky na území České republiky nebo u banky se sídlem na území členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj. Výše takto uložených prostředků u jedné banky nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu nebo 20 mil. Kč, popřípadě ekvivalent této částky v cizí měně. Penzijní fond je povinen cenný papír koupit jen za nejnižší cenu, za kterou by jej bylo možné při vynaložení odborné péče koupit, a prodat jen za nejvyšší cenu, za kterou by jej bylo možné při vynaložení odborné péče prodat.“²⁰

„Zajišťovací obchody, zejména derivátové a opční, může penzijní fond uzavírat pouze za předpokladu, že slouží ke snižování rizik plynoucích z kurzů cenných papírů, úrokových měr a devizových kurzů aktiv nacházejících se v portfoliu penzijního fondu. Pokud lze tyto obchody uzavírat na veřejném trhu, je penzijní fond povinen uzavírat je pouze na veřejném trhu a dále na regulovaných trzích členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, které jsou povoleny příslušným úřadem členského státu, za předpokladu, že jsou denně oceňovány spolehlivým a ověřitelným způsobem a penzijní fond má možnost je kdykoliv zpeněžit a uzavřít za jejich tržní hodnotu. Vypořádání těchto obchodů může provádět pouze banka, která je depozitářem penzijního fondu.“²¹

Jaké jsou zásady rozdělování zisku PF?

Penzijní fond rozděluje zisk tak, že nejméně 5 % připadá do rezervního fondu a nejvíce 10 % se rozděluje podle rozhodnutí valné hromady. Zbýlá část se použije ve prospěch účastníků a osob, jejichž penzijní připojištění zaniklo v roce, za který se zisk rozděluje.

¹⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 33, odst. 1 a 2.

²⁰ Zákon č. 42/1994 Sb., § 33, odst. 3 a 4.

²¹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 33, odst. 7.

Pokud hospodaření penzijního fondu skončí ztrátou, použije se ke krytí ztráty nerozdělený zisk z minulých let nebo rezervní fond a další fondy tvořené ze zisku. Nestačí-li tyto zdroje, musí být ztráta kryta snížením základního kapitálu. Hodnota základního kapitálu nesmí klesnout pod 50 mil. Kč.²²

Kdo vykonává dohled nad činností PF?

Činnost penzijního fondu a činnost depozitáře podléhají dohledu, který vykonává Česká národní banka. Státní dozor vykonává Ministerstvo financí. Česká národní banka dohlíží na dodržování zákona o penzijním připojištění, zvláštních právních předpisů, statutu a penzijního plánu, jakož i rozhodnutí vydaných Českou národní bankou a dbá na ochranu účastníků připojištění.²³

3.2. Otázky a odpovědi o penzijním připojištění

Co je to penzijní připojištění?

Penzijní připojištění bývá označováno za tzv. „třetí pilíř“ důchodového systému. Jedná se o dobrovolný pilíř, který by měl doplňovat první dva pilíře. První pilíř je postaven na tzv. „průběžném důchodovém systému“ a je základním prvkem tohoto systému. Výše příspěvku do průběžného důchodového systému je striktně vymezena zákonem a pro výdělečně činné osoby je tento příspěvek povinný. Druhý pilíř zatím v naší zemi neexistuje, ale v současné době se česká vláda snaží v rámci nové penzijní reformy druhý pilíř zavést i v České republice. Zda a v jaké podobě se tento záměr současné vládě podaří uskutečnit, není zatím jasné. V ostatních zemích mívá druhý pilíř různou podobu a různý stupeň dobrovolnosti pro účastníky důchodového systému. Podrobnějším rozbořem jednotlivých variant druhého pilíře se bude věnovat ta část práce, která se bude zabývat plánovanou důchodovou reformou. Penzijní připojištění můžeme charakterizovat jako doplňkové pojištění, které bylo vytvořeno s účelem umožnit občanům zvýšit si po odchodu do penze státem poskytovaný důchod.

Zákon pod pojmem penzijní připojištění rozumí shromažďování peněžních příspěvků od účastníků penzijního připojištění. Kromě tohoto základního poslání penzijního připojištění umožňuje účastníkům současná legislativa získání státních příspěvků. O státní příspěvky nemohou účastníci žádat přímo, ale pověřují k tomu svého poskytovatele penzijního

²² Zákon č. 42/1994 Sb., § 35.

²³ Zákon č. 42/1994 Sb., § 42.

připojištění, který o tyto státní příspěvky zažádá a dále je shromažďuje ve prospěch penzijního připojištění účastníka. S příspěvky vybranými od účastníků a státu poskytovatel připojištění musí nakládat tak, jak mu umožňuje platná legislativa a penzijní plán. Mezi základní povinnosti poskytovatele patří uvážené a zodpovědné investování svěřených finančních prostředků ve snaze o dlouhodobé zhodnocení peněžních příspěvků účastníků. Po dovršení zákonem stanoveného věku účastníka může účastník požádat o výplatu penze a poskytovatel je povinen penzi vyplácet podle dohodnutých podmínek.²⁴

Kdo může být účastníkem penzijního připojištění?

Účastníkem penzijního připojištění může být fyzická osoba starší 18 let, která uzavře s penzijním fondem písemnou smlouvu o penzijním připojištění. Účastníkem může být pouze fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky. Dále také fyzická osoba s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud se účastní důchodového pojištění nebo je poživitelem důchodu z českého důchodového pojištění nebo se účastní veřejného zdravotního pojištění v České republice.²⁵

Kdo může penzijní připojištění poskytovat?

Dle zákona č. 42/1994 Sb. mohou penzijní připojištění poskytovat pouze penzijní fondy. Penzijním fondem může být pouze akciová společnost se sídlem na území České republiky, která provozuje penzijní připojištění dle zákona. Jinou činnost než penzijní připojištění mohou penzijní fondy vykonávat, jen pokud tato jiná činnost bezprostředně souvisí s penzijním připojištěním.²⁶

Jaké jsou zákonem zaručené podmínky při uzavírání smlouvy o PP?

Smlouva nesmí obsahovat ujednání, která by účastníka připojištění nějakým způsobem znevýhodňovala.²⁷ Zákon o penzijním připojištění se snaží účastníky PP při uzavírání smlouvy chránit před nepoctivým jednáním ze strany poskytovatele penzijního připojištění následující klauzulí uvedenou v zákoně č. 42/1994 Sb. (§ 12, odstavec 4): „V souvislosti s uzavíráním, změnou nebo ukončením smlouvy postupuje penzijní fond nebo zprostředkovatel kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zájemce o uzavření smlouvy nebo účastníka.“

²⁴ Zákon č. 42/1994 Sb., § 1, odst. 2.

²⁵ Zákon č. 42/1994 Sb., § 2.

²⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., § 1, odst. 3; § 3, § 32.

²⁷ Zákon č. 42/1994 Sb., § 12, odst. 1.

Jaké jsou povinnosti PF nebo zprostředkovatele PP při uzavírání smlouvy?

„Penzijní fond nebo zprostředkovatel:

- nesmí poskytnout zájemci nebo zaměstnavateli podle § 27 odst. 5 úplatu, odměnu nebo jinou nepeněžitou výhodu (pobídku), která může vést k porušení povinnosti jednat v nejlepším zájmu zájemce. Pobídkou se rozumí i neobvyklá úplata za poskytovanou službu nebo jakékoliv poskytnutí neopodstatněné výhody finanční, materiální či nemateriální povahy,
- při uzavírání smlouvy nebo jejím zprostředkování jedná se zájemcem s odbornou péčí, zejména nesmí uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné údaje a informace, anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytované služby,
- v písemné formě informuje zájemce o podstatných skutečnostech týkajících se penzijního fondu, své osoby jako zprostředkovatele, o podstatných náležitostech penzijního připojištění, o všech poplatcích, platbách a jiných souvisejících nákladech penzijního fondu.“²⁸

Před uzavřením smlouvy o PP musí být budoucí účastník seznámen se statutem a penzijním plánem. Součástí smlouvy je penzijní plán, který je k ní připojen a na jehož podmínky se smlouva odvolává. Dojde-li ke změně penzijního plánu, na který se smlouva odvolává, stává se změna penzijního plánu pro účastníka závazná, jen pokud účastník se změnou penzijního plánu souhlasí.²⁹

Ve smlouvě o PP je třeba vždy sjednat poskytování starobní penze. Smlouvou se penzijní fond zavazuje poskytovat účastníku dávky penzijního připojištění za podmínek, ve výši a způsobem stanoveným penzijním plánem a touto smlouvou. Účastník se ve smlouvě zavazuje platit penzijnímu fondu příspěvky za podmínek, ve výši a způsobem stanoveným penzijním plánem a smlouvou. Penzijní fond je povinen písemně informovat účastníky o změnách penzijního plánu, které se týkají nároků a dávek z penzijního připojištění.³⁰

²⁸ Zákon č. 42/1994 Sb., § 12, odst. 5 a 6.

²⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 13, § 14, § 16.

³⁰ Zákon č. 42/1994 Sb., § 14, odst. 1 a 3, § 15.

Kdy může účastník vypovědět smlouvu o PP?

Účastník může penzijní připojištění kdykoliv písemně vypovědět. Délka výpovědní lhůty bývá stanovena v penzijním plánu. Výpovědní lhůta začíná běžet od prvního dne kalendářního měsíce, který následuje po doručení výpovědi. Výpovědní doba stanovena v penzijním plánu nesmí být delší než dva kalendářní měsíce. Penzijní fond je povinen účastníku nejpozději do 30 dnů ode dne doručení výpovědi písemně potvrdit její přijetí a písemně mu oznámit datum, ke kterému bude smlouva ukončena.³¹

Může smlouvu o PP vypovědět i penzijní fond?

Penzijní fond může penzijní připojištění písemně vypovědět pouze ze zákonem stanovených důvodů, a to účastníku:

- který po dobu stanovenou v penzijním plánu (min. šest kalendářních měsíců) neplatil příspěvky na penzijní připojištění,
- který nesplnil jinou podstatnou povinnost vyplývající z penzijního plánu, a byl-li účastník nejméně jeden měsíc před vypovězením penzijního připojištění na možnost výpovědi písemně upozorněn,
- který uvedl nepravdivé údaje, které mají vliv na nárok státního příspěvku nebo na dávky penzijního připojištění,
- který při uzavírání smlouvy zatajil skutečnosti, které jsou rozhodné pro uzavření smlouvy, nebo který nesplňuje podmínky být účastníkem PP stanovené zákonem o penzijním připojištění.³²

Kdy může penzijní připojištění zaniknout?

Penzijní připojištění účastníka zaniká dnem:

- ukončení výplaty poslední penze,
- výplaty jednorázového vyrovnání,
- na kterém se účastník a penzijní fond písemně dohodli,
- ke kterému bylo penzijní připojištění vypovězeno,
- výplaty odbytného při zániku penzijního fondu, pokud nedošlo k převzetí povinností penzijního fondu jiným penzijním fondem,
- ukončení trvalého pobytu účastníka na území České republiky,

³¹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 17, odst. 1 a 2.

³² Zákon č. 42/1994 Sb., § 18.

- ztráty bydliště na území členského státu Evropské unie nebo ukončení účasti v důchodovém pojištění nebo ve veřejném zdravotním pojištění v České republice,
- úmrtí účastníka.³³

Může účastník přerušit penzijní připojištění?

Účastník může penzijní připojištění přerušit, jen pokud³⁴

- platil příspěvky na penzijní připojištění po dobu 36 kalendářních měsíců, nebo
- platil příspěvky po dobu 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušování penzijního připojištění u téhož penzijního fondu.

Přerušování musí účastník oznámit PF písemně a k přerušování dojde ke dni, který uvedl účastník v oznámení o přerušování penzijního připojištění, nejdříve však prvním dnem kalendářního měsíce, který následuje po doručení písemného oznámení penzijnímu fondu. Přerušil-li účastník penzijní připojištění, pak má po celou dobu přerušování nárok na výnosy z příspěvků, které má u penzijního fondu již uloženy.³⁴

Může jeden účastník uzavřít více smluv o penzijním připojištění?

Účastník může mít uzavřenou smlouvu pouze s jedním penzijním fondem a s tímto fondem může účastník uzavřít pouze jednu smlouvu. Existují ale výjimky, kdy může účastník uzavřít další smlouvu. Další smlouvu o penzijním připojištění lze uzavřít, pokud:

- dříve vzniklé penzijní připojištění zaniklo a účastník stále splňuje základní podmínky pro uzavření smlouvy o penzijním připojištění,
- dříve vzniklé penzijní připojištění bylo přerušeno na žádost účastníka, nebo
- účastník, kterému vznikl nárok na dávky penzijního připojištění a ten požádal o výplatu dávky. Další smlouvu lze uzavřít nejdříve k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po doručení písemné žádosti o výplatu dávky penzijnímu fondu.³⁵

Co se stane s penzijním připojištěním účastníků při zrušení PF?

„Účastník u penzijního fondu, který byl zrušen rozdělením, sloučením nebo splynutím, se stává účastníkem u nově vzniklého penzijního fondu, pokud do jednoho měsíce ode dne, kdy byl písemně vyrozuměn o zrušení penzijního fondu a podmínkách penzijního připojištění u nově vzniklého penzijního fondu, neodmítne penzijní připojištění u nově

³³ Zákon č. 42/1994 Sb., § 19, odst. 1.

³⁴ Zákon č. 42/1994 Sb., § 19, odst. 2.

³⁵ Zákon č. 42/1994 Sb., § 19, odst. 3 a § 12, odst. 1

vzniklého penzijního fondu. Nároky z penzijních plánů zrušených penzijních fondů se převádějí do penzijního připojištění u nově vzniklých penzijních fondů, a to způsobem stanoveným v penzijním plánu nově vzniklého penzijního fondu. Při zrušení penzijního fondu bez právního nástupce se nároky účastníků vypořádají výplatou jednorázového vyrovnání nebo odbytného, pokud se penzijní fond nedohodne s účastníkem o převedení prostředků do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu.³⁶

Jaké výhody nabízejí všechny penzijní fondy účastníkům penzijního připojištění?

- státní příspěvek až 1 800 Kč ročně,
- daňové úlevy až 1 800 Kč ročně,
- nulové poplatky za otevření a vedení účtu penzijního připojištění,
- „výhodné“ zhodnocení vložených finančních prostředků,
- možnost ukládání příspěvku zaměstnavatele nebo třetí osoby,
- možnost vyplacení poloviny naspořených prostředků již po 15 letech spoření.
- služba maximální daňové úspory, tzv. „Daňové optimum“.

U výše uvedených výhod (kromě Daňového optima) je potřeba podotknout, že se většinou nejedná ani tak o výhody, které by penzijní fondy nabízely z vlastní iniciativy, nýbrž jsou dány či umožněny platnou legislativou. Proto penzijní fondy nemohou tyto výhody garantovat po celou dobu připojištění, protože stát může v budoucnosti podmínky poskytování a využívání penzijního připojištění změnit.

Jaké typy dávek je možné čerpat z penzijního připojištění?

- penze,
- jednorázové vyrovnání,
- odbytné.

Dávky penzijního připojištění je PF povinen vyplácet na žádost oprávněného, a to ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem penze.³⁷

Komu náleží jednorázové vyrovnání?

Podmínky pro vzniku nároku na jednorázové vyrovnání jsou uvedeny v penzijním plánu každého PF. V případě vzniku nároku na jednorázové vyrovnání a po doručení písemné

³⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., § 40 a § 41.

³⁷ Zákon č. 42/1994 Sb., § 20, odst. 1, 2 a 3.

žádosti o jeho výplatu je PF povinen vyplatit jednorázové vyrovnání do konce kalendářního čtvrtletí následujícího po měsíci, na který byl poslední příspěvek účastníka zaplacen.³⁸

Co je odbytné a kdo na něj má nárok?

„Výše odbytného se stanoví jako úhrn příspěvků zaplacených účastníkem a podílu na výnosech hospodaření penzijního fondu odpovídajícího výši jím zaplacených příspěvků. Částky státního příspěvku je PF povinen vrátit ministerstvu. Odbytné náleží účastníku, který zaplatil příspěvky alespoň na 12 kalendářních měsíců a jehož penzijní připojištění zaniklo výpovědí nebo dohodou, pokud mu není vyplácena penze, penzijní připojištění trvalo alespoň 12 kalendářních měsíců a nedošlo k převodu prostředků do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu. Dále odbytné náleží fyzickým osobám určeným ve smlouvě, pokud účastník zemřel a nebyla mu vyplácena penze nebo vyplaceno jednorázové vyrovnání a pokud nevznikl nárok na pozůstalostní penzi nebo pokud se nároku na pozůstalostní penzi všechny fyzické osoby určené ve smlouvě písemně vzdaly.“³⁹

Jaké druhy penzí z penzijního připojištění existují?

- **Starobní** – dosažením věku stanoveného penzijním plánem (obvykle 60 let).
- **Výsluhová** – nárok je podmíněn dosažením doby penzijního připojištění, stanovené penzijním plánem (obvykle po 15 letech spoření).
- **Invalidní** – nárok je podmíněn přiznáním invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z důchodového pojištění.
- **Pozůstalostní** – je vyplácena pozůstalým a podmínkou nároku je úmrtí účastníka.⁴⁰

Může účastník PP přejít k jinému PF?

Účastník má nárok na převedení všech peněžních prostředků do penzijního připojištění u jiného PF, pokud o to písemně požádá. Požádá-li účastník o převedení prostředků, je PF povinen je převést nejpozději do tří měsíců ode dne zániku PP. Pokud penzijní připojištění trvá kratší dobu než 5 let, může penzijní fond převedení prostředků podmínit zaplacením poplatku. Dokud nebude poplatek zaplacen, nemusí PF prostředky do nového fondu převést. Výše poplatku je stanovena penzijním plánem, ale může činit max. 800 Kč.⁴¹

³⁸ Zákon č. 42/1994 Sb., § 22.

³⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 23.

⁴⁰ Zákon č. 42/1994 Sb., § 21, odst. 1.

⁴¹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 24.

Jak dlouho musí účastník spořit na penzijní připojištění, aby měl nárok na penzi?

Podmínkou nároku na výplatu penze je placení příspěvků na penzijní připojištění po dobu stanovenou penzijním plánem (dále jen „pojištěná doba“). Přičemž minimální pojistná doba stanovená penzijním plánem nesmí být:⁴²

- u starobní penze kratší než 60 měsíců,
- u výsluhové penze kratší než 180 měsíců,
- u invalidní penze kratší než 60 měsíců,
- u pozůstalostní penze kratší než 36 měsíců.

Věk účastníka stanovený pro nárok na starobní penzi upravuje penzijní plán každého PF, ale nesmí být nižší než 60 let a musí být nastaven stejně pro ženy i muže. Starobní, invalidní a výsluhová penze náleží pouze účastníku připojištění. Pozůstalostní penzi lze vyplatit pouze fyzické osobě či osobám, které účastník určil ve smlouvě o penzijním připojištění.⁴²

Jak a kdy musí PF informovat účastníky o hospodaření fondu a stavu finančních prostředků na jejich účtu PP?

Účastníci musí být každoročně penzijním fondem písemně informováni o výši všech prostředků, které penzijní fond eviduje ve prospěch jejich nároků z penzijního připojištění, včetně údaje o výši připsaného procenta zhodnocení prostředků účastníka. Spolu s těmito informacemi musí PF účastníkům každoročně zaslat zprávu o hospodaření penzijního fondu včetně přehledu o uložení, umístění a výši prostředků penzijního fondu a počtu jeho účastníků. Informaci je penzijní fond povinen zaslat nejpozději do jednoho měsíce ode dne konání valné hromady, která rozhoduje o rozdělení zisku, a dále také na žádost účastníka.⁴³

Jaký je stanoven min. příspěvek klienta a lze výši příspěvku v průběhu spoření měnit?

Výši měsíčního příspěvku si klient sjednává ve smlouvě o penzijním připojištění, kterou uzavírá s penzijním fondem. Výši příspěvku může klient v průběhu penzijního spoření měnit a přizpůsobovat svým možnostem a potřebám. Změnu výše příspěvku není možné provést zpětně za již uplynulé období, ale pouze na příští období. Minimální měsíční příspěvek na penzijní připojištění je 100 Kč.⁴⁴

⁴² Zákon č. 42/1994 Sb., § 21, odst. 2 až 6.

⁴³ Zákon č. 42/1994 Sb., § 26.

⁴⁴ Zákon č. 42/1994 Sb., § 27, odst. 1 a 4.

Kdy musí být příspěvky nejpozději zaplacené?

Příspěvky se platí do konce kalendářního měsíce, ke kterému náleží. Pokud účastník platí příspěvky dopředu na delší období (např. čtvrtletí), pak musí být zaplacený do konce prvního kalendářního měsíce tohoto období. Příspěvek účastníka se považuje za zaplacený, je-li příspěvek do konce kalendářního měsíce připsán na účet penzijního fondu u jeho deponitáře.⁴⁵

Jaká je současná výše státního příspěvku účastníkům penzijního připojištění?

Ze státního rozpočtu se poskytují ve prospěch účastníků státní příspěvky. Penzijní fond je povinen evidovat státní příspěvky poskytnuté ve prospěch jednotlivých účastníků a hospodařit s nimi stejným způsobem jako s příspěvky zaplacenými účastníky. Na každý kalendářní měsíc náleží každému účastníkovi, který včas zaplatil svůj příspěvek na PP, jeden státní příspěvek. Výše státního příspěvku za každý kalendářní měsíc je uvedena v tabulce (Tab. 1a). Pokud účastník platí příspěvek za delší období než kalendářní měsíc, stanoví se výše státního příspěvku podle výše průměrného měsíčního příspěvku připadající na toto období.⁴⁶

Tab. 1a: Výše státního příspěvku podle výše měsíčního příspěvku na penzijní připojištění

Měsíční příspěvek	Státní příspěvek
100—199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200—299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300—399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400—499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 Kč a více	150 Kč

Zdroj: Zákon č. 42/1994 Sb., § 29, odst. 2

Jak je vidět z tabulky (Tab. 1a), je výše státního příspěvku závislá na výši vkladu klienta. Absolutně nejvyšší státní příspěvek získá klient, který spoří měsíčně 500 Kč. Relativně získá nejvíce klient, který spoří 100 Kč měsíčně, neboť od státu získá 0,5násobek svého příspěvku, tj. 50 Kč. Relativní výnosnost s rostoucím vkladem klesá a při příspěvku 500 Kč měsíčně získá klient od státu už jen 0,3násobek vloženého obnosu, tj. 150 Kč.

Penzijní fond podává Ministerstvu financí čtvrtletně žádost o poskytnutí státního příspěvku souhrnně za všechny účastníky, kteří splnili požadavky na poskytnutí státního příspěvku.

⁴⁵ Zákon č. 42/1994 Sb., § 27, odst. 3.

⁴⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., §28 a § 29.

Ministerstvo je povinno poukázat státní příspěvek za kalendářní čtvrtletí na účet penzijního fondu do konce druhého měsíce následujícího po čtvrtletí, za které se o poskytnutí státního příspěvku žádá.⁴⁷

Můžou účastníkovi platit příspěvky na penzijní připojištění i třetí osoby?

Třetí osoba může za účastníka s jeho souhlasem platit příspěvek na penzijní připojištění nebo jeho část. Účastník je povinen tuto skutečnost předem písemně oznámit penzijnímu fondu. Příspěvek nebo jeho část může za své zaměstnance jako účastníky PP platit také zaměstnavatel. Na příspěvek placený zaměstnavatelem za své zaměstnance neposkytuje stát státní příspěvek.⁴⁸

Může zaměstnavatel podmiňovat svůj příspěvek na penzijní připojištění zaměstnance uzavřením smlouvy s jím vybraným penzijním fondem?

Zaměstnavatel nesmí ovlivňovat zaměstnance při výběru penzijního fondu. Zaměstnavatel nesmí přijmout úplatu či pobídku od penzijního fondu nebo zprostředkovatele v souvislosti s poskytováním příspěvku na penzijní připojištění jeho zaměstnancům.⁴⁹

⁴⁷ Zákon č. 42/1994 Sb., §30.

⁴⁸ Zákon č. 42/1994 Sb., § 27, odst. 5.

⁴⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., § 27, odst. 6.

4. Reforma důchodového systému

4.1. Vysvětlení základních pojmů nového důchodového systému

První průběžný důchodový pilíř

První průběžný důchodový pilíř zahrnuje státem vyplácené důchody. Prvním pilířem se nazývá proto, že je prvním důchodovým systémem, který ve vyspělých zemích vznikl, konkrétně koncem 19. století. V České republice je to základní a naprosto nejdůležitější zdroj příjmu v důchodu pro více než 2,2 milionu občanů. Průběžným se nazývá proto, že peníze tímto systémem jen protékají. Česká správa sociálního zabezpečení jako správce prvního pilíře vybírá od zaměstnavatelů a od živnostníků ročně více než 300 miliard korun pojistného od přibližně 4,8 milionu ekonomicky aktivních osob a hned veškeré tyto prostředky průběžně vyplácí důchodcům. Průběžný systém je tak nástrojem solidarity ekonomicky aktivních občanů s občany staršími. Každý z pracujících ví, že po skončení pracovní kariéry bude od státu dostávat z prvního pilíře pravidelný doživotní důchod. Jiný způsob výplaty ale možný není. První pilíř nám tak na jedné straně poskytuje jistotu, že ve stáří budeme mít příjem, na druhé straně pro pozůstalé neposkytuje žádnou formu dědictví při předčasném úmrtí. Protože ale důchodců přibývá a ekonomicky aktivních občanů ubývá, průběžný systém se dostává do ekonomické nerovnováhy a důchody neporostou tak rychle jako mzdy. Proto se i v jiných zemích EU doplňují důchodové systémy dalšími pilíři.⁵⁰

Druhý fondový (kapitálový) pilíř

Druhý kapitálový pilíř je státem organizovaný důchodový doplňkový systém. Forma účasti je buď povinná, nebo dobrovolná. Druhý pilíř úzce navazuje a doplňuje základní průběžný systém. Část příspěvků je ze stejného zdroje jako v prvním pilíři, tzn. část pojistného zaměstnavatelů a živnostníků. Kapitálovým se nazývá, protože s příjmy se hospodaří podobně jako s kapitálem. Nejprve jsou příjmy každého účastníka tohoto systému ve fázi spoření shromažďovány na osobním účtu a jako jeho kapitál jsou po několik desetiletí zhodnocovány na finančních trzích. Po dosažení důchodového věku se z tohoto účtu vyplácí penze. Druhý pilíř nabízí širší možnosti výplaty než první pilíř, je možné zvolit výplatu s pozůstalostní penzí, ve vybraných případech nastává dědění naspořených prostředků.⁵¹

⁵⁰ MPSV, Slovníček pojmů.

⁵¹ MPSV, Slovníček pojmů.

Třetí dobrovolný pilíř

Třetím pilířem důchodového systému jsou soukromé úspory na stáří. Zatímco v prvním pilíři pochází příjmy pouze ze sociálního pojistného, v druhém pilíři jsou shromážděny prostředky z vlastních zdrojů pojištěnců i sociálního pojistného, tak příspěvky třetího pilíře platí vždy klienti ze svého osobního majetku (z příjmu po zdanění). Stát jen obvykle spoření ve třetím pilíři určitým způsobem zvýhodňuje – v České republice státními příspěvky i daňovým zvýhodněním. V řadě dalších zemí většinou daňovými výhodami.⁵²

Opt-out

Opt-out se obecně používá pro mechanismus, kterým se může občan vyvázat z nějaké povinnosti. Každý „pracující“ je povinně účastníkem státního důchodového pojištění a České správě sociálního zabezpečení je odváděno 28 % jeho hrubé mzdy. Důchodová reforma umožní částečně se z této povinnosti vyvázat. Pokud si pracující opt-out zvolí, pak od zaměstnavatele půjde na účty ČSSZ a na výplatu důchodů již jen 25 procent a bývalí tři procenta budou přeměrována na jejich individuální účet. Tyto peníze budou vyvázány z důchodového pojištění na individuální účty a budou se dlouhodobě zhodnocovat.⁵²

Anuita

Anuita je doživotní penze vyplácená penzijní pojišťovnou. Pokud si klient druhého fondového pilíře při odchodu do důchodu zvolí výplatu anuity, získá za své úspory druhý doživotní měsíčně vyplácený důchod, který doplní jeho starobní důchod od státu. Velkou výhodou je, že bude vyplácen vždy do konce života. Naopak nevýhodou je, že při úmrtí výplata vždy skončí, stejně jako u státního důchodu. Může se tak stát, že příjemce anuity dostane ve splátkách měsíčních důchodů méně, než měl naspořeno. Anuita je tedy formou solidarity mezi těmi, kdo se dožijí méně, s občany, kteří se dožijí velmi vysokého věku.⁵²

Anuita s pozůstalostní penzí na tři roky

„Pokud si účastník důchodového spoření vybere jako formu výplaty doživotní anuitu s pozůstalostní penzí, po jeho smrti výplata penze nekončí. Po další tři roky vyplácí životní pojišťovna osobě, kterou účastník ve smlouvě uvedl, pozůstalostní penzi ve stejné výši jako byla starobní penze pro účastníka.“⁵³

⁵² MPSV, Slovníček pojmů.

⁵³ MPSV, Slovníček pojmů.

Renta na dvacet let

Renta na dvacet let je jedním ze způsobů výplaty, který si účastník druhého fondového pilíře může zvolit při odchodu do penze. Penzijní společnost rozpočítá prostředky na účtu účastníka právě na dobu 20 let a pak vyplácí měsíčně odpovídající část prostředků z účtu. V průběhu výplaty jsou prostředky také zhodnocovány a jejich zhodnocení se promítne v každoročním zvýšení splátky penze. Ke snížení dojít nesmí, PS musí garantovat minimálně stejnou penzi jako v předchozím roce. Po dvaceti letech je výplata ukončena. Pokud příjemce renty zemře dříve než po 20 letech, pak výplata pokračuje dědicům. Důchod se vyplácí celých 20 let, vždy se vyplátí veškeré prostředky z účtu včetně jejich zhodnocení.⁵⁴

Pozůstalostní penze

Pozůstalostní penze se z druhého fondového pilíře vyplácí ve třech různých situacích, kdy účastník důchodového spoření zemřel dříve, než mu bylo vyplaceno vše, na co měl nárok.

1. V případě, že zemře ve fázi spoření a má nezletilé děti, jsou prostředky z účtu účastníka dětem vyplaceny během pěti let v pravidelných měsíčních splátkách.
2. V případě, že si zvolil účastník důchodového spoření rentu na 20 let a zemřel dříve, jeho dědicům je zbývající část nevyčerpaných prostředků z účtu vyplácena formou pozůstalostní penze po zbývající dobu.
3. V případě, že si účastník důchodového spoření zvolil jako výplatu doživotní anuitu a k ní si doplnil možnost pozůstalostní penze na tři roky, vyplácí pojišťovna osobě, kterou účastník ve smlouvě uvedl, po dobu tří let pozůstalostní penzi ve stejné výši.⁵⁴

Investiční strategie

Investiční strategie určuje, jakým způsobem budou prostředky klientů zhodnocovány. Základní charakteristikou investiční strategie je rizikovost a tomu odpovídající očekávaný výnos. Penzijní společnosti budou nabízet klientům druhého pilíře čtyři investiční strategie:

- strategie státních dluhopisů,
- konzervativní (opatrnější) strategie,
- vyvážená strategie (střední riziko),
- dynamická strategie (vyšší riziko).⁵⁴

⁵⁴ MPSV, Slovníček pojmů.

Základní pravidlo, které pomůže při výběru strategie, je délka trvání smlouvy ve druhém pilíři. Strategie s malým rizikem (konzervativní a státních dluhopisů) sice přináší každý rok spolehlivý výnos, ale tento výnos je poměrně malý, dá se očekávat přibližně v rozmezí inflace. Taková strategie je vhodná pro člověka, který spoří méně než 10 let. Tomu, kdo bude spořit 10, 20 nebo i 30 let, se doporučuje vyváženou strategií se středním rizikem nebo dynamickou s vyšším rizikem. Investování s vyšším rizikem má jednu nepříjemnou vlastnost, a tou je, že výnosy mohou z roku na rok výrazně kolísat. V některém roce může majetek klientů vzrůst klidně i o 20 procent a v jiném zase může o 20 procent poklesnout. Nabízejí ale v průměru v delším období lepší výnos. A kolísání hodnoty úspor v jednotlivých letech u dynamické strategie se při dlouhé době spoření v čase vyrovná.⁵⁵

Autopilot investiční strategie

Funkce autopilota investiční strategie bude zakotvena v zákoně a má chránit účastníky, kteří zvolili strategii investování s vyšším kolísáním, v období posledních deseti let před důchodem. Jejich úspory budou od 55 let postupně převáděny z rizikových investic do investic s menšími výkyvy v hodnotě majetku. Nemůže se tak stát, že někomu poklesne hodnota jeho celoživotních úspor těsně před odchodem do důchodu o desítky procent. Používání funkce autopilota bude penzijním společností nařízena ze zákona.⁵⁵

Asignace rodičům

Jedná se o přímou finanční podporu pracujících dětí rodičům, příjemcům starobního důchodu. Každý, kdo má alespoň jednoho rodiče v důchodu, bude moci částku, která se rovná výši jednoho procenta jeho vyměřovacího základu (z hrubé mzdy) poukázat na starobní důchod svým rodičům. Těmto potomkům se přitom nesníží jejich čistý příjem ani důchod z prvního nebo druhého pilíře. Jedná se o bonus od státu, který budou moci děti svým rodičům v penzi poukázat vyslovením souhlasu.⁵⁵

Licenční řízení

Správu důchodových úspor může vykonávat jen taková penzijní společnost, která splní zákonem stanovené podmínky. Pro ověření splnění podmínek musí PS projít nejdříve prověrkou u České národní banky. Česká národní banka může nevyhovujícího žadatele odmítnout. PS, která licenční podmínky následně nedodrží, může ČNB licenci znovu odebrat a nařídít převod klientů k jinému zodpovědnějšímu správci.⁵⁵

⁵⁵ MPSV, Slovníček pojmů.

Oddělení majetku akcionářů a účastníků

Dnešní penzijní fondy spravují prostředky svých účastníků společně s prostředky akcionáře, a proto jdou veškeré náklady PF na vrub výnosů příspěvků účastníků. To se po schválení zákonů důchodové reformy radikálně změní. Všechny výnosy z majetku účastníků budou připisovány jen ve prospěch účastníků. A účastníci budou dopředu vědět, jaký poplatek si správce z výnosu strhne, nic navíc není přípustné. Budou si tak moci svého správce lépe vybrat. Pokud správce – penzijní společnost – utratí zbytečně mnoho peněz např. za provize obchodníkům nebo za neefektivní informační systém, účastníků se náklady jeho obchodní činnosti po změně zákonů vůbec nedotknou.⁵⁶

⁵⁶ MPSV, Slovníček pojmů.

4.2. Důvody, které vedly k vytvoření důchodové reformy

„Ve většině vyspělých států Evropy lze na základě demografických projekcí Eurostatu očekávat, že se bude **snížovat podíl zaměstnaných** (ekonomicky aktivních) obyvatel v populaci. Proto se členské státy EU snaží přizpůsobit systém důchodového zabezpečení této změně. Systém průběžného financování důchodového zabezpečení tak, jak ho má nyní ČR, je **nejvíce demograficky závislý**, tedy promítá se do něj nejvíce věková struktura obyvatelstva. ČR jako jedna z mála bývalých komunistických zemí doposud nezavedla druhý tzv. **kapitálový pilíř** založený na penzijních fondech. V zemích jako Bulharsko, Chorvatsko, Estonsko, Maďarsko, Lotyšsko, Polsko nebo Slovensko již zavedený pilíř povinných penzijních fondů mají.“⁵⁷

Aby náhradový poměr u budoucích důchodů odpovídal budoucímu vývoji mezd a inflace, není už nyní možné bez provedení systémových změn zajistit. Dnes připadá na jednoho důchodce 1,8 ekonomicky aktivních lidí - plátců sociálního pojištění. Pokud se systém neupraví, v roce 2050 to bude podle posledních analýz asi 1,2. Přitom schodek důchodového účtu v současnosti činí asi 30 miliard korun ročně. Státní systém důchodového zabezpečení proto není při nynějším nastavení dlouhodobě udržitelný. Je tedy nezbytné hledat nové zdroje nebo příjmy na financování penzí budoucím generacím.⁵⁸

V ČR bude garantována určitá výše důchodu, kdežto v Polsku nebo Lotyšsku výše penze závisí pouze na výši příspěvků nashromážděných na individuálním účtu. U státních důchodů zavedlo Polsko tzv. **Notinal Defined Contribution (NDC)** princip, což znamená, že výpočet penze je **zásluhový**, odvozen z výše zaplacených příspěvků. Existují tak velké rozdíly mezi vyplácenými penzemi, což je sice dobré pro nadprůměrně vydělávající, kteří nepotřebují dodatečné úspory, ale horší pro lidi s nízkými příjmy, kteří skončí s minimálním důchodem. Oproti tomu ČR má velmi malé rozdíly mezi důchody, protože zásluhovost je silně potlačena. Není to výhodné pro lidi s vyššími příjmy, je to naopak účinné jako ochrana proti chudobě.⁵⁹

⁵⁷ MPSV, Co jste možná nevěděli o důchodové reformě.

⁵⁸ MPSV, *Důchodová reforma*.

⁵⁹ MPSV, Co jste možná nevěděli o důchodové reformě.

4.3. Základní principy plánované důchodové reformy

„V návrhu penzijní reformy Ministerstva práce a sociálních věcí tvoří základ důchodového systému současný průběžný systém, do něhož přispívá ekonomicky aktivní generace a z něhož jsou zároveň vypláceny penze dnešním důchodcům. Hlavní úlohou tohoto prvního pilíře je solidárně zajistit přiměřenou výši důchodů také pro lidi s nižšími příjmy, aby se mohli ve stáří vyhnout chudobě. Systém musí být zároveň výhodný pro občany, kteří svou prací vytvářejí hodnoty, tedy platí sociální pojištění a další daně. Každý bude mít navíc možnost z nynějších povinných odvodů na sociální pojištění odvádět malou část na svůj soukromý penzijní účet. Jelikož tyto prostředky nebudou ihned využity, budou se ve fondech zhodnocovat ve prospěch budoucích penzí jejich vlastníků. Cílem není uspořít na důchodech vyplácených v průběžném systému, ale rozložit rizika a umožnit lepší zhodnocení spoření na důchod. Vytvoří se soustava s více pilíři, které budou účelně kombinovat solidární pojetí výplaty penzí s kapitálovými prvky spoření.“⁶⁰

Stěžejní prvky plánované důchodové reformy, prezentovány na stránkách MPSV:⁶⁰

- Vytvoření **dobrovolného fondového penzijního spoření** (tzv. **opt-out**) v podobě **vyvedení 3% sociálního pojištění na soukromé individuální účty** občanů ČR vedené u penzijních společností. Z dnes odváděných 28 % do průběžného systému budou odvádět pouze 25 % vyměřovacího základu mzdy pro výpočet odvodu na sociální pojištění, zbývající tři procenta plus další dvě (jako nutná podmínka pro vstup do dobrovolného systému) pak budou posílat do PS, kterou si sami vyberou.
- Umožní potomkům dobrovolně vyvést z důchodového systému částku ve výši **jednoho procenta ze mzdy**, resp. vyměřovacího základu **ve prospěch svých rodičů**, kteří jsou ve starobním důchodu. Tato částka jim nebude krácena ze mzdy ani z jejich vlastního penzijního pojištění. Jde ryze o příspěvek státu, kterým budou moci děti svým rodičům v penzi „přilepšit“ pouhým souhlasem.
- Systém stávajících vlastních dobrovolných úspor na stáří se státním příspěvkem v rámci penzijního připojištění bude zachován.
- Pro posílení bezpečnosti a efektivity PF se změní zákon o penzijních fondech. Zejména bude oddělen majetek účastníků od majetku akcionářů.

⁶⁰ MPSV, *Důchodová reforma*.

Vstup do dobrovolného opt-outu bude umožněn **lidem mladším 35 let**. Jejich rozhodnutí je pak nevratné, ze systému již **nebudou moci vystoupit**. V průběhu druhého pololetí roku 2012 se bude moci každý člověk v produktivním věku (tzn. i pracující starší 35 let) rozhodnout, zda se chce do tohoto systému zapojit. Po 31. 12. 2012, kdy začne standardní fungování dobrovolného systému, to bude umožněno jen lidem do 35 let. Jejich rozhodnutí pak bude nevratné, ze systému nelze vystoupit ani do něj vstoupit.⁶¹

⁶¹ MPSV, *Důchodová reforma*.

4.4. Zodpovězení otázek k plánované důchodové reformě

Jakým způsobem budou příjemcům penze z takzvaného druhého pilíře vypláceny?

Penze budou vypláceny buď formou doživotní penze (po smrti příjemci výplata skončí), nebo doživotní penzí s pozůstalostní penzí na tři roky, tzn. že v případě úmrtí příjemce penze je vyplácena pozůstalostní penze ve stejné výši. Třetí možností je vyplácení formou renty po dobu minimálně 20 let. V tomto případě, pokud by příjemce v průběhu čerpání zemřel, výplata pokračuje dědicům ve stejné výši formou pozůstalostní penze po zbytek sjednané doby. Pokud účastník dobrovolného systému zemře v průběhu spořicí fáze – tedy před tím, než začne ze systému čerpat –, stávají se naspořené prostředky součástí dědického řízení.⁶²

Pokud si lidé začnou spořit i do fondů, jak se pak změní výše jejich důchodu z průběžného systému?

Nároky na invalidní, vdovské a pozůstalostní penze zůstanou stejné jako u pojištěnců, kteří do druhého pilíře nevstoupili. Zachována bude i stejná výše základní výměry starobního důchodu (dnes je ve výši 2 230 Kč). Bude krácena jen procentní výměra starobního důchodu, která se odvozuje z výše výdělků, a nebude se krátit za náhradní doby.⁶³

Proč chybí alternativa nízkonákladového státního fondu?

Dle vyjádření MPSV zůstane možnost zřízení státního penzijního fondu do budoucna otevřena a systém bude možno kdykoliv o státní fond doplnit. Není však prý nutné zřizovat státní fond hned od začátku. Informační systém pro státní fond by se musel kompletně vybudovat, protože Česká správa sociálního pojištění žádnou podobnou aplikaci nemá.⁶⁴

Jak vysoké budou u penzijních fondů poplatky?

Poplatky za správu budou stanovené v nových zákonech.⁶⁴

Vyplatí se opt-out čili individuální spoření ve druhém fondovém pilíři všem?

Tak jak je nastavení systému plánováno, se vstup do druhého fondového pilíře nevyplatí lidem s nízkými příjmy, lidem s průměrným příjmem bude pravděpodobně přínosný

⁶² MPSV, Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě.

⁶³ MPSV, Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě.

⁶⁴ MPSV, Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě.

a samozřejmě nejvíce se vyplatí lidem s vyššími příjmy a také lidem mladším, kterým se prostředky budou zhodnocovat déle.⁶⁵

Bude mít i nezaměstnaný stále povinnost odvádět dvě procenta do fondů?

Povinnost platit do druhého fondového pilíře je spojena s povinností platit do prvního průběžného pilíře. Pokud nemá účastník druhého fondového pilíře výdělečný příjem, pak neplatí příspěvky žádné.⁶⁵

Vyplatí se ženě, která stráví několik let na mateřské, účast ve druhém fondovém pilíři?

Pokud má žena (budoucí matka) alespoň průměrný příjem, lze ji také spoření ve druhém fondovém pilíři doporučit. Sice naspoří méně než bezdětná žena, ale také jí bude méně krácena penze z prvního pilíře.⁶⁵

Kdo bude prostředky spravovat?

Prostředky na individuálních penzijních účtech budou spravovat penzijní společnosti. Můžou to být stávající penzijní fondy, které se přemění na penzijní společnosti a majetek účastníků se oddělí od majetku akcionářů. Musí ale pro druhý fondový pilíř požádat o rozšíření licence a budou muset splnit náročnější požadavky na kapitál a systém řízení investic. Nebo i každý nový zájemce o správu individuálních penzijních úspor bude moci založit novou penzijní společnost, pokud splní zákonné požadavky, které bude definovat novou legislativou Ministerstvo financí. Penzijní společnosti povinně nabídnou čtyři investiční profily včetně fondu investujícího výhradně do českých státních dluhopisů pro občany preferující jistotu státní garance.⁶⁶ Jednotlivé investiční profily byly podrobněji vysvětleny v podkapitole 4.1.

Jak budou ochráněny úspory v druhém pilíři?

Prostředky ve fondech druhého pilíře budou přísně odděleny od majetku správce. Správce s majetkem klientů nemůže sám disponovat. Veškeré operace s penězi účastníků bude provádět na pokyn správce depozitář (banka, která má veškeré prostředky v úschově). Depozitář každou transakci prověří, zda je v souladu se zákonem, a za účinnou kontrolu odpovídá svým majetkem. Bude tedy uplatněn velmi bezpečný princip jako u dnešních investičních společností a fondů.⁶⁶

⁶⁵ MPSV, *Životní situace*.

⁶⁶ MPSV, Jak bude postaráno o bezpečnost mých úspor?

5. Historie penzijních fondů

Vznik prvních penzijních fondů je spjat s rokem 1994, kdy byl schválen zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a změnách některých zákonů souvisejících s jejím zavedením. Ze současných deseti penzijních fondů působících na českém trhu vzniklo pouze 6 v roce 1994 (případně v roce 1995), ostatní fondy byly založeny až později v průběhu let, kdy se tyto nově vzniklé fondy staly právními nástupci jiných zaniklých penzijních fondů. Výjimkou je pouze AEGON Penzijní fond, a. s., který jako jediný z později vzniklých fondů začal v roce 2007 tzv. „od nuly“ a není tedy právním nástupcem žádného jiného penzijního fondu.

Od roku 1994 do dnešního dne vzniklo v České republice 47 penzijních fondů, z toho 12 penzijních fondů skončilo v likvidaci, 21 z nich se sloučilo, 4 splynuly s jinými fondy a zbylých 10 provozuje stále svou činnost. Nejvíce penzijních fondů bylo sloučeno s AXA PF. S předchůdcem tohoto fondu (Winterthur PF) bylo postupně sloučeno 9 dalších penzijních fondů. Ze stávajících 10 aktivních fondů pouze u 4 nedošlo k žádnému sloučení či splnutí s jiným fondem, a to s Aegon PF, ING PF, Generali PF a PF Komerční banky. K poslednímu zániku PF došlo v roce 2007, kdy se Zemský PF sloučil s ČSOB PF Progres. Ve stejném roce vznikl „nejmladší“ fond na českém trhu, Aegon PF. Od roku 2002, kdy byl do likvidace poslán PF VIVA a PF Thalia, nemusel žádný další fond skončit likvidací. A od roku 2008 nedošlo u současných penzijních fondů k žádné podstatné změně a ani celosvětová finanční krize výrazně nenarušila stabilitu stávajících penzijních fondů. Přehled všech aktivních i zrušených penzijních fondů je uveden v příloze bakalářské práce.

Přestože založení a chod penzijního fondu podléhá kontrole České národní banky, kontrole Ministerstva financí a přísným pravidlům vyplývajícím ze zákona č. 42/1994 Sb., došlo v minulosti ke krachu některých penzijních fondů. Všichni klienti 25 fúzovaných (tj. sloučených a splnutých) PF přešli k novému fondu bez ztráty svých příspěvků a výnosů z penzijního připojištění. Z 12 fondů, které skončily v likvidaci, přišli jejich klienti o část úspor nebo celé úspory, které měli u těchto fondů uloženy. Naštěstí ne všichni klienti zaniklých penzijních fondů měli tu smůlu, že přišli o své příspěvky na penzijní připojištění. Některé fondy před ukončením činnosti řádně vyplatily finanční závazky vůči všem svým klientům v plné výši, neboť likvidace pěti penzijních fondů se obešla bez finančních ztrát účastníků penzijního připojištění.

Penzijních fondy, které při likvidaci vypořádaly účastníky PP v plné výši:⁶⁷

- **Rodinný penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 1997,
- **Český národní penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 1998.

Penzijní fondy, které šly do likvidace bez účastníků PP (z prvních dvou PF se účastníky podařilo včas vyvést a třetí vůbec nezačal svou činnost):⁶⁸

- **Regionální penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 2000,
- **Nový penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 1999,
- **Penzijní fond Univerzum, a. s.,** likvidace v roce 1998.

Penzijní fondy, u kterých byla likvidace spojena s finančními ztrátami účastníků PP:⁶⁹

- **Bankovní penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 1998.
Likvidací bylo postiženo 687 účastníků penzijního připojištění. Dne 6. 4. 2011 byl fond vymazán z Obchodního rejstříku. Právní důvod výmazu bylo zrušení konkursu na majetek úpadce Bankovní penzijní fond, a. s., v likvidaci, neboť majetek podstaty nepostačoval k úhradě nákladů konkursu.
- **MULTI penzijní fond, a. s.,** likvidace v roce 1998.
926 účastníkům PP bylo zálohově vyplaceno 60 % jejich finančních nároků. Ke krytí všech závazků neměl fond potřebný majetek, proto byl fond poslán do konkursního řízení, po jehož ukončení byl fond 6. 5. 2003 vymazán z Obchodního rejstříku.
- **GARANCE – Vzájemný penzijní fond pro Čechy, Moravu a Slezsko, a. s.,** likvidace v roce 1999.
Na tento majetek fondu byl dne 19. 9. 2000 vyhlášen konkurs, ale 9. 5. 2006 byl konkurs na majetek fondu zrušen, protože jeho majetek nepostačoval k úhradě nákladů konkursu. Všech 2 970 účastníků přišlo o všechny své úspory z penzijního připojištění. Dne 14. 11. 2007 byl fond vymazán z OR.
- **Penzijní fond CERTUM-RENTA a. s.,** likvidace v roce 2000.
Fond čítal ke dni vypořádání 11 867 účastníků, jejichž finanční nároky z PP byly po zpeněžení majetku fondu vypořádány z 40 %. Od 15. 3. 2001 byl fond v konkursu a dne 26. 5. 2009 byl po splnění rozvrhového usnesení konkurs na majetek zrušen. Fond byl vymazán z OR dne 21. 10. 2009.

⁶⁷ ŠULC, Jaroslav; *Penzijní připojištění*, s. 148–149.

⁶⁸ ŠULC, Jaroslav; *Penzijní připojištění*, s. 148–149.

⁶⁹ ŠULC, Jaroslav; *Penzijní připojištění*, s. 149–153.

- **Penzijní fond VYŠEHRAD a. s.,** likvidace v roce 2000.
 „Vytunelovaný“ penzijní fond připravil 7 300 klientů o většinu úspor z penzijního připojištění, neboť majetek fondu po zpeněžení postačoval na pokrytí pouhých 10 % nároků účastníků. Dne 14. 3. 2001 byl na majetek společnosti prohlášen konkurs a 9. 3. 2010 byl konkurs na majetek dlužníka po splnění rozvrhového usnesení zrušen. Společnost byla 27. 10. 2010 vymazána z OR.
- **Penzijní fond VIVA a. s.,** likvidace v roce 2001.
 Zrušení fondu odstartovala kontrola státního dozoru Ministerstva financí, která zjistila hrubé porušení zákona provázené ztrátami na majetku fondu. Ministerstvem jmenovaný správce majetku následně zjistil, že zachování fondu již není bez cizí finanční pomoci možné, a proto 4. 1. 2001 poslalo Ministerstvo financí fond do likvidace. Část klientů Penzijního fondu VIVA, a. s., využila nabídky Penzijního fondu Winterthur, a. s., a přešla bez ztrát svých příspěvků do tohoto fondu, kde pokračovali ve svém PP. Podmínky nabízené PF Winterthur bohužel vyhovovaly jen malému počtu ze zhruba 22 tis. klientů a zbylá většina klientů čeká, že po prodeji majetku fondu likvidátorem dojde alespoň k částečnému vypořádání jejich nároků. Na krachu společnosti se kromě špatných investic fondu podepsalo, že fond držel pohledávky za svým významným akcionářem ve výši 120 mil. Kč, které nebyly splaceny. Dne 27. 5. 2002 byl na majetek společnosti vyhlášen konkurs, který dle výpisu z OR nebyl stále ukončen.
- **Penzijní fond THALIA, a. s.,** likvidace v roce 2001.
 Akcionář zpočátku sliboval plné vypořádání všech 879 účastníků, což se mu nepodařilo, a na majetek fondu byl 1. 3. 2002 vyhlášen konkurs. Podle výpisu z OR nebylo konkursní řízení do dnešního dne ukončeno.

6. Asociace penzijních fondů ČR

Asociace penzijních fondů ČR je dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, zejména penzijních fondů, nadané právní subjektivitou, založené dne 25. června 1996.⁷⁰

Základní poslání APF ČR:

- koordinovat, zastupovat, hájit a prosazovat společné zájmy svých členů,
- propagovat myšlenku penzijního připojištění,
- připomínkovat legislativní návrhy a jiná opatření, která se týkají oblasti penzijního připojištění a jiných zájmů penzijních fondů a iniciovat jejich změny,
- působit jako poradenské a informační centrum,
- podporovat a organizovat vzdělávací a vědeckou činnost,
- reprezentovat společné zájmy svých členů vůči zahraničí, navazovat a rozvíjet styky s obdobnými institucemi v zahraničí a participovat na procesu přibližování podmínek penzijního připojištění ČR standardům Evropské unie,
- dbát na dodržování etiky vztahů mezi členy APF ČR a účastníky PP,
- působit na odstraňování rozporů mezi členy APF ČR, organizovat odbornou, právní a věcnou součinnost při řešení procesů slučování, splývání a zániku penzijních fondů s cílem eliminovat případné negativní důsledky pro image PP a jeho účastníky.⁷⁰

Pro naplnění svého poslání zřídila APF ČR odborné komise, a to pro oblast informatiky, provozní správy fondů, legislativy, ekonomiky, etiky, pojistné matematiky a PR aktivit a vnějších vztahů. Členství v APF ČR je dobrovolné a má dle platných stanov dvě formy. První formu prezentuje řádné členství, které je určeno penzijním fondům vzniklým na základě zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, v platném znění. Řádné členství vzniká na základě jednostranného přistoupení penzijního fondu. Druhou formou členství je členství přidružené, jež je otevřeno pro právnické osoby, působící v oblastech navazujících na PP nebo s ním úzce souvisí. Přidružené členství vzniká na základě žádosti o členství, po jejím schválení prezídiem APF ČR.⁷¹

K 1. lednu 2011 je sdruženo v APF ČR 10 členů, což jsou v současné době všechny aktivní penzijní fondy v České republice. V APF ČR působí i tři přidružení členové, a to Deloitte Advisory, s. r. o., KPMG Česká republika, s. r. o., a Ernst & Young, s. r. o.

⁷⁰ Asociace penzijních fondů ČR. *Základní údaje o APF ČR.*

⁷¹ Asociace penzijních fondů ČR. *Základní údaje o APF ČR.*

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Daňová a finanční specifika penzijního připojištění

Kolik může účastník penzijního připojištění ušetřit ročně na dani z příjmu?

Z tabulky (Tab. 1) můžeme snadno odvodit, že výše úspory na dani z příjmu je závislá na hrubé mzdě a velikosti příspěvku účastníka na jeho penzijní připojištění. Při výpočtech roční daňové povinnosti a odvodů na sociální a zdravotní pojištění se v tabulce (Tab. 1) vycházelo z pravidel pro výpočet daně a odvodů platných pro rok 2011. Dále bylo použito modelové situace, kdy zaměstnanec neuplatňuje žádnou slevu na dani z příjmu, kromě základní slevy na poplatníka ve výši 23 640 Kč a daňový odpočet za penzijní připojištění.

Tab. 1: Roční úspora na dani z příjmu v závislosti na výši mzdy a výši příspěvku

Hrubá mzda za měsíc	Roční daňová povinnost bez penzijního připojištění	Roční úspora na dani z příjmu při různé výši příspěvku					
		500 Kč	750 Kč	1 000 Kč	1 250 Kč	1 500 Kč	2 000 Kč
9 800 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
10 000 Kč	480 Kč	0 Kč	450 Kč	480 Kč	480 Kč	480 Kč	480 Kč
10 550 Kč	1 800 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč
12 000 Kč	5 295 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč
15 000 Kč	12 540 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč
20 000 Kč	24 600 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč
30 000 Kč	48 720 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč
40 000 Kč	72 840 Kč	0 Kč	450 Kč	900 Kč	1 350 Kč	1 800 Kč	1 800 Kč

Zdroj: vlastní výpočty

Pokud průměrná měsíční hrubá mzda účastníka činí 9 800 Kč a méně, pak jeho příspěvky na penzijní spoření nepřinesou účastníkovi žádnou úsporu na dani z příjmu, neboť po odečtení slevy na dani na poplatníka mu vzniká nulová daňová povinnost, a proto nemá smysl si snižovat základ daně o příspěvky na penzijní připojištění. Aby si poplatník mohl v tomto zdaňovacím období uplatnit maximální daňový odpočet za příspěvky na penzijní připojištění a získat tak úsporu na dani z příjmu ve výši 1 800 Kč za rok, pak jeho průměrná hrubá mzda musí dosahovat minimálně 10 550 Kč měsíčně a ročně musí poukázat na účet penzijního připojištění 18 000 Kč.

V zákoně č. 586/1992 Sb. je stanoveno, že účastník si může od základu daně z příjmu odečíst součet příspěvků zaplacených ve zdaňovacím období na penzijní připojištění, snížený o 6 000 Kč, ale maximálně si účastník může takto ze základu daně odečíst

12 000 Kč.⁷² Z toho vyplývá, že nárokovat si snížení základu daně je možné pouze z příspěvků přesahující částku 6 000 Kč a zároveň nepřesahující částku 18 000 Kč za zdaňovací období. Součet příspěvků penzijního připojištění, které nedosahují 6 000 Kč za rok nebo přesahují 18 000 Kč za rok, nesnižují základ daně, a proto nemají vliv na daňovou úsporu. Pokud např. účastník přispívá ročně na svůj účet penzijního spoření částkou 25 000 Kč, tak vliv na základ daně má pouze 18 000 Kč snížené o 6 000 Kč.

Jak může poplatník uplatnit daňový odpočet příspěvků na penzijní připojištění?

Daňový odpočet příspěvků na penzijní připojištění lze uplatnit jednou ročně daňovým přiznáním podaným do 31. března následujícího roku. Poplatník může za tímto účelem vyplnit vlastní daňové přiznání a doručit ho příslušnému finančnímu úřadu nebo může daňové přiznání podat prostřednictvím svého zaměstnavatele v rámci ročního zúčtování záloh na daň z příjmu fyzických osob. Nárok na daňový odpočet je potřeba prokázat kopií smlouvy o penzijním připojištění a potvrzením o výši zaplacených příspěvků.⁷³ Toto potvrzení vystaví účastníkovi PF, s kterým má účastník uzavřenou smlouvu o PP.

Je pro zaměstnance finančně výhodnější získání příspěvku na penzijní připojištění nebo přímé zvýšení mzdy?

Pokud souhrn příspěvků zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance nepřesáhne za rok 24 000 Kč, pak je pro zaměstnance finančně přínosnější, když obdrží od zaměstnavatele příspěvek na penzijní spoření, než kdyby mu přímo zvýšil mzdu. Pokud však zaměstnavatel přispívá zaměstnanci na životní pojištění i penzijní připojištění a chce přispívat pouze takovou částkou, která je osvobozena od daně z příjmu fyzických osob, pak součet příspěvků na obě pojištění musí činit dohromady maximálně 24 000 Kč za zdaňovací období, protože u zaměstnanců, kterým zaměstnavatel přispívá i na životní pojištění, se stanovený limit 24 000 Kč zaplacených na penzijní připojištění snižuje o souhrn plateb zaplacených ve prospěch životního pojištění. Příspěvky do 24 000 Kč ročně jsou rovněž osvobozeny od odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Jakmile by zaměstnavatel přispíval zaměstnanci více, než je tento limit, tak částku přesahující tento limit by zaměstnanec musel zdanit a rovněž by musel z této částky odvést sociální a zdravotní pojištění.⁷⁴

⁷² Zákon č. 586/1992 Sb., § 15, odst. 5.

⁷³ Zákon č. 586/1992 Sb., § 381 odst. 1.

⁷⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., § 6 odst. 9.

Pro vysvětlení výhodnosti příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance byla sestavena tabulka (Tab. 2), která znázorňuje, kolik zaměstnanec získá při přímém zvýšení měsíční mzdy a kolik při navýšení mzdy formou měsíčního příspěvku na penzijní připojištění. V obou uvedených případech činí původní měsíční hrubá mzda 20 000 Kč a navýšení mzdy částku 2 000 Kč. Navýšení mzdy ve výši 2 000 Kč měsíčně bylo zvoleno záměrně, protože za rok činí souhrn těchto plateb 24 000 Kč. Při výpočtech roční daňové povinnosti a odvodů na sociální a zdravotní pojištění jsme v tabulce (Tab. 2) vycházeli z pravidel pro výpočet daně a odvodů platných pro rok 2011. Dále bylo použito modelové situace, kdy zaměstnanec nemá uzavřené životní pojištění a neuplatňuje žádnou slevu na daň z příjmu, kromě základní slevy na poplatníka ve výši 23 640 Kč a daňového odpočtu příspěvků na penzijní připojištění.

Tab. 2: Porovnání výhodnosti příspěvku zaměstnavatele na PP zaměstnance a přímého zvýšení mzdy zaměstnance

Měsíční příjmy a odvody zaměstnance	Navýšení příjmů zaměstnance		Rozdíl mezi příspěvkem na PP a zvýš. mzdy
	Příspěvek na PP	Přímé zvýšení mzdy	
Hrubá mzda zaměstnance	20 000 Kč	22 000 Kč	
Příspěvek zaměstnavatele na penzij. přip.	2 000 Kč	0 Kč	
Odvod na sociál. a zdrav. pojiš.	2 200 Kč	2 420 Kč	-220 Kč
Základ pro výpočet daně z příjmů	26 800 Kč	29 480 Kč	-2 680 Kč
Záloha na daň z příjmů	2 050 Kč	2 452 Kč	-402 Kč
Čistá mzda zaměstnance	15 750 Kč	17 128 Kč	-1 378 Kč
Čistá mzda zaměstnance + příspěvky na penzijní připoj.	17 750 Kč	17 128 Kč	622 Kč
Roční čistá mzda zaměstnance + roční příspěvky na penzijní připoj.	213 000 Kč	205 545 Kč	7 455 Kč

Zdroj: vlastní výpočty

Z výpočtů v tabulce (Tab. 2) je na první pohled zřejmé, že pro zaměstnance je finančně přínosnější, když mu zaměstnavatel měsíčně přispívá na penzijní připojištění částkou ve výši 2 000 Kč, než kdyby mu o stejnou částku přímo zvýšil mzdu. Tím, že mu zaměstnavatel posílá příspěvek 2 000 Kč měsíčně na penzijní připojištění, získá zaměstnanec o 622 Kč měsíčně nebo o 7 455 Kč ročně více než při přímém zvýšení platu.

Jakou daňovou úlevu získá zaměstnavatel za příspěvek na PP zaměstnance?

Od 1. 1. 2008 došlo novelou zákona o dani z příjmu, realizovanou zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů, ke změně v osvobození příspěvku od daně z příjmu pro

zaměstnavatele, který přispívá na penzijní připojištění svým zaměstnancům. Touto novelou došlo ke zrušení omezení pro osvobození od daně z příjmu právnických osob. Pro osvobození tohoto příspěvku od odvodů na sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele byl nastaven stejný limit jako u zaměstnanců, a to na 24 000 Kč ročně.

Je i pro zaměstnavatele finančně výhodnější poskytovat zaměstnancům příspěvek na penzijní připojištění oproti přímému zvýšení mzdy?

Od 1. 1. 2008 může zaměstnavatel příspěvky na penzijní spoření, pokud jsou příspěvky upraveny v kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpisu, zahrnout bez omezení do daňově uznatelných nákladů.⁷⁵ Z těchto důvodů je i pro zaměstnavatele finančně výhodnější navýšení mzdy zaměstnance formou příspěvků na jeho penzijní připojištění než přímé zvýšení jeho mzdy o stejnou částku. Příspěvek je pro zaměstnavatele výhodnější pouze do limitu 24 000 Kč ročně. Příspěvek nad tento limit již zaměstnavateli žádnou finanční úsporu nepřinese, neboť příspěvek nad limit podléhá odvodům na sociální a zdravotní pojištění.

Tab. 3: Porovnání výhodnosti poskytnutí příspěvku zaměstnavatele na PP zaměstnance a přímého zvýšení mzdy zaměstnance

Měsíční výdaje zaměstnavatele spojené s mzdou zaměstnance	Původní mzda	Zvýšení příjmů zaměstnance	
		Příspěvek na PP	Přímé zvýšení mzdy
Hrubá mzda	20 000 Kč	20 000 Kč	22 000 Kč
Příspěvek na PP	0 Kč	2 000 Kč	0 Kč
Odvod na sociál. a zdravot. pojištění	4 600 Kč	4 600 Kč	5 060 Kč
Celkové mzdové náklady	24 600 Kč	26 600 Kč	27 060 Kč
Daňově uznatelné náklady	24 600 Kč	26 600 Kč	27 060 Kč
Daňová úspora	3 690 Kč	3 990 Kč	4 059 Kč
Mzdové nákl. po započtení daňové úspory	20 910 Kč	22 610 Kč	23 001 Kč
Měsíční úspora při příspěvku na PP oproti přímému zvýšení mzdy		391 Kč	
Roční úspora při příspěvku na PP oproti přímému zvýšení mzdy		4 692 Kč	

Zdroj: vlastní výpočet

V tabulce (Tab. 3) je vidět úspora mzdových nákladů, pokud by zaměstnavatel začal svému zaměstnanci přispívat 2 000 Kč měsíčně na PP, místo toho, aby mu zvedl mzdu o stejnou částku z 20 000 Kč na 22 000 Kč měsíčně. Úspora pro zaměstnavatele na mzdových nákladech na zaměstnance by činila 391 Kč měsíčně a ročně by dosahovala sumy 4 692 Kč.

⁷⁵ Zákon č. 586/1992 Sb., § 24 odst. 2.

Podléhají dávky penzijního připojištění zdanění?

Příspěvek účastníka penzijního připojištění a státní příspěvek nepodléhají dani z příjmu, ale daní se výnosy z příspěvků účastníka a státu a příspěvky zaměstnavatelů.⁷⁶ Rozpis daně pro jednotlivé typy dávek je uveden v tabulce (Tab. 4).

Tab. 4: Zdanění dávek penzijního připojištění

Typy dávek z penzij. připoj.	Výnosy z příspěvků	Příspěvek od zaměstnavatele
Odbytné	15%	15%
Jednorázové vyrovnání	15%	15%
Výplata penze	15%	0%

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb. – § 36 odst. 2 a § 8 odst. 6; vlastní úprava

Má vliv na výši doživotní penze vyplácené z penzijního připojištění pohlaví účastníka?

Účastník penzijního připojištění nesmí být v souvislosti s PP nijak diskriminován (např. z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, zdravotního stavu nebo věku). Za diskriminaci se nepovažuje, jestliže se pro účely výpočtu výše penze použijí údaje uvedené v úmrtnostních tabulkách zvlášť pro muže a zvlášť pro ženy.⁷⁷

Ustanovení o možnosti rozdílného výpočtu výše doživotní penze pro muže a ženy je v penzijním připojištění běžně využíváno. Vzhledem ke skutečnosti, že ženy se podle statistik úmrtnosti dožívají v průměru o 6 let vyššího věku než muži, stanovují PF doživotní penzi pro ženy nižší než pro muže. Při výpočtu doživotní penze u žen vycházejí penzijní fondy z předpokladu, že u žen je větší „riziko“ dožití se vyššího věku, než je tomu u mužů.

V tabulce (Tab. 5) je pro názornost uvedena výše předpokládané penze pro muže a ženu, za předpokladu, že oba budou spořit stejnou částku a po stejně dlouhou dobu. Pro kalkulaci předpokládaných penzí byla použita „on-line kalkulačka“ Asociace penzijních fondů ČR uveřejněná na jejích oficiálních webových stránkách. Pro výpočty v modelovém případě uvedeném v tabulce Tab. 5 byly použity tyto fixní vstupní parametry: měsíční příspěvek účastníka 500 Kč, příspěvek třetích osob včetně zaměstnavatele 0 Kč, průměrné zhodnocení

⁷⁶ Zákon č. 586/1992 Sb. – § 36 odst. 2 a § 8 odst. 6.

⁷⁷ Zákon č. 586/1992 Sb. – § 2a

po celou dobu spoření ve výši 2 %, penze začne být vyplácena po dosažení 60 let věku účastníka. Dále byl použit jeden variabilní parametr, a to věk účastníka při uzavření smlouvy o penzijním připojištění (věk účastníků byl stanoven na 18, 30 a 45 let). Celková částka na účtu PP uvedená v tabulce zahrnuje příspěvky účastníka a jejich výnosy (zhodnocení), státní příspěvky a jejich výnosy (zhodnocení). Celková naspořená částka byla zdaněna sazbou ve výši 15 %.

Tab. 5: Srovnání výše doživotní penze účastníků penzijního připojištění u mužů a žen

Pohlaví a věk účastníka při uzavření smlouvy o PP		Celková částka na účtu PP	Celková částka PP po zdanění	Měsíční doživotní penze v 60 letech	Za 20 let celkem vyplaceno
Žena	18 let	510 546 Kč	483 104 Kč	2 669 Kč	640 560 Kč
	30 let	319 321 Kč	306 523 Kč	1 683 Kč	403 920 Kč
	45 let	136 121 Kč	133 253 Kč	730 Kč	175 200 Kč
Muž	18 let	510 546 Kč	483 104 Kč	2 934 Kč	704 160 Kč
	30 let	319 321 Kč	306 523 Kč	1 853 Kč	444 720 Kč
	45 let	136 121 Kč	133 253 Kč	808 Kč	193 920 Kč
Rozdíl Žena - Muž	18 let			-265 Kč	-63 600 Kč
	30 let			-170 Kč	-40 800 Kč
	45 let			-78 Kč	-18 720 Kč

Zdroj: <http://www.apfcr.cz/cs/online-kalkulator/>; vlastní úprava

Z výpočtů v tabulce (Tab. 5) vyplývá, že při stejných vstupních parametrech připojištění budou mít všichni účastníci na účtu penzijního připojištění stejný finanční obnos, ale ženy budou vždy pobírat nižší doživotní penzi než muži. Muži budou pobírat přibližně o necelých 10 % vyšší penzi než ženy. Pro lepší přehled je v tabulce (Tab. 5) vypočteno, kolik bude celkem vyplaceno muži a ženě, po 20 letech výplaty penze, za předpokladu, že se oba dožijí věku 80 let.

8. Přehled penzijních fondů působících v ČR

8.1. AEGON Penzijní fond, a. s.

Profil společnosti:⁷⁸

Sídlo:	Na Pankráci 26/322, 140 00 Praha 4
IČ:	27916430
Akcionáři:	AEGON Tsjechië Holding B. V., Nizozemí – 90 % akcií fondu ZFP akademie, a. s. – 10 % akcií fondu
Vznik:	15. 6. 2007
Základní jmění:	50 mil. Kč
Depozitář:	Česká spořitelna, a. s.
Počet účastníků:	116 444 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	3 737 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.aegon.cz

Strategie penzijního fondu:⁷⁹

Dlouhodobým cílem AEGON PF je bezpečným způsobem investovat svěřené finanční prostředky a dosáhnout takového výnosu z investic, který umožní připsat účastníkům konkurenceschopné zhodnocení jejich finančních prostředků.

Výhody, které AEGON PF nabízí účastníkům:⁸⁰

- **Výnosový bonus.** Na tento bonus má dle podmínek penzijního plánu právo každý účastník, jehož celková doba pojištění dosáhla minimálně 5 let a z toho nejméně 3 po sobě následující roky u tohoto penzijního fondu. O výši bonusu rozhoduje každoročně představenstvo fondu na základě hospodářských výsledků fondu v daném roce. Tento výnos může dle penzijního plánu fondu činit max. 0,3 %.
- Garance splnění finančních závazků všem účastníkům penzijního připojištění. Splnění závazků je garantováno silnou finanční skupinou s ratingem A+.
- **On-line přístup k účtu penzijního připojištění.** Každý klient fondu má možnost přes internet získat zdarma on-line přístup ke svému účtu penzijního připojištění.

⁷⁸ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

⁷⁹ AEGON, *Výroční zpráva 2009.*

⁸⁰ AEGON, *Penzijní připojištění.*

8.2. Allianz penzijní fond, a. s.

Profil společnosti:⁸¹

Sídlo:	Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8
IČ:	25612603
Akcionáři:	Allianz pojišťovna, a. s. – 100 % akcií fondu
Vznik:	1. 10. 1997
Základní jmění:	60 mil. Kč
Depozitář:	Komerční banka, a. s.
Počet účastníků:	164 176 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	9 539 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	www.allianz.cz/penzijnifond

Historie a strategie fondu:⁸²

Allianz penzijní fond, a. s., byl založen 31. 8. 1997 jeho právními předchůdci. Vznikl splynutím Allianz-HYPO penzijního fondu, a. s., a Živnobanka – penzijního fondu, a. s., kdy fondy splynuly do nového fondu s názvem Allianz – Živnobanka penzijní fond, a. s. V závěru roku 2000 byl v návaznosti na odkup 45 % akcií fondu Allianz pojišťovnou změněn název penzijního fondu na Allianz penzijní fond, a. s. Oba původní fondy zanikly bez likvidace a Allianz penzijní fond, a. s., je jejich právním nástupcem v plném rozsahu.

Fond investuje v souladu s konzervativní investiční strategií, jejímž předpokladem je dosahování stabilního zhodnocování klientských prostředků s nízkou mírou tržních rizik.

Výhody, které Allianz PF nabízí účastníkům:⁸³

- Dlouhodobě zhodnocení nejméně 3 %.
- Patří mezi penzijní fondy, které mají **nejnižší věkový průměr klientů**, a to 45 let.
- První výpis zasílá již po čtyřech měsících od uzavření smlouvy.
- Pojištění závažných úrazů hrazené Allianz penzijním fondem.
- Fond disponuje kvalifikovanou sítí poradců po celé ČR. Kontakt s penzijním fondem je možný na všech pobočkách Allianz, což umožní kontakt klienta s fondem v blízkosti jeho bydliště.

⁸¹ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010*.

⁸² ALLIANZ, *Výroční zpráva za rok 2009, s. 10*.

⁸³ ALLIANZ, *Výroční zpráva za rok 2009, s. 8*.

8.3. AXA penzijní fond a. s.

Profil společnosti:⁸⁴

Sídlo:	Úzká 488/8, 602 00 Brno-město
IČ:	61859818
Akcionáři:	AXA Life Ltd., Švýcarsko – 37,11 % akcií fondu SOCIETE BEAUJON, Francie – 55,74 % akcií fondu
Vznik:	1. 12. 1994
Základní jmění:	399 mil. Kč
Depozitář:	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.
Počet účastníků:	499 072 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	33 245 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.axa.cz

Strategie fondu:⁸⁵

Investiční strategie je zaměřena na dosažení dlouhodobě stabilního výnosu vyrovnávajícího dopad inflace na úspory a zajištění garance 100% návratnosti uložených prostředků. Rozložení investic (diverzifikace) je klíčovým prvkem jeho konzervativní strategie.

Výhody, které AXA PF nabízí účastníkům:⁸⁶

- **Bonus až 500 Kč při uzavření smlouvy on-line.** Odměna je rovna polovině jeho průměrného sjednaného měsíčního příspěvku, maximálně však 500 Kč. Tato odměna bude připsána na klientův účet penzijního připojištění po uplynutí 12 měsíců a uhrazení prvních 12 splátek včas a v plné výši, jak stanoví smlouva.
- **On-line přístup k účtu penzijního připojištění.**
- Členství v AXA Clubu a **získání platební karty AXA.** Při placení s AXA kartou získává klient **bonus 1% z každého nákupu**, který mu fond připsá na jeho účet penzijního připojištění. U vybraných partnerů činí bonus až 11 % z nákupu. Držitelé AXA karty si mohou sjednat cestovní pojištění **AXA Club Travel** za výhodnou cenu.
- **Zdarma asistenční služby domácnosti.** Členové AXA Clubu mají zdarma nárok na poskytnutí asistenčních služeb v domácnosti v celkové hodnotě 49 000 Kč ročně.

⁸⁴ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

⁸⁵ AXA, *Penzijní připojištění – Otázky a odpovědi.*

⁸⁶ AXA, *Penzijní připojištění – Výhody.*

8.4. ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.

Profil společnosti:⁸⁷

Sídlo:	Radlická 333/150, 150 57 Praha 5
IČ:	60 917776
Akcionáři:	Československá obchodní banka, a. s. – 100 % akcií
Vznik:	14. 2. 1995
Základní jmění:	320 mil. Kč
Depozitář:	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.
Počet účastníků:	308 873 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	9 271 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.csobpf.cz/cz/Progres

Historie a strategie fondu:

ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB, zahájil svou činnost v roce 1995 a je právním nástupcem Penzijního fondu Spokojenosti, Hornického penzijního fondu Ostrava a Zemského penzijního fondu, a. s.⁸⁸

Fond usiluje o nadprůměrné zhodnocení finančních prostředků, a to v delším časovém horizontu. Tohoto cíle chce dosáhnout aktivní správou volatilnějších a výnosnějších složek portfolia při dodržení všech zásad obezřetného hospodaření.⁸⁹

Výhody, které ČSOB PF Progres nabízí účastníkům:⁹⁰

- Sleva 0,5 % p. a. z úrokové sazby neúčelového spotřebitelského úvěru u Poštovní spořitelny (pouze u nových smluv). Tuto výhodu fond nabízí od 1. 1. 2011.
- Zdarma on-line přístup k penzijnímu účtu klienta.
- Finanční zázemí největší banky v České republice.
- Kapitálová síla a ekonomický potenciál skupiny ČSOB.
- 6měsíční „poplatkové prázdniny“ při sjednání Era osobního účtu u Poštovní spořitelny.
- 7% slevy na vybrané zájezdy u cestovní kanceláře Čedok.

⁸⁷ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010*.

⁸⁸ ČSOB Penzijní fondy, *Profil fondu Progres*.

⁸⁹ ČSOB Penzijní fondy, *Strategie Penzijního fondu Progres*.

⁹⁰ ČSOB Penzijní fondy, *Progres – Naše výhody*.

8.5. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.

Profil společnosti:⁹¹

Sídlo:	Radlická 333/150, 150 57 Praha 5
IČ:	61859265
Akcionáři:	Československá obchodní banka, a. s. – 100 % akcií
Vznik:	26. 10. 1994
Základní jmění:	297 mil. Kč
Depozitář:	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.
Počet účastníků:	431 741 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	17 763 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.csobpf.cz/cz/Stabilita

Historie fondu:⁹²

ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB, působí na trhu penzijního připojištění od roku 1994 (původní název společnosti byl Českomoravský penzijní fond, a. s.). ČSOB PF Stabilita je právním nástupcem Občanského penzijního fondu, a. s., a Českého penzijního fondu Zdraví, a. s., se kterými se sloučil v letech 1999 a 2000.

Strategie fondu:⁹³

Strategie je zaměřena na konzervativní investování s cílem přinášet účastníkům stabilní zhodnocení a spolehlivý výnos z vložených prostředků bez větších výkyvů, při dodržení všech zásad obezřetného hospodaření. Portfolio je složeno především z českých státních dluhopisů a pokladničních poukázek.

Výhody, které ČSOB PF Stabilita nabízí účastníkům:

Tento penzijní fond nabízí stejné výhody jako Penzijní fond ČSOB Progres. Všechny tyto výhody jsou proto uvedené již u fondu ČSOB Progres na předchozí straně.

⁹¹ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010*.

⁹² ČSOB Penzijní fondy, *Profil fondu Stabilita*.

⁹³ ČSOB Penzijní fondy, *Strategie Penzijního fondu Stabilita*.

8.6. Generali penzijní fond a. s.

Profil společnosti:⁹⁴

Sídlo:	Bělehradská 132, 120 84 Praha 2
IČ:	63998475
Akcionáři:	Generali Pojišťovna, a. s. – 100 % akcií
Vznik:	25. 9. 1995
Základní jmění:	50 mil. Kč
Depozitář:	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.
Počet účastníků:	57 027 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	2 633 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.generalipf.cz/

Strategie fondu:⁹⁵

Dlouhodobým cílem investiční strategie je garance vkladů klientů při dosažení konkurenceschopného výnosu. Tento požadavek naplňuje umístění prostředků do bezpečných státních dluhopisů. Na očekávaný růst akciových trhů v souvislosti s ústupem ekonomické krize fond v roce 2009 zareagoval navýšením akciových pozic.

Klíčem k úspěchu penzijního fondu Generali vidí v implementaci vhodně zvolené konzervativní investiční koncepce, kterou společnost dlouhodobě aplikuje při umisťování svěřených aktiv. Management společnosti je připraven realokovat ve správný čas aktiva takovým směrem, který povede k dalšímu navýšení výnosů ze svěřených prostředků.

Fond také pokračil v záměru více diverzifikovat portfolio a snižovat závislost na českém regionu. Nové investice směřovaly jak do rozvinutých, tak rozvíjejících se trhů. Zároveň byla nakoupena řada fundamentálně kvalitních dluhopisů včetně státních, které během krize významně zlevnily a v budoucím období ponесou atraktivní výnosy.

Výhody, které Generali PF nabízí účastníkům:⁹⁶

- Z dlouhodobého hlediska je jeden z nejvýnosnějších penzijních fondů na trhu s průměrným zhodnocením za dobu činnosti ve výši 5,7 % p. a.

⁹⁴ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010*.

⁹⁵ Generali penzijní fond, *Výroční zpráva 2009*, s. 8.

⁹⁶ Generali penzijní fond, *Nabídka*.

8.7. ING Penzijní fond, a. s.

Profil společnosti:⁹⁷

Sídlo:	Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5-Smíchov
IČ:	63078074
Akcionáři:	ING Continental Europe Holding B. V. – 100 % akcií
Vznik:	10. 2. 1995
Základní jmění:	50 mil. Kč
Depozitář:	ING Bank N. V., organizační složka
Počet účastníků:	429 126 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	23 908 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.ing.cz/

Historie a strategie fondu:⁹⁸

ING Penzijní fond zahájil svou činnost na českém trhu v roce 1995 pod názvem Průmyslový penzijní fond. Cílem investiční strategie penzijního fondu ING je poskytovat účastníkům penzijního připojištění stabilní míru zhodnocení při minimalizaci investičního rizika.

Výhody, které ING PF nabízí účastníkům:⁹⁹

- Věrnostní kreditní karta ING PF, která spoří na penzi. Za každý nákup s touto kartou v obchodě nebo na internetu připíše fond 1 % ze zaplacené částky klientovi na účet penzijního připojištění. Odměna je na účet penzijního připojištění připisována jako vlastní příspěvek klienta a vztahuje se na ni i nárok na státní příspěvek, případně daňové odpočty. Karta je vydávána společností GE Money Bank. S věrnostní kreditní kartou získá klient zdarma Úrazové pojištění STANDARD.
- Penzijní plán s unikátními 7 výplatními schémata doživotní penze. Účastník, kterému vznikl nárok na starobní, výsluhovou nebo invalidní penzi, si může zvolit jedno ze 7 výplatních schémat doživotní výplaty.
- Dárek za on-line smlouvu v podobě USB disku o kapacitě 8 GB. Každý klient, který uzavře smlouvu vyplněním on-line formuláře na internetových stránkách společnosti ING, obdrží po zaplacení 2 měsíčních příspěvků USB disk o kapacitě 8 GB.

⁹⁷ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

⁹⁸ ING, *O ING – ING Penzijní fond.*

⁹⁹ ING, *Penzijní připojištění.*

8.8. Penzijní fond České pojišťovny, a. s.

Profil společnosti:¹⁰⁰

Sídlo:	Truhlářská 1106/9, 110 00 Praha 1
IČ:	61858692
Akcionáři:	Česká pojišťovna, a. s. – vlastní 100 % akcií fondu
Vznik:	19. 9. 1994
Základní jmění:	214 mil. Kč
Depozitář:	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
Počet účastníků:	1 179 881 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	52 125 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.pfcp.cz/

Historie a strategie fondu:¹⁰¹

2003 – Sloučení s ČP penzijním fondem (bývalý Commercial Union Penzijní fond).

2004 – Sloučení s Novým ČP penzijním fondem (bývalý ABN AMRO Penzijní fond).

Strategickými cíli fondu je trvalé zvyšování podílu v segmentech individuální a firemní klientely, efektivní správa vložených prostředků a vysoká kvalita poskytovaných služeb. Investičním cílem je garance vkladů klientů při dosažení konkurenceschopného výnosu.

Výhody, které PF České pojišťovny nabízí účastníkům:¹⁰²

- Speciální úrazové pojištění BONUS se slevou 15 %. Účastník si může k penzijnímu připojištění sjednat rizikové životní pojištění Multirisk se slevou 15 %.
- Premia karta České pojišťovny. Jedná se o kreditní kartu vydanou společností Home Credit. S Premia kartou ČP klient získává až 11 % z plateb v obchodech zpět v podobě tzv. prémiových Kč, které si klient může převést na účet penzijního připojištění.
- Možnost platit příspěvky na penzijní připojištění prostřednictvím SIPO.
- Služba SMS ECHO. V případě, že nedorazí platba na účet penzijního připojištění, pak fond bude klienta o této skutečnosti bezplatně informovat formou SMS.

¹⁰⁰ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

¹⁰¹ PF České pojišťovny, *Výroční zpráva 2009*, str. 4 a 14.

¹⁰² PF České pojišťovny, *O produktu.*

8.9. Penzijní fond České spořitelny, a. s.

Profil společnosti:¹⁰³

Sídlo:	Poláčkova 1976/2, 140 21 Praha 4
IČ:	61672033
Akcionáři:	Česká spořitelna, a. s. – vlastní 100 % akcií fondu
Vznik:	23. 12. 1994
Základní jmění:	350 mil. Kč
Depozitář:	Komerční banka, a. s.
Počet účastníků:	907 803 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	35 173 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.pfcs.cz/

Strategie fondu:¹⁰⁴

Cílem je dosažení co nejvyššího zhodnocení klientských prostředků při zachování nízké míry finančních rizik. Finanční prostředky investuje zejména do českých, převážně státních dluhopisů s nízkým stupněm rizika nesplacení, do státních pokladničních poukázek, termínovaných vkladů a dále do akcií a podílových listů.

Výhody, které PF České spořitelny nabízí účastníkům:¹⁰⁵

- Ovládání účtu penzijního připojištění on-line pomocí služby SERVIS 24.
- Bonus při placení kreditní kartou „Chytrá karta“ od České spořitelny. Za každých 1 000 Kč zaplacených Chytrou kartou pošle spořitelna klientovi odměnu 10 Kč na účet penzijního připojištění u Penzijního fondu ČS.
- Zvýhodněná nabídka komplexního pojištění Pojišťovny České spořitelny. Výhodou pojištění je nízká cena pojištění (klient může získat pojištění až o 60 % výhodněji).
- Penze PLUS je nabídka komplexního zabezpečení na stáří. Otevřený podílový fond PLUS je založen na principu kolektivního investování. Primárně je určen jako doplněk k penzijnímu připojištění pro zajištění dalšího doplňkového zdroje příjmu ve stáří. Fond PLUS umožňuje postupné a dlouhodobé ukládání finančních prostředků, které přináší atraktivní zhodnocení a umožňuje likviditu naspořených prostředků bez sankcí.

¹⁰³ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

¹⁰⁴ PF České spořitelny, *Zkrácená verze výroční zprávy 2009.*

¹⁰⁵ PF České spořitelny, *Osobní program.*

8.10. Penzijní fond Komerční banky, a. s.

Profil společnosti:¹⁰⁶

Sídlo:	Lucemburská 1170/7, 130 11 Praha 3-Vinohrady
IČ:	61860018
Akcionáři:	Komerční banka, a. s. – vlastní 100 % akcií fondu
Vznik:	28. 11. 2004
Základní jmění:	200 mil. Kč
Depozitář:	Česká spořitelna, a. s.
Počet účastníků:	501 199 (31. 12. 2010)
Prostředky účastníků:	28 718 mil. Kč (31. 12. 2010)
www:	http://www.pfkb.cz/

Strategie fondu:¹⁰⁷

Cílem fondu je dosahovat dostatečného zisku při nízkých nákladech a minimalizaci rizika. Tato strategie umožňuje dosahovat dostatečné úrovně zhodnocení zhruba na úrovni inflace.

Výhody, které PF Komerční banky nabízí účastníkům:¹⁰⁸

- Věrnostní karta PF KB. Každý nový účastník penzijního připojištění obdrží věrnostní kartu PF KB, která je součástí systému SPHERE CARD. Tato karta umožňuje čerpat slevy (od 5 % do 30 %) a výhody u více než 7 500 obchodníků. Některé věrnostní karty obsahují také úrazové pojištění. Pojistníkem je společnost Efin, spol. s r. o. Držitelé Věrnostních karet Sphere Card s úrazovým pojištěním jsou pojištěni pro případ smrti a trvalých následků z důvodu úrazu.
- Stabilita a finanční síla fondu. PF KB je členem Finanční skupiny Société Générale.
- Relaxační program PF KB. Tento program nabízí zvýhodněné nabídky lázeňských služeb a rekreačních pobytů pro klienty PF KB.
- On-line přístup k účtu účastníka prostřednictvím internetu. Každý účastník může požádat o přidělení přístupových práv ke sledování svého účtu prostřednictvím internetu.
- Snadná dosažitelnost. Smlouvu o PP s PF KB lze uzavřít na kterémkoli prodejním místě Komerční banky, a. s., nebo v široké síti smluvních partnerů.

¹⁰⁶ Asociace penzijních fondů ČR, *Publikace APF ČR – duben 2010.*

¹⁰⁷ PF Komerční banky, *Profil společnosti.*

¹⁰⁸ PF Komerční banky, *Výhody penzijního připojištění.*

9. Rekapitulace a srovnání individuálních výhod penzijního připojištění

Na úvod této kapitoly je dobré podotknout, že výhody a bonusy, které jednotlivé penzijní fondy nabízejí nad rámec základních výhod penzijního připojištění, je potřeba brát pouze jako „třešničku na dortu“ penzijního připojištění. Proto by výhody a bonusy vyjmenované u jednotlivých fondů v kapitole 8 neměly zásadním způsobem ovlivnit výběr optimálního PF. Přesto lze očekávat, že existuje nemalá skupina účastníků, kteří při výběru fondu připisují těmto výhodám větší význam, než si zaslouží.

Většina penzijních fondů jako jednu z výhod svých PP uváděla finanční zázemí významné národní či mezinárodní společnosti. Za většinou PF opravdu stojí jako majoritní akcionáři silné finanční společnosti mající pod kontrolou obrovský objem peněžních prostředků, ale bez hlubších znalostí majetkových poměrů těchto finančních skupin nemá smysl finanční zázemí akcionářů vzájemně porovnávat. Lze však předpokládat, že v případě finančních potíží PF by byli akcionáři všech českých penzijních fondů schopni svůj penzijní fond finančně podržet.

Jako druhá nejčastější výhoda byl prezentován on-line přístup k účtu penzijního připojištění (přístup přes internetové webové stránky), který umožňuje účastníkům rychlý přístup k účtu jejich penzijního připojištění a provádění některých změn PP. Účastník má díky této službě neustálý přehled a kontrolu nad svým penzijním připojištěním. Ač je tato služba prezentována jako nadstandardní, podle mého názoru by se v dnešní „elektronické době“ měla brát jako běžný standard a měly by ji nabízet všechny penzijní fondy.

Čtyři penzijní fondy nabízejí k penzijnímu připojištění vydání kreditní karty. Za platby touto kreditní kartou v obchodech bývá účastník odměňován. V závislosti na výši útraty (platby kartou) penzijní fond připiše účastníkovi předem stanovenou částku na jeho účet penzijního připojištění. Nejčastěji fondy připisují příspěvek ve výši 1 % z nákupu. Tato nabídka může být pro některé účastníky připojištění, kteří běžně používají kreditní karty k platbám v obchodech, přínosná. Ale pro účastníka, který kreditní karty nepoužívá a nikdy nepoužíval, nemá tato nabídka žádný smysl.

Mezi nabízenými výhodami se objevují i věrnostní slevové karty a jiné slevy na zboží a služby. Další nabízenou výhodou bývá sleva na životní, cestovní nebo úrazové pojištění.

Jednou ze zajímavějších a ojedinělých výhod je výnosový bonus, který nabízí Aegon PF. Klienti Aegon PF, kteří splní podmínky stanovené v jeho penzijním plánu, mohou získat až o 0,3 % vyšší zhodnocení prostředků než ostatní klienti fondu. Tento výnosový bonus lze podle mého názoru pokládat za nejpřínosnější z nabízených výhod.

Některé penzijní fondy mezi výhody svých PF zahrnují i dobrou dostupnost služeb, realizovanou hustou sítí svých poboček a obchodních zástupců. Vzhledem k mému předpokladu, že po uzavření smlouvy o penzijním připojištění potřebuje účastník navštívit pobočku PF jen velmi zřídka (pokud vůbec), nepovažuji tuto výhodu za významnou. Bezpochyby zajímavá je nabídka finančního bonusu či věcné odměny, kterou obdrží klienti některých fondů za sjednání smlouvy o penzijním připojištění on-line přímo na webových stránkách fondu. Za touto nabídkou stojí nejspíš snaha těchto fondů o snížení nákladů na provize zprostředkovatelům penzijního pojištění. Tuto snahu o snížení nákladů na provize hodnotím pozitivně, protože podle mého názoru je pro obě strany přínosnější, když „odměnu za nového účastníka“ obdrží (při splnění dalších podmínek) přímo účastník připojištění.

Ze zbývajících nabídek výhod penzijních fondů stojí ještě za zmínku služba nabízená PF České pojišťovny s názvem SMS ECHO. Princip této služby spočívá v upozornění registrovaných účastníků pomocí SMS zprávy, že některý měsíc nedošel na účet jejich příspěvek na penzijní připojištění. Sice tak, jak je fungování služby nastaveno v současnosti, nemá služba podle mého názoru velké uplatnění, ale menší modifikací podmínek fungování této služby by mohla získat na větším významu.

Jak již bylo napsáno na začátku kapitoly, tyto služby a výhody mají za úkol pouze lehce „zpříjemnit či okořenit“ využívání penzijního připojištění a jejich hlavním cílem je přilákání nových klientů, proto by se účastníci při výběru fondu neměli nechat těmito nabídkami přespříliš ovlivňovat.

10. Srovnání penzijních fondů podle zvolených kritérií

10.1. Srovnání podle zhodnocení příspěvků účastníků

Pro většinu účastníků penzijního připojištění je nejdůležitějším kritériem pro výběr fondů nominální zhodnocení, které fond účastníkům připisuje za jejich příspěvky na penzijním připojištění. Z laického pohledu si lze zhodnocení příspěvků účastníků představit jako „odměnu“, kterou fond každoročně připisuje účastníkům PP za jejich úložky (tj. příspěvky) u daného PF. Tato „odměna“ má proměnlivou výši a její výše je závislá na hospodaření každého PF. Přestože je zhodnocení závislé na výsledcích hospodaření fondu, tak dle platné legislativy nesmí být zhodnocení záporné, tzn. nesmí dojít k nominálnímu snížení prostředků účastníka. Pokud tedy hospodaření PF skončí v některém roce ztrátou, pak je fond povinen připsat alespoň „nulové zhodnocení“ a ztrátu pokrýt z vlastních zdrojů. Ve sledovaném období (rok 2001 až 2010) se pouze jediný fond (Aegon PF) dostal do ztráty, a to hned několik let po sobě, přesto svým klientům připisoval nadprůměrné zhodnocení. Zhodnocení příspěvků je vyjádřeno v procentech z prostředků účastníka, a proto má velmi blízko k „úrokové sazbě“. Fond připisuje zhodnocení za všechny finanční prostředky na účtu penzijního připojištění účastníka, tzn. i za státní příspěvky a příspěvky třetích osob (např. zaměstnavatelů).

V tabulce (Tab. 6) je uvedeno zhodnocení příspěvků, které penzijní fondy připisovaly účastníkům penzijního připojištění v letech 2001 až 2010. Pro rok 2010 byl použit odhad uveřejněný na webových stránkách¹⁰⁹, neboť oficiální výše zhodnocení za rok 2010 nebyla ještě zveřejněna. Při stanovení odhadu byly použity výsledky hospodaření zveřejněné Asociací penzijních fondů a odhad vycházel z předpokladu, že fondy rozdělí účastníkům 85 % svého zisku (5 % přidělí do rezervního fondu a 10 % si rozdělí akcionáři fondu). Tento odhad by se neměl od skutečnosti odchylovat více jak jednu či dvě desetiny procentního bodu, a i to pouze směrem nahoru, pokud by valná hromada akcionářů rozhodla, že si nevyplatí 10 % ze zisku, a proto 95 % disponibilního zisku připíše účastníkům penzijního připojištění. Z tabulky lze snadno vyčíst, že nejstabilnější výnosy vykazuje Allianz PF, kdy za celé sledované období připisoval účastníkům minimálně 3% zhodnocení a průměrně jim v letech 2001 až 2010 připsal 3,2 %. V průměrném zhodnocení za posledních deset let předčil Allianz PF pouze Generali PF, a to o 0,1 procentního bodu.

¹⁰⁹ Produktové listy.cz, Odhad výnosu PF za rok 2010.

To je rozdíl opravdu minimální a i s přihlédnutím k zhodnocení v posledních třech letech a větší vyváženosti zhodnocení za celé sledované období je vítězem tohoto srovnání Allianz PF. V těsném závěsu za ním se v hodnocení umístil Generali PF.

Tab. 6: Nominální zhodnocení příspěvků účastníků PP v letech 2001 až 2010 v %

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	Prům.
AEGON PF							4,5	3,5	2,1	1,5	2,9
Allianz PF	4,4	3,7	3,0	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	3,1	3,0	3,2
AXA PF	4,3	3,4	3,4	3,1	3,7	2,5	2,2	0,0	2,0	1,5	2,6
ČSOB PF Progres	3,9	4,3	4,3	5,3	5,0	2,3	2,4	0,0	1,0	1,0	2,9
ČSOB PF Stabilita	3,2	3,0	2,3	4,3	4,0	2,8	2,4	0,1	1,4	1,4	2,5
Generali PF	4,6	4,1	3,0	3,0	3,8	3,7	4,1	2,0	2,4	2,1	3,3
ING PF	4,8	4,0	4,0	2,5	4,2	3,6	2,5	0,0	0,1	1,9	2,8
PF České pojišťovny	3,8	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3	2,4	0,2	1,2	2,0	2,7
PF České spořitelny	3,8	3,5	2,6	3,7	4,0	3,0	3,1	0,4	1,3	2,0	2,8
PF Komerční banky	4,4	4,6	3,4	3,5	4,0	3,0	2,3	0,6	0,2	2,2	2,8
Průměr	4,1	3,8	3,2	3,5	3,9	3,0	2,9	1,0	1,5	1,9	2,9

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR. Zhodnocení prostředků účastníků PP – rok 1995 až 2009.

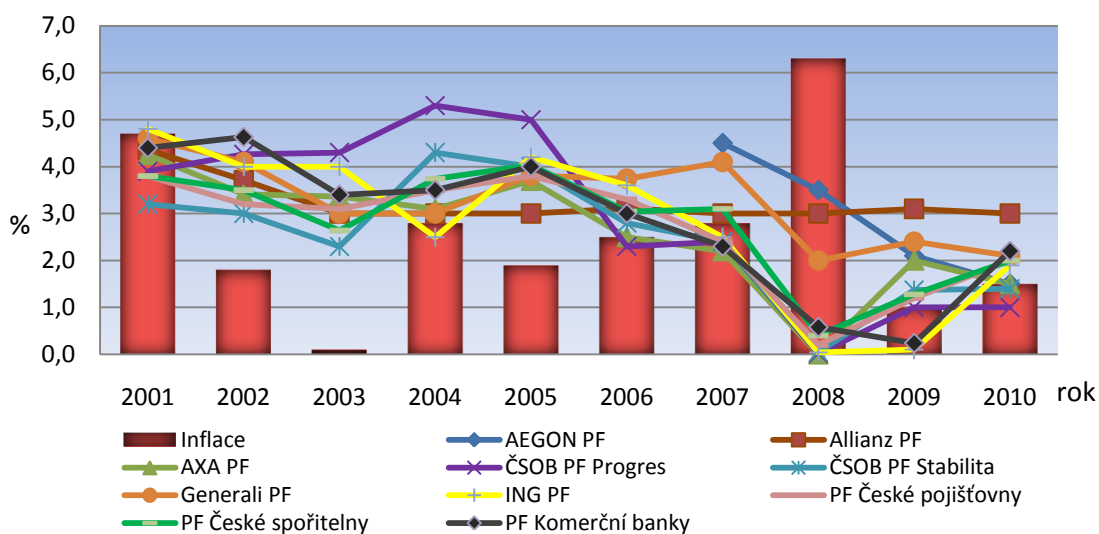
* Údaje o zhodnocení příspěvků na rok 2010 jsou pouze odhad přepokládaného zhodnocení.

Při stanovení pomyslné „třetí příčky“ bude rozhodnutí složitější, neboť připadá v úvahu více penzijních fondů. Penzijní fondy Aegon PF a ČSOB PF Progres vykazují dle výpočtů třetí nejlepší zhodnocení v průměru za posledních deset let, a to 2,9 %. Jenže u Aegon PF neodpovídá připsané zhodnocení výsledkům hospodaření a výkonnosti fondu v těchto letech, protože jinak by fond musel v letech 2007 až 2009 připsat pouze „nulové“ zhodnocení (ve skutečnosti dokonce „záporné“ zhodnocení, ale to zákon o penzijním připojištění neumožňuje). Na skutečnost, že Aegon PF připisoval přes účetní ztrátu vyšší zhodnocení, než byl průměr u ostatních fondů v příslušných letech, je možno pohlížet negativně i pozitivně. Pro klienty Aegon PF to může vypadat pozitivně, neboť PF nepřenáší negativní důsledky finanční ztráty přímo na ně tím, že by jim připsal „nulové“ zhodnocení. Na druhou stranu tento krok nese pro PF a tím i jeho účastníky zvýšené riziko, neboť může ohrozit stabilitu fondu a jeho schopnost plnit finanční závazky vůči svým klientům. V souvislosti s Aegon PF je potřeba podotknout, že se jedná o „nejmladší“ penzijní fond na českém trhu (vznikl až v polovině roku 2007) a na rozdíl od jiných nově vzniklých PF není právním nástupcem zaniklého PF. Není tedy zatím „spravedlivé“ fond posuzovat stejně jako fondy s 15letou historií. Přes všechny tyto připomínky nelze Aegon PF zařadit v hodnocení na třetí příčku. S přihlédnutím k vývoji výše zhodnocení u ČSOB PF Progres v letech 2008

až 2010, kdy v roce 2008 připsala účastníkům „nulové“ zhodnocení a průměrné zhodnocení za tyto poslední tři roky činilo 0,7 %, ani tomuto fondu nepřísluší třetí místo.

Mezi další čtyři uchazeče o třetí pozici lze řadit tyto fondy: PF České spořitelny, PF Komerční banky, ING PF a PF České pojišťovny. Průměrné zhodnocení za posledních deset let činí u tří prvně jmenovaných fondů 2,8 % a u PF České pojišťovny 2,7 %. Všechny tyto čtyři fondy (a nejen je) velmi výrazně zasáhla finanční krize z roku 2007, ale nejnižší zhodnocení za roky 2008 až 2010 dosáhl ING PF spolu s ČSOB PF Progres, a to shodně 0,7 %. S ohledem na výši zhodnocení těchto čtyř fondů v posledních třech letech náleží třetí místo PF České spořitelně. Nejnižší průměrné zhodnocení ze všech fondů v letech 2001 až 2010 dosáhl ČSOB PF Stabilita s 2,5 % a AXA PF s 2,6 %. Při interpretaci výsledů srovnávání z pohledu zhodnocení příspěvků účastníků je potřeba vzít v potaz, že v dlouhodobém horizontu se rozdíly mezi jednotlivými penzijními fondy stírají a průměrné zhodnocení za posledních deset let se u všech fondů pohybuje od 3,3 % do 2,5 %, takže rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou činí pouze 0,8 procentního bodu.

Graf 1: Nominální zhodnocení příspěvků účastníků v letech 2001 až 2010

Zdroj dat: Tab. 6 a Tab. 7

Při hodnocení fondů podle zhodnocení peněžních prostředků účastníků je nutné si uvědomit, že víc jak nominální zhodnocení prostředků je směrodatné reálné zhodnocení prostředků, které je ovlivněno inflací. „Obecně inflace znamená všeobecný růst cenové hladiny v čase. Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 710) ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha (resp. význam),

kteřá je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností.¹¹⁰ Při posuzování reálného zhodnocení bude vycházeno z průměrné meziroční míry inflace, kterou lze definovat takto: „(...) míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.“¹¹¹

Tab. 7: Průměrná meziroční míra inflace v letech 2001 až 2010 v %

Míra inflace	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5

Zdroj: Český statistický úřad, Míra inflace

Když od zhodnocení uvedeného v Tab. 6 odečteme míru inflace z Tab. 7 pro daný rok, pak dostaneme reálné zhodnocení příspěvků účastníků v letech 2001 až 2010 (Tab. 8).

Tab. 8: Reálné zhodnocení příspěvků účastníků PP v letech 2001 až 2010 v %

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Prům.
AEGON PF							1,7	-2,8	1,1	0,0	0,0
Allianz PF	-0,3	1,9	2,9	0,2	1,1	0,6	0,2	-3,3	2,1	1,5	0,7
AXA PF	-0,5	1,6	3,3	0,3	1,8	0,0	-0,6	-6,3	1,0	0,0	0,1
ČSOB PF Progres	-0,8	2,5	4,2	2,5	3,1	-0,2	-0,4	-6,3	0,0	-0,5	0,4
ČSOB PF Stabilita	-1,5	1,2	2,2	1,5	2,1	0,3	-0,4	-6,3	0,4	-0,1	-0,1
Generali PF	-0,1	2,3	2,9	0,2	1,9	1,2	1,3	-4,3	1,4	0,6	0,7
ING PF	0,1	2,2	3,9	-0,3	2,3	1,1	-0,3	-6,3	-0,9	0,4	0,2
PF České pojišťovny	-0,9	1,4	3,0	0,7	1,9	0,8	-0,4	-6,1	0,2	0,5	0,1
PF České spořitelny	-0,9	1,7	2,5	0,9	2,1	0,5	0,3	-5,9	0,3	0,5	0,2
PF Komerční banky	-0,3	2,8	3,3	0,7	2,1	0,5	-0,5	-5,7	-0,8	0,7	0,3
Průměr	-0,6	2,0	3,1	0,7	2,0	0,5	0,1	-5,3	0,5	0,4	0,3

Zdroj: vlastní výpočet

Z tabulky (Tab. 8) je možné odvodit, že k největšímu reálnému zhodnocení příspěvků došlo v roce 2003, kdy penzijní fondy připsaly dohromady účastníkům v průměru 3,1 % reálného zhodnocení. Na dobrý výsledek zhodnocení z roku 2003 měla největší vliv výjimečně nízká míra inflace, která činila pouhých 0,1 %. Naproti tomu nejhoršího reálného zhodnocení dosáhly PF v roce 2008, kdy průměrné reálné zhodnocení dosahovalo -5,3 %, což bylo způsobeno kombinací dvou faktorů. Těmito faktory bylo nejnížší průměrné nominální zhodnocení příspěvků (1,0 %) a nejvyšší míra inflace (6,3 %) za posledních deset let. V horizontu celého sledovaného období (rok 2001 až 2010) lze vidět, že průměrné reálné

¹¹⁰ Český statistický úřad, Když se řekne inflace, resp. míra inflace...

¹¹¹ Český statistický úřad, Míra inflace.

zhodnocení příspěvků účastníků se drží většinou mírně nad hladinou inflace, a to v rozmezí od -0,1 % do 0,7 %. V žebříčku hodnocení fondů podle reálného zhodnocení příspěvků se toho příliš nemění, na prvních místech zůstává Allianz PF s Generali PF (shodně s 0,7 %) a na posledním místě „zaostává“ ČSOB PF Stabilita s hodnotou -0,1 %.

Pro lepší představu o tom, jak rozdílné zhodnocení jednotlivých PF ovlivňuje výslednou naspořenou částku, jsem vytvořila tabulku (Tab. 9), ve které jsem spočítala, kolik by si účastníci měli naspořit za posledních deset let u jednotlivých PF. Do výpočtů nebyl zahrnut Aegon PF, který vznikl teprve v roce 2007, a proto nemá smysl ho s ostatními srovnávat.

Tab. 9: Nominální zhodnocení měsíčního příspěvku účastníka ve výši 1 500 Kč v letech 2001 až 2010

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Allianz PF	24 504	49 060	73 284	98 235	123 935	150 677	177 950	206 041	235 304	265 115
AXA PF	24 356	48 451	73 280	98 427	125 703	150 993	176 107	195 507	220 978	245 287
ČSOB PF Progres	23 894	49 282	75 824	105 653	136 319	161 365	187 265	206 723	229 235	251 973
ČSOB PF Stabilita	23 000	46 443	69 421	96 829	124 727	150 727	176 373	195 912	219 445	243 399
Generali PF	24 830	50 005	74 257	99 237	126 795	155 223	185 744	211 020	238 112	264 789
ING PF	25 105	50 134	76 165	100 216	128 714	156 854	182 922	202 436	222 139	247 806
PF České pojišťovny	23 764	47 524	71 873	97 767	125 246	152 504	178 193	198 152	221 193	247 177
PF České spořitelny	23 764	47 974	71 554	97 916	125 927	152 557	180 162	200 692	224 011	250 052
PF Komerční banky	24 558	50 566	75 536	101 558	129 646	156 287	181 792	202 844	222 975	249 674

Zdroj: vlastní výpočty

Při výpočtech jsem vycházela z následujícího předpokladu: účastník si založil penzijní připojištění od ledna roku 2001, měsíční příspěvek účastníka byl placen na konci měsíce ve výši 1 500 Kč po celou dobu spoření (celkem 180 000 Kč), zaměstnavatel účastníkovi nic nepřispíval, účastník získal státní příspěvek ve výši 450 Kč za každé čtvrtletí (celkem 14 000 Kč), míra zhodnocení příspěvků odpovídala zhodnocení jednotlivých PF v příslušném roce. Z výpočtů vyplývá, že nejvíce zhodnotil příspěvky Allianz PF, jehož klient by „naspořil“ přes 265 tis. Kč, těsně za ním se umístil Generali PF s necelými 265 tis. Kč. Třetí nejvyšší zhodnocení prostředků zaznamenal ČSOB PF Progres, který díky nadprůměrným výnosům z let 2002 až 2005 zhodnotil příspěvky účastníka na 252 tis. Kč. Nejnižší výnos připsal ČSOB PF Stabilita, jehož klient měl po deseti letech „spoření“ na účtu penzijního připojištění finanční prostředky ve výši 234 tis. Kč. Když srovnáme konečnou výši finančních prostředků účastníků jednotlivých PF v roce 2010, pak si můžeme spočítat, že rozdíl ve zhodnocení mezi nejúspěšnějším a nejméně úspěšným PF činil v součtu za posledních deset let téměř 22 tis. Kč, což není zrovna málo. Navíc pokud by

účastník spořil více jak 1 500 Kč měsíčně nebo by mu na připojištění přispíval navíc zaměstnavatel, pak by byl výsledný rozdíl výrazně vyšší.

Aby bylo možné zahrnout do výpočtů zhodnocení i Aegon PF, tak byla sestavena další tabulka (Tab. 10), která vychází ze stejných vstupních dat jako Tab. 9, ale zobrazuje vývoj finančních prostředků účastníků pouze v posledních třech letech (tzn. účastníci uzavřeli připojištění až v lednu 2008).

Tab. 10: Nominální zhodnocení měsíčního příspěvku účastníka ve výši 1 500 Kč v letech 2008 až 2010

Penzijní fond	2008	2009	2010
AEGON PF	23 378	45 545	67 222
Allianz PF	22 752	46 333	70 476
AXA PF	19 400	41 349	62 963
ČSOB PF Progres	19 420	40 059	60 905
ČSOB PF Stabilita	19 451	40 566	62 017
Generali PF	21 561	44 106	66 709
ING PF	19 440	38 961	61 147
PF České pojišťovny	19 604	40 501	62 872
PF České spořitelny	19 810	40 813	63 190
PF Komerční banky	19 998	39 690	62 356

Zdroj: vlastní výpočet

Při srovnání výsledků z Tab. 10 zjistíme, že nejlépe zhodnotil příspěvky v letech 2008 až 2010 opět Allianz PF (70 tis. Kč). Na druhé místo v hodnocení výnosnosti se dostal Aegon PF (více jak 67 tis. Kč) a těsně za ním se umístil Generali PF s necelými 67 tis. Kč. Nejhoršího zhodnocení prostředků dosáhl opět ČSOB PF Progres (necelých 61 tis. Kč) a ING PF (více jak 61 tis. Kč).

10.2. Srovnání podle počtu účastníků PP

Dalším kritériem, podle kterého se potenciální klienti penzijních fondů mohou při založení penzijního připojištění rozhodovat, je počet stávajících účastníků fondu. Někteří účastníci PP preferují fondy s velkým počtem klientů, protože vycházejí z předpokladu, že čím více má fond účastníků, tím větší důvěře klientů se fond těší. Tento předpoklad má jistě svou logiku, ale počet klientů PF se odvíjí i od dalších faktorů. Významnou roli hraje např. masivní reklamní kampaň v médiích, nabídka různých nadstandardních výhod a bonusů účastníkům PP, vyšší odměny zprostředkovatelům PP a v neposlední řadě exklusivní nabídky zaměstnavatelům, kteří přispívají svým zaměstnancům na PP. PF v minulosti uzavíraly „exklusivní“ smlouvy se zaměstnavateli, z kterých zaměstnavatelům, pokud zaměstnancům přispívali na PP, plynuly výhody. Pokud chtěl zaměstnanec získat od zaměstnavatele příspěvek na PP, pak musel v některých případech přejít k tomu PF, se kterým měl zaměstnavatel uzavřenou tuto výhodnou smlouvu. Naštěstí v roce 2009 vyšel zákon číslo 230/2009 Sb., podle kterého již nesmí zaměstnavatel získávat výhody od PF a nesmí žádným způsobem ovlivňovat rozhodování zaměstnance při výběru PF.

U velkých penzijních fondů se rovněž obecně očekává větší stabilita, protože když by např. u malého fondu došlo k odchodu 50 tis. klientů, tak by malý fond takový exodus účastníků PP mohl i položit, ale velké fondy by se měly dokázat s takovým úbytkem klientů vyrovnat.

Tab. 11: Počet účastníků PP v letech 2001 až 2010 k 31. 12. daného roku

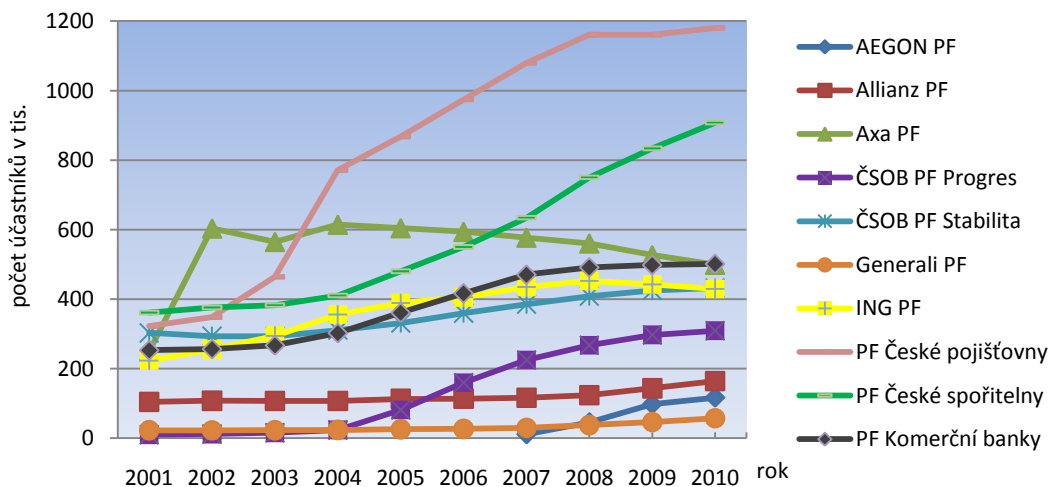
Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							11 022	44 830	97 283	116 444
Allianz PF	104 248	107 304	106 757	106 760	112 679	113 002	115 790	123 075	143 275	164 176
Axa PF	249 692	603 390	564 700	614 461	604 401	593 728	577 082	560 449	526 744	499 072
<i>Vojenský otevřený PF</i>	321 424									
ČSOB PF Progres	9 717	11 421	15 129	23 385	81 042					
<i>Hornický PF Ostrava</i>	18 605	19 117	18 440	18 609	19 156	159 558	224 674	267 012	296 921	308 873
<i>Zemský PF</i>	16 064	14 611	14 135	14 146	14 429	13 925				
ČSOB PF Stabilita	302 615	293 345	292 907	310 321	330 549	358 962	385 477	408 503	424 933	431 741
Generali PF	22 466	22 068	22 559	23 347	25 384	26 277	29 168	37 341	46 168	57 027
ING PF	222 669	255 290	294 270	355 337	388 567	404 863	434 998	452 103	442 259	429 126
PF České pojišťovny	322 179	348 393								
<i>ČP penzijní fond</i>	104 838	86 433	463 948	770 640	867 593	974 115	1 079 410	1 160 860	1 160 915	1 179 881
<i>ABN AMRO PF</i>	200 068	204 144	219 097							
PF České spořitelny	360 781	375 561	382 605	410 352	479 757	549 733	634 162	750 212	833 512	907 803
PF Komerční banky	252 898	256 287	266 815	302 330	360 873	416 757	470 315	491 218	498 168	501 199
CELKEM	2 508 264	2 597 364	2 661 362	2 949 688	3 284 430	3 610 920	3 962 098	4 295 603	4 470 178	4 595 342

Zdroj: APF ČR, *Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010*

Z tabulky (Tab. 11) lze vyčíst, že penzijní fond s největším počtem účastníků PP je PF České pojišťovny, který k 31. 12. 2010 čítal necelých 1,2 mil. účastníků (což představuje

¼ všech účastníků PP). První pozici co do počtu klientů si drží od roku 2004, kdy se mu podařilo porazit do té doby vedoucí AXA PF. Této významné pozice na trhu PP dosáhl PF České pojišťovny také díky skutečnosti, že se tento fond v roce 2003 sloučil s ČP penzijním fondem a v roce 2004 s ABN AMBRO PF. Druhý největší fond co do počtu účastníků je PF České spořitelny s více jak 900 tisíci klienty a druhé místo si drží od roku 2007, kdy „přeskočil“ AXA PF. Na třetí pozici se v roce 2010 dostal PF Komerční banky s více jak půl milionem klientů. Těsně poraženým fondem, který už potřetí za posledních deset let ztratil svou pozici na trhu, byl opět AXA PF s necelým půl milionem klientů. Nejmenším PF na českém trhu dle počtu účastníků je už od roku 2008 Generali PF, který eviduje necelých 60 tisíc klientů. S počtem účastníků „předběhl“ Generali PF i „nejmladší“ penzijní fond na českém trhu Aegon PF, kterému k předběhnutí Generali PF stačilo něco málo přes jeden rok. Skutečnost, že je Generali PF nejmenším penzijním fondem na českém trhu, nestaví tento fond automaticky do pozice poraženého, neboť může být pouze výsledkem záměru nenabírat nové účastníky PP za každou cenu, přesněji řečeno za cenu vysokých nákladů na reklamu a provize zprostředkovatelům PP.

Graf 2: Počet účastníků penzijního připojištění v letech 2001 až 2010

Zdroj dat: Tab. 11

Vývoj přírůstků účastníků PP v jednotlivých fondech lze dobře vysledovat v Tab. 12 a Tab. 13. V první tabulce jsou uvedeny absolutní přírůstky počtu účastníků a v druhé tabulce jsou přírůstky účastníků vyjádřeny relativně. Výpočty v obou tabulkách potvrzují výše naznačený nepříznivý vývoj počtu klientů u AXA PF. Od roku 2003 (vyjma roku 2004) dochází u tohoto fondu k trvalému snižování počtu účastníků. Ještě v roce 2002 měl AXA PF přes 600 tis. klientů a na konci roku 2010 už „jen“ necelých půl milionů. Kvůli

odlivu účastníků ztrácel AXA PF postupně svou výsadní pozici a z pozice největšího fondu na trhu se „propadl“ až na pozici čtvrtého největšího fondu. Půl milionů účastníků PP u AXA PF je sice stále vysoký počet řadící ho do skupiny velkých fondů, přesto si myslím, že úbytek klientů tohoto fondu není možné brát na lehkou váhu. Druhým fondem, který nedokázal v posledních dvou letech zabránit úbytku svých klientů, je ING PF, který za dva roky ztratil 23 tis. účastníků, což je ale méně, než ztratil AXA PF za rok 2010. Na rozdíl od AXA PF začalo docházet k úbytku klientů až od roku 2009, pravděpodobně jako reakce na špatné hospodářské výsledky fondu v letech 2008 a 2009. S přihlédnutím k jeho lepším hospodářským výsledkům za rok 2010 může ING PF doufat, že se mu podaří exodus klientů zastavit nebo alespoň zpomalit jeho tempo.

Tab. 12: Přírůstky účastníků PP v absolutním vyjádření v letech 2001 až 2010

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							11 022	33 808	52 453	19 161
Allianz PF	6 561	3 056	-547	3	5 919	323	2 788	7 285	20 200	20 901
Axa PF	59 682	353 698	-38 690	49 761	-10 060	-10 673	-16 646	-16 633	-33 705	-27 672
<i>Vojenský otevřený PF</i>	-9 429									
ČSOB PF Progres	1 454	1 704	3 708	8 256	57 657					
<i>Hornický PF Ostrava</i>	1 935	512	-677	169	547	78 516	65 116	42 338	29 909	11 952
<i>Zemský PF</i>	-4 013	-1 453	-476	11	283	-504				
ČSOB PF Stabilita	2 619	-9 270	-438	17 414	20 228	28 413	26 515	23 026	16 430	6 808
Generali PF	-412	-398	491	788	2 037	893	2 891	8 173	8 827	10 859
ING PF	39 754	32 621	38 980	61 067	33 230	16 296	30 135	17 105	-9 844	-13 133
PF České pojišťovny	26 120	26 214								
<i>ČP penzijní fond</i>	-15 395	-18 405	115 555	306 692	96 953	106 522	105 295	81 450	55	18 966
<i>ABN AMRO PF</i>	15 312	4 076	14 953							
PF České spořitelny	50 781	14 780	7 044	27 747	69 405	69 976	84 429	116 050	83 300	74 291
PF Komerční banky	1 415	3 389	10 528	35 515	58 543	55 884	53 558	20 903	6 950	3 031
CELKEM	176 384	410 524	150 431	507 423	334 742	345 646	365 103	333 505	174 575	125 164

Zdroj: APF ČR, *Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010*

Nejvyšší absolutní přírůstky účastníků PP zaznamenal za poslední tři roky PF České spořitelny, kdy v roce 2009 získal 83 tis. klientů a v roce 2010 74 tis. klientů, díky čemuž jeho přírůstky účastníků tvoří v roce 2009 necelou polovinu a v roce 2010 dokonce větší část přírůstků všech penzijních fondů. Na druhém místě se v roce 2009 umístil Aegon PF s přírůstkem 52 tis. klientů a v roce 2010 Allianz PF s přírůstkem necelých 21 tis. klientů následován Aegon PF s přírůstkem 19 tis. klientů. PF České pojišťovny se podařilo zvrátit nepříznivý vývoj přírůstku účastníků z roku 2009, kdy získal přírůstek pouhých 55 klientů, a v roce 2010 zaznamenal přírůstek necelých 19 tis. klientů, čímž dosáhl v roce 2010 čtvrtého místa v hodnocení přírůstku účastníků PP.

V roce 2008 dosáhly penzijní fondy celkově nejhorších výsledků hospodaření za posledních deset let (výjimkou je pouze Allianz PF a Generali PF), a to se bezpochyby podepsalo na celkovém poklesu přírůstku nových účastníků PP. Výrazně klesající trend přírůstku nových účastníků PP můžeme sledovat v Tab. 13, kde v roce 2008 byl přírůstek nových účastníků 8,4 %, v roce 2009 klesl přírůstek na 4,1 % a v roce 2010 činil přírůstek pouhé 2,8 %. Mezi další faktory poklesu přírůstku nových účastníků můžeme řadit obecně sníženou důvěru občanů ve finanční produkty a její rentabilnost a pak také celkově zhoršenou finanční situaci potencionálních účastníků PP. Mezi skutečnosti negativně ovlivňující přírůstek nových účastníků PP může patřit i neustálé odkládání reformy důchodového systému, kdy nejistota z toho, kdy a jakým způsobem ovlivní reforma celý důchodový systém včetně penzijního připojištění, může vést k vyčkávání potencionálních účastníků PP.

Tab. 13: Přírůstky účastníků PP v relativním vyjádření v letech 2001 až 2010

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF								306,7%	117,0%	19,7%
Allianz PF	6,7%	2,9%	-0,5%	0,0%	5,5%	0,3%	2,5%	6,3%	16,4%	14,6%
Axa PF	31,4%									
<i>Vojenský otevřený PF</i>	-2,8%	141,7%	-6,4%	8,8%	-1,6%	-1,8%	-2,8%	-2,9%	-6,0%	-5,3%
ČSOB PF Progres	17,6%	17,5%	32,5%	54,6%	246,6%					
<i>Hornický PF Ostrava</i>	11,6%	2,8%	-3,5%	0,9%	2,9%	96,9%	40,8%	18,8%	11,2%	4,0%
<i>Zemský PF</i>	-20,0%	-9,0%	-3,3%	0,1%	2,0%	-3,5%				
ČSOB PF Stabilita	0,9%	-3,1%	-0,1%	5,9%	6,5%	8,6%	7,4%	6,0%	4,0%	1,6%
Generali PF	-1,8%	-1,8%	2,2%	3,5%	8,7%	3,5%	11,0%	28,0%	23,6%	23,5%
ING PF	21,7%	14,6%	15,3%	20,8%	9,4%	4,2%	7,4%	3,9%	-2,2%	-3,0%
PF České pojišťovny	8,8%	8,1%								
<i>ČP penzijní fond</i>	-12,8%	-17,6%	33,2%	66,1%	12,6%	12,3%	10,8%	7,5%	0,0%	1,6%
<i>ABN AMRO PF</i>	8,3%	2,0%	7,3%							
PF České spořitelny	16,4%	4,1%	1,9%	7,3%	16,9%	14,6%	15,4%	18,3%	11,1%	8,9%
PF Komerční banky	0,6%	1,3%	4,1%	13,3%	19,4%	15,5%	12,9%	4,4%	1,4%	0,6%
CELKEM	7,6%	16,4%	5,8%	19,1%	11,3%	10,5%	10,1%	8,4%	4,1%	2,8%

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Pokud budeme sledovat relativní přírůstky účastníků u jednotlivých PF (Tab. 13), pak nám vyjde na prvních pozicích jiné pořadí fondů, než při srovnání absolutních přírůstků. Nejvyšší relativní přírůstek v roce 2008 a 2009 zaznamenal Aegon PF (307 % v roce 2008 a 117 % v roce 2009). Na druhé pozici se umístil Generali PF, který získal v roce 2008 přírůstek 28 % a 24 % v roce 2009. V roce 2010 se pořadí přehodilo, na prvním místě skončil Generali PF s 24 % a na druhém Aegon PF s 20 %. Třetí největší relativní přírůstek zaznamenal Allianz PF (v roce 2009 16 % a v roce 2010 15 %). Na posledních dvou místech se nic nezměnilo, nejvyšší relativní úbytek zaznamenal AXA PF (-6 % v roce 2009 a -5 % v roce 2010) a ING PF (-2 % v roce 2009 a -3 % v roce 2010).

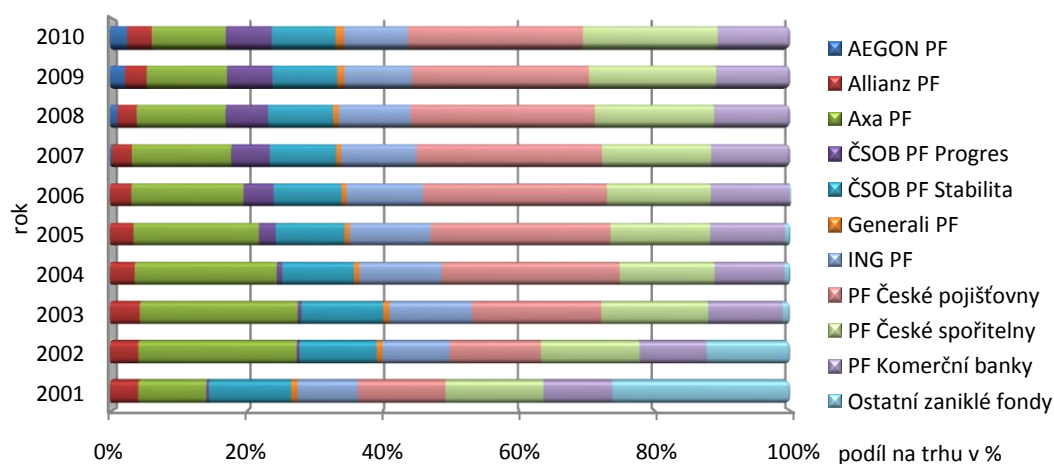
Tab. 14: Podíl penzijních fondů na trhu (podle počtu účastníků) v letech 2001 až 2010

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							0,3%	1,0%	2,2%	2,5%
Allianz PF	4,2%	4,1%	4,0%	3,6%	3,4%	3,1%	2,9%	2,9%	3,2%	3,6%
Axa PF	10,0%	23,2%	21,2%	20,8%	18,4%	16,4%	14,6%	13,0%	11,8%	10,9%
<i>Vojenský otevřený PF</i>	12,8%									
ČSOB PF Progres	0,4%	0,4%	0,6%	0,8%	2,5%	4,4%				
<i>Hornický PF Ostrava</i>	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%		5,7%	6,2%	6,6%	6,7%
<i>Zemský PF</i>	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%				
ČSOB PF Stabilita	12,1%	11,3%	11,0%	10,5%	10,1%	9,9%	9,7%	9,5%	9,5%	9,4%
Generali PF	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	0,9%	1,0%	1,2%
ING PF	8,9%	9,8%	11,1%	12,0%	11,8%	11,2%	11,0%	10,5%	9,9%	9,3%
PF České pojišťovny	12,8%	13,4%	17,4%	26,1%	26,4%	27,0%	27,2%	27,0%	26,0%	25,7%
<i>ČP penzijní fond</i>	4,2%	3,3%								
<i>ABN AMRO PF</i>	8,0%	7,9%	8,2%							
PF České spořitelny	14,4%	14,5%	14,4%	13,9%	14,6%	15,2%	16,0%	17,5%	18,6%	19,8%
PF Komerční banky	10,1%	9,9%	10,0%	10,2%	11,0%	11,5%	11,9%	11,4%	11,1%	10,9%

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Pro přehledné znázornění změny podílů jednotlivých penzijních fondů na trhu PP (podle počtu účastníků) v letech 2001 až 2010 použijeme výpočtů z Tab. 14 a Graf 3, který z jejich výpočtů vychází. Hodnoty podílů dnes již zaniklých fondů, které působily na trhu v roce 2001 až 2006, jsou v grafu uvedeny v souhrnu jako „Ostatní zaniklé fondy“.

Graf 3: Podíl penzijních fondů na trhu PP (podle počtu účastníků) v letech 2001 až 2010

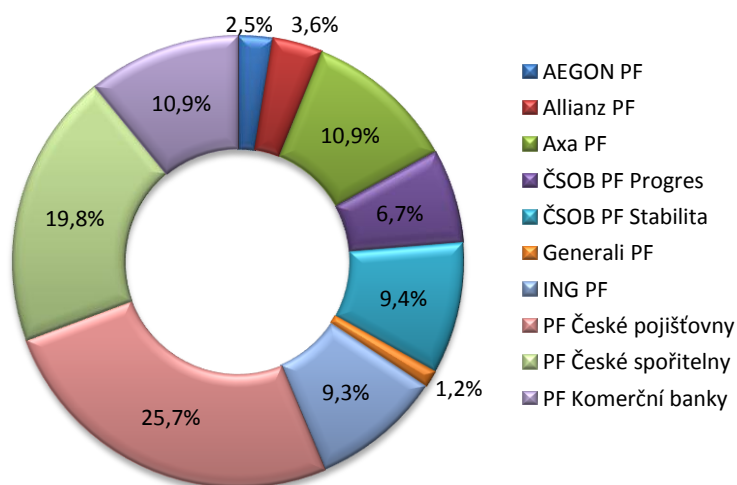

Zdroj dat: Tab. 14

V roce 2001 měl největší podíl na trhu (podle počtu účastníků) PF České spořitelny (14 %), v letech 2002 a 2003 AXA PF (23 % a 21 %) a od roku 2004 do roku 2010 si udržuje největší podíl PF Česká pojišťovna (podíl v rozmezí od 26 % do 27 %), která zaznamenala od roku 2001 největší přírůstek podílu na trhu PP (z 13 % v roce 2001 na 26 % v roce 2010). Největší ztrátě podílu na trhu nedokázal zabránit AXA PF, který od roku 2002 do

roku 2010 přišel o podíl ve výši 12 procentních bodů (z 23 % na 11 %). K ztrátě podílu na trhu došlo i u ČSOB PF Stabilita, u kterého došlo ke snížení podílu z 12 % v roce 2001 na 9 % v roce 2010. Nejmenší podíl na trhu PP z hlediska počtu účastníků má Generali PF, který si udržuje po celé sledované období přibližně 1% podíl. Aegon PF zaznamenal nárůst podílu z 0 % (druhá polovina roku 2007, kdy vznikl) na necelé 3 % v roce 2010. Rovněž ČSOB PF Progres dosáhl nárůst podílu z 0,4 % z roku 2001 na 7 % v roce 2010. Zbylé fondy si udržují přibližně konstantní podíl na trhu PP.

Graf 4: Podíl penzijních fondů na trhu PP podle počtu účastníků v roce 2010

Zdroj dat: Tab. 14

10.3. Srovnání podle objemu prostředků účastníků

Se srovnáním fondů podle počtu účastníků úzce souvisí další kritérium, kterým je objem peněžních prostředků účastníků. Mezi prostředky evidované ve prospěch účastníků se počítají příspěvky účastníků a jejich zhodnocení, dále státní příspěvky a jejich zhodnocení a konečně i příspěvky třetích osob a jejich zhodnocení.

Tab. 15: Peněžní prostředky účastníků v letech 2001 až 2010 v mil. Kč

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							28	581	2 148	3 737
Allianz PF	2 236	2 933	3 628	4 251	4 807	5 387	6 070	6 679	7 959	9 539
Axa PF	5 153	17 212	20 214	23 379	26 288	29 475	32 228	33 841	33 139	33 245
<i>Vojenský otevřený PF</i>	8 566									
ČSOB PF Progres	126	206	331	480	1 070					
<i>Hornický PF Ostrava</i>	536	666	788	910	998	3 383	5 466	6 951	8 128	9 271
<i>Zemský PF</i>	285	324	362	415	497	573				
ČSOB PF Stabilita	5 644	6 609	7 507	8 734	10 289	12 247	14 216	15 775	16 697	17 763
Generali PF	399	520	632	740	900	1 083	1 284	1 651	2 120	2 633
ING PF	4 562	6 328	8 183	10 747	13 332	15 969	18 807	21 505	22 726	23 908
PF České pojišťovny	5 363	6 877								
<i>ČP penzijní fond</i>	1 813	1 800	10 325	20 007	24 415	30 188	37 083	43 865	47 812	52 125
<i>ABN AMRO PF</i>	3 347	4 150								
PF České spořitelny	4 986	6 944	9 187	11 992	15 057	19 161	24 324	29 574	32 351	35 173
PF Komerční banky	7 384	8 855	10 232	12 171	14 993	18 669	22 598	25 698	27 140	28 718
CELKEM	50 401	63 424	76 783	93 826	112 646	136 136	162 104	186 119	200 220	216 112

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Vývoj prostředků účastníků v letech 2001 až 2010 je zaznamenán v tabulce (Tab. 15). Když seřadíme PF podle objemu prostředků evidovaných ve prospěch účastníků v roce 2010, tak je jejich pořadí jiné, než když jsme je uspořádali podle počtu klientů. Na prvním a druhém místě zůstává PF České pojišťovny (52 mld. Kč) a PF České spořitelny (35 mld. Kč), ale na třetí příčku se před PF Komerční banky s 28 mld. Kč dostal AXA PF s 33 mld. Kč. K další změně došlo na pátém místě, kdy ING PF (24 mld. Kč) posunul ČSOB PF Stabilita (17 mld. Kč) až na šesté pořadí. Na sedmé a osmé pozici si prohodily umístění Allianz PF s 10 mld. Kč a ČSOB PF Progres s 9 mld. Kč. Na předposlední a poslední pozici se nic nezměnilo, deváté místo zůstalo Aegon PF s 4 mld. Kč a desáté Generali PF s 3 mld. Kč.

Pokud bychom chtěli porovnat, kolik peněžních prostředků připadá průměrně na jednoho účastníka u každého PF, pak dostaneme opět rozdílné pořadí fondů. Podle dat vypočtených v Tab. 16 získal nejvyšší podíl AXA PF, kde na jednoho účastníka připadá průměrně 67 tis. Kč. Druhý nejvyšší podíl má Allianz PF s 58 tis. Kč na jednoho účastníka a třetí je PF Komerční banky s 57 tis. Kč na klienta. Nejnižší podíl byl vypočítán 30 tis. Kč

na jednoho klienta u ČSOB PF Progres a 32 tis. Kč u PF Aegon. Při srovnání hodnot můžeme vidět, že u Allianz PF připadá na jednoho klienta o více jak polovinu vyšší průměrná úložka než u ČSOB PF Progres. Největší meziroční nárůst prostředků na jednoho klienta lze pozorovat u Aegon PF, u kterého od roku 2008 činil přírůstek prostředků na účastníka přibližně 10 tis. Kč za každý rok. Z toho lze usoudit, že většina jeho nových klientů nejsou úplně noví účastníci PP, nýbrž k němu přešli se svými naspořenými příspěvky od jiných penzijních fondů. Přestože PF České spořitelny má od roku 2007 absolutně nejvyšší přírůstky klientů, zůstává od roku 2007 příspěvek na jednoho klienta přibližně ve stejné výši. Což lze vysvětlit tak, že velká část nových klientů PF České spořitelny jsou úplně noví účastníci PP nebo účastníci s nízkými úsporami na penzijním připojištění.

Tab. 16: Peněžní prostředky účastníků v letech 2001 až 2010, přepočtené na jednoho účastníka v Kč

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							2 540	12 954	22 080	32 093
Allianz PF	21 449	27 334	33 984	39 818	42 661	47 672	52 422	54 268	55 551	58 102
Axa PF	20 638	28 525	35 796	38 048	43 494	49 644	55 847	60 381	62 913	66 614
ČSOB PF Progres	12 967	18 037	21 877	20 526	13 203	21 202	24 329	26 033	27 374	30 016
ČSOB PF Stabilita	18 651	22 530	25 629	28 145	31 127	34 118	36 879	38 617	39 293	41 143
Generali PF	17 760	23 564	28 015	31 696	35 455	41 215	44 021	44 214	45 919	46 171
ING PF	20 488	24 787	27 808	30 245	34 312	39 444	43 235	47 567	51 386	55 714
PF České pojišťovny	16 647	19 740	22 255	25 962	28 141	30 990	34 355	37 787	41 185	44 178
PF České spořitelny	13 820	18 490	24 012	29 224	31 385	34 856	38 356	39 421	38 813	38 745
PF Komerční banky	29 198	34 551	38 349	40 257	41 546	44 796	48 049	52 315	54 480	57 299
Průměr	19 069	24 173	28 636	31 547	33 481	38 215	38 003	41 355	43 899	47 007

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Tabulka (Tab. 17) uvádí změny peněžních prostředků účastníků v letech 2002 až 2010. Při porovnání této tabulky s Tab. 16 můžeme zjistit, že AXA PF, který má od roku 2005 nejvyšší podíl peněžních prostředků na jednoho klienta, má zároveň nejnižší přírůstky prostředků v posledních dvou letech. V roce 2009 došlo u AXA PF jako jediného z porovnávaných PF k úbytku celkových peněžních prostředků evidovaných ve prospěch účastníků PP. Tento úbytek byl způsoben již výše popsaným odchodem klientů od AXA PF. I přes dlouhodobý pokles klientů tohoto PF rostou fondu rychlým tempem peněžní prostředky připadající na jednoho účastníka. Tento jev lze vysvětlit tím, že od PF odcházejí především klienti, kteří mají u fondu uložen nižší objem „úspor“ (vedlejší příčinou růstu může být i zhodnocení úspor zbylých klientů PF).

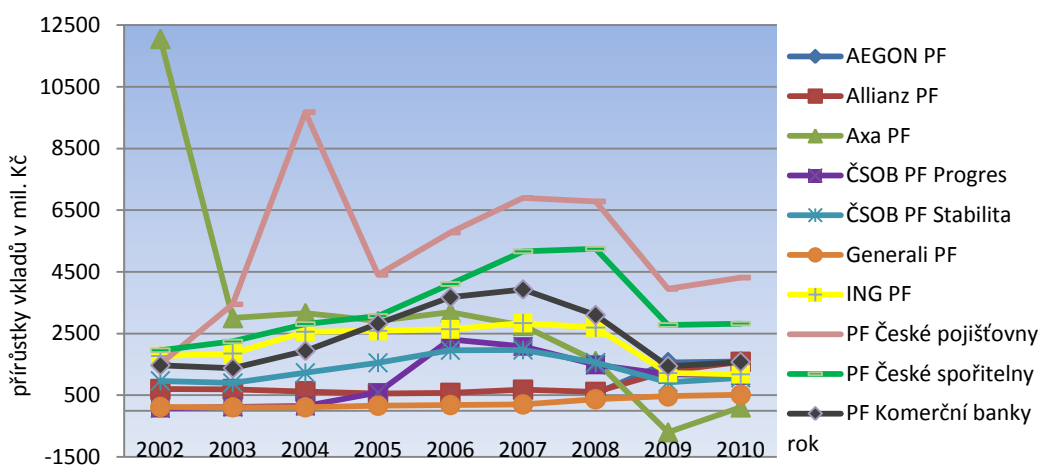
Tab. 17: Přírůstky peněžních prostředků účastníků v letech 2002 až 2010 v mil. Kč

Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Celkem
AEGON PF						28	553	1 567	1 589	3 737
Allianz PF	697	695	623	556	580	683	609	1 280	1 580	7 303
Axa PF	12 059	3 002	3 165	2 909	3 187	2 753	1 613	-702	106	28 092
ČSOB PF Progres	80	125	149	590	2 313					
Hornický PF Ostrava	130	122	122	88		2 083	1 485	1 177	1 143	9 145
Zemský PF	39	38	53	82	76					
ČSOB PF Stabilita	965	898	1 227	1 555	1 958	1 969	1 559	922	1 066	12 119
Generali PF	121	112	108	160	183	201	367	469	513	2 234
ING PF	1 766	1 855	2 564	2 585	2 637	2 838	2 698	1 221	1 182	19 346
PF České pojišťovny	1 514									
ČP penzijní fond	-13	3 448	9 682	4 408	5 773	6 895	6 782	3 947	4 313	46 762
ABN AMRO PF	803	1 244								
PF České spořitelny	1 958	2 243	2 805	3 065	4 104	5 162	5 250	2 777	2 822	30 187
PF Komerční banky	1 471	1 377	1 939	2 822	3 676	3 929	3 100	1 442	1 578	21 334
CELKEM	21 589	15 159	22 437	18 820	24 488	26 541	24 016	14 101	15 892	183 042

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Když se v tabulce (Tab. 17) zaměříme na celkové přírůstky peněžních prostředků účastníků v jednotlivých letech roku 2002 až 2010, pak zjistíme, že hodnoty značně kolísají. Nejvyšší přírůstek zaznamenaly peněžní prostředky v roce 2007 (27 mld. Kč) a nejnižší v roce 2009 (14 mld. Kč). Kromě výše přírůstu počtu klientů v těchto letech byly tyto hodnoty významně ovlivněny i hospodářským výsledkem PF. Nejvyšší celkový přírůstek peněžních prostředků účastníků od roku 2002 do roku 2010 dosáhl PF České pojišťovny (47 mld. Kč), dále PF České spořitelny (30 mld. Kč) a AXA PF (28 mld. Kč). Nejnižší přírůstek získal Generali PF (2 mld. Kč) a Aegon PF (4 mld. Kč).

Graf 5.: Přírůstky prostředků evidovaných ve prospěch účastníků

Zdroj dat: Tab. 17

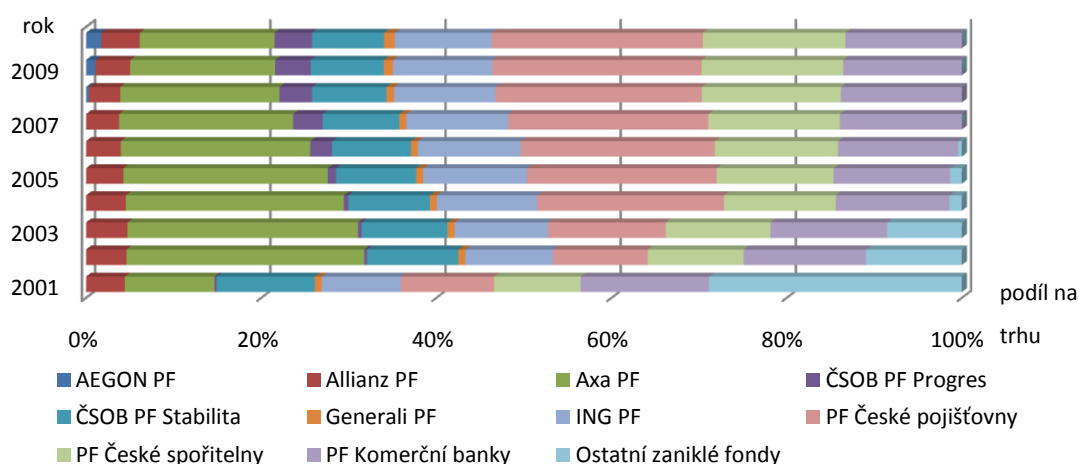
Tab. 18: Procentuální podíl jednotlivých PF na trhu podle objemu peněžních prostředků účastníků v letech 2001 až 2010

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							0,0%	0,3%	1,1%	1,7%
Allianz PF	4,4%	4,6%	4,7%	4,5%	4,3%	4,0%	3,7%	3,6%	4,0%	4,4%
AXA PF	10,2%	27,1%	26,3%	24,9%	23,3%	21,7%	19,9%	18,2%	16,6%	15,4%
ČSOB PF Progres	0,2%	0,3%	0,4%	0,5%	0,9%	2,5%	3,4%	3,7%	4,1%	4,3%
ČSOB PF Stabilita	11,2%	10,4%	9,8%	9,3%	9,1%	9,0%	8,8%	8,5%	8,3%	8,2%
Generali PF	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,9%	1,1%	1,2%
ING PF	9,1%	10,0%	10,7%	11,5%	11,8%	11,7%	11,6%	11,6%	11,4%	11,1%
PF České pojišťovny	10,6%	10,8%	13,4%	21,3%	21,7%	22,2%	22,9%	23,6%	23,9%	24,1%
PF České spořitelny	9,9%	10,9%	12,0%	12,8%	13,4%	14,1%	15,0%	15,9%	16,2%	16,3%
PF Komerční banky	14,7%	14,0%	13,3%	13,0%	13,3%	13,7%	13,9%	13,8%	13,6%	13,3%
Ostatní zaniklé fondy	28,9%	10,9%	8,5%	1,4%	1,3%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

V tabulce (Tab. 18) jsou vypočteny a grafu (Graf 6) zobrazeny procentuální podíly všech penzijních fondů v letech 2001 až 2010. Největší podíl na trhu má podle objemu peněžních prostředků PF České pojišťovny s 24 %, který tím spravuje necelou čtvrtinu všech peněžních prostředků účastníků. Prvenství si PF České pojišťovny drží od roku 2006. Druhého největšího podílu dosáhl PF České spořitelny s 16 %, následován AXA PF s 15 %. Nejmenší podíl na trhu PP z pohledu peněžních prostředků účastníků zaujímá Generali PF s 1 % a Aegon PF s 2 %.

Graf 6: Podíl PF na trhu PP podle objemu peněžních prostředků účastníků

Zdroj dat: Tab. 18

10.4. Srovnání podle hospodářských výsledků fondů

Hospodářské výsledky fondu patří spolu se zhodnocením příspěvků účastníků mezi nejdůležitější kritéria při hodnocení fondu. Zhodnocení příspěvků je závislé na hospodářských výsledcích fondu a ty zase vytvářejí celkový obraz o hospodaření a výkonnosti fondu.

U všech penzijních fondů s výjimkou Aegon PF byl výsledkem hospodaření k 31. 12. každého roku sledovaného období zisk. Skutečnost, že téměř všechny PF (kromě Aegon PF) skončily hospodaření ziskem, byla dána výrazně konzervativní investiční strategií PF s důrazem na minimální riziko. Tato konzervativní investiční strategie PF má svůj původ v zákonu o penzijním připojištění. Jak již bylo v teoretické části práce vysvětleno, PF nesmí podle zákona č. 42/1994 Sb. připsat účastníkům PP záporné zhodnocení. Tímto ustanovením zákona přenesli zákonodárci riziko ztráty z hospodaření fondu pouze na penzijní fond (případně jeho akcionáře). Proto volí PF takovou investiční strategii, která s sebou nese jen velmi nízké riziko. Negativním rysem této opatrné strategie je bohužel velmi nízká výnosnost investic.

Tab. 19: Hospodářský výsledek po zdanění za účetní období 2001 až 2010 v mil. Kč

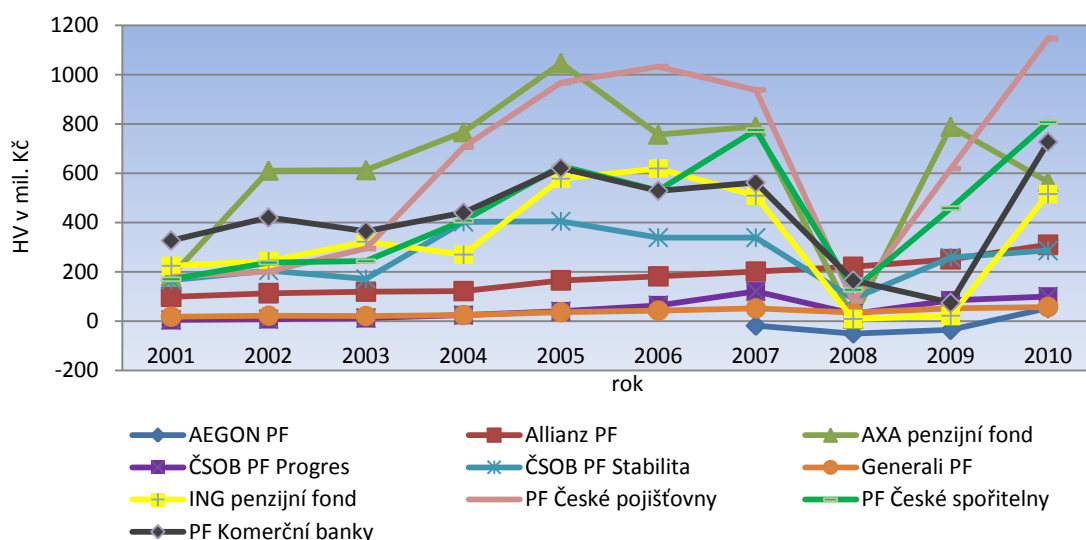
Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Celkem
AEGON PF							-18	-50	-36	53	-52
Allianz PF	98	113	119	122	165	182	201	220	251	310	1 782
AXA PF	183	611	613	767	1 048	758	790	10	789	566	6 135
ČSOB PF Progres	4	8	12	24	40	64	121	30	84	100	488
ČSOB PF Stabilita	167	206	171	403	405	339	339	91	259	286	2 666
Generali PF	18	22	20	24	37	43	52	34	52	58	360
ING PF	225	243	322	270	578	619	510	9	21	515	3 313
PF České pojišťovny	180	201	295	707	967	1 033	939	81	619	1 147	6 169
PF České spořitelny	170	238	243	408	630	531	776	127	459	807	4 388
PF Komerční banky	327	420	365	440	621	529	562	165	75	727	4 231
Celkem	1 372	2 062	2 162	3 166	4 491	4 097	4 271	718	2 573	4 569	29 480

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

V Tab. 19 vidíme průběh hospodaření jednotlivých PF v letech 2001 až 2010. Nováček mezi penzijními fondy Aegon PF byl od roku 2007 tři roky ve ztrátě a teprve loni (v roce 2010) se mu podařilo dosáhnout zisku 53 mil. Kč. Pokud sečteme všechny jeho hospodářské výsledky v letech 2007 až 2010, tak celkově se fond stále drží ve ztrátě 52 mil. Kč, čímž dosáhl nejhoršího HV za sledované období. Z ostatních PF, které skončily ziskem, měl celkově nejnižší zisk v součtu za posledních deset let (2001 až 2010) nejmenší fond na trhu

Generali PF (360 mil. Kč), následován ČSOB PF Progres s celkovým ziskem 488 mil. Kč. Nejvyššího zisku v součtu za roky 2001 až 2010 dosáhl PF České pojišťovny (6 169 mil. Kč). Těsně za ním skončil AXA PF se ziskem 6 135 mil. Kč a na třetím místě se umístil PF České spořitelny se ziskem 4 388 mil. Kč. Když sečteme HV všech penzijních fondů v jednotlivých letech, pak zjistíme, že nejhoršího HV dosáhly PF v roce 2008 (718 mil. Kč) a nejlepšího HV v roce 2010 (4 569 mil. Kč). Neuspokojivý HV z roku 2008 měla „na svědomí“ celosvětová finanční krize, která „zamávala“ především s hodnotou akcií a podílových fondů. Tento propad zisku je dobře znázorněn v grafu (Graf 7). Jediné dva fondy, které ustály v roce 2008 hospodářskou krizi „se ctí“, byly Allianz PF a Generali PF, především Allianz PF pokračoval i v roce 2008 ve stabilním růstu zisku z předešlých let.

Graf 7: Hospodářský výsledek po zdanění za účetní období 2001 až 2010

Zdroj dat: Tab. 19

PF nelze podle jejich hospodářského výsledku vzájemně srovnávat v absolutním vyjádření, tak jak jsou výsledky hospodaření zaznamenány v Tab. 19, ale je potřeba HV dát do relativního poměru s jinými údaji jako jsou např. reálná aktiva fondu. Díky velmi rozdílné velikosti fondů je mnohem objektivnější, pokud provedeme srovnání podle relativního poměru HV k reálné hodnotě aktiv fondu (reálná hodnota aktiv = celková výše aktiv – náklady příštích období). Při pohledu do tabulky (Tab. 20) zjistíme, že vypočítané hodnoty poměru HV k reálné hodnotě aktiv se velmi blíží hodnotám zhodnocení (Tab. 6), které fondy připisovaly svým účastníkům. Výjimkou je pouze Aegon PF, u něhož byl rozdíl mezi hodnotami v tabulkách (Tab. 6 a Tab. 20) velmi výrazný.

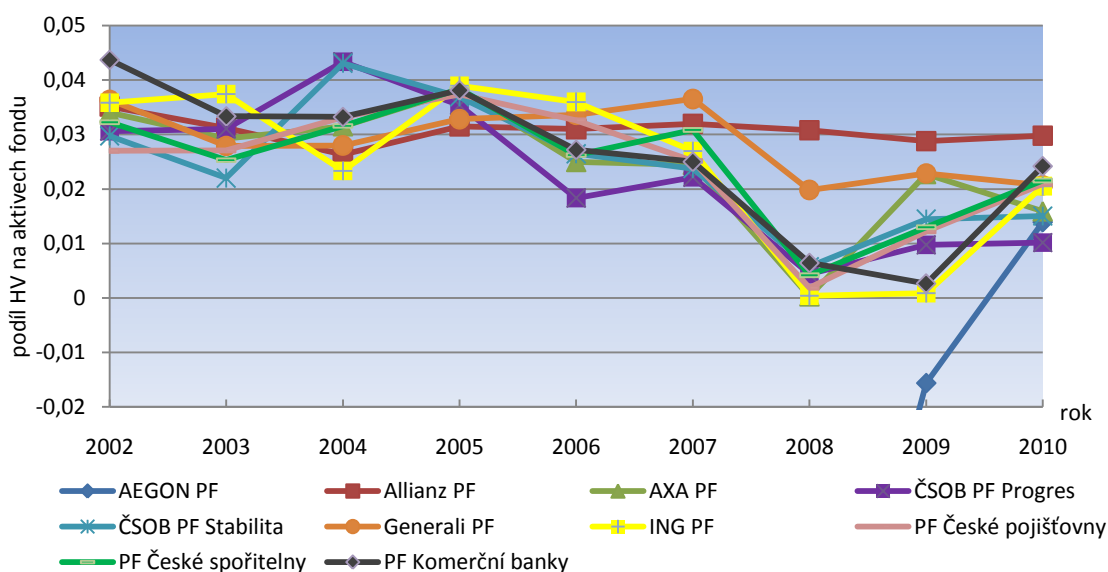
Tab. 20: Poměr HV k reálné hodnotě aktiv v letech 2002 až 2010

Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
AEGON PF						-20,0%	-9,5%	-1,6%	1,4%	-7,4%
Allianz PF	3,5%	3,1%	2,6%	3,2%	3,1%	3,2%	3,1%	2,9%	3,0%	3,1%
AXA PF	3,4%	2,9%	3,2%	3,8%	2,5%	2,4%	0,0%	2,3%	1,6%	2,5%
ČSOB PF Progres	3,1%	3,1%	4,3%	3,5%	1,8%	2,2%	0,4%	1,0%	1,0%	2,3%
ČSOB PF Stabilita	3,0%	2,2%	4,3%	3,7%	2,6%	2,4%	0,6%	1,4%	1,5%	2,4%
Generali PF	3,6%	2,8%	2,8%	3,3%	3,4%	3,7%	2,0%	2,3%	2,1%	2,9%
ING PF	3,6%	3,7%	2,3%	3,9%	3,6%	2,7%	0,0%	0,1%	2,1%	2,4%
PF České pojišťovny	2,7%	2,7%	3,3%	3,7%	3,3%	2,5%	0,2%	1,2%	2,1%	2,4%
PF České spořitelny	3,2%	2,5%	3,2%	3,8%	2,6%	3,1%	0,4%	1,3%	2,2%	2,5%
PF Komerční banky	4,4%	3,3%	3,3%	3,8%	2,7%	2,5%	0,6%	0,3%	2,4%	2,6%
PF dohromady	3,4%	2,9%	3,2%	3,8%	2,9%	2,6%	0,4%	1,2%	2,0%	2,5%

Zdroj: vlastní výpočet

Pokud porovnáme fondy podle poměru HV fondu k reálné hodnotě aktiv, pak nejlepšího výsledku v roce 2010 dosáhl Allianz PF (3 %), druhý nejlepší výsledek získal PF Komerční banky (2,4 %), třetí nejlepší byl PF České spořitelny s 2,2 % a na čtvrtém místě se shodně s 2,1 % umístily tyto fondy: PF České pojišťovny, ING PF a Generali PF. Nejhoršího výsledku v roce 2010 dosáhl ČSOB PF Progres (1 %) a Aegon PF (1,4 %). Když budeme srovnávat fondy podle průměrné hodnoty za celé sledované období (rok 2002 až 2010), vypočítané v Tab. 20, pak na prvním místě zůstává Allianz PF (3,1 %), na druhé místo se posunul Generali PF (2,9 %) a na třetí příčku byl sesazen PF Komerční banky (2,6 %).

Graf. 8: Poměr HV k reálné hodnotě aktiv v letech 2002 až 2010

Zdroj: Tab. 20

10.5. Srovnání podle nákladů na provizi

Neopomenutelným kritériem pro srovnávání PF jsou jejich náklady, respektive schopnost PF udržet náklady fondu na co nejnižší úrovni. Nepřiměřeně vysoké náklady negativně ovlivňují výnosnost příspěvků účastníků, protože snižují zisky fondů a tím i zhodnocení příspěvků účastníků. Při srovnávání nákladů PF se zaměříme pouze na tyto náklady:

- náklady na poplatky a provize
- a náklady příštích období.

Jak už z pojmenování vyplývá, náklady na poplatky a provize (NPP) v sobě zahrnují náklady na odměny a provize finančním poradcům a zprostředkovatelům PP. Náklady příštích období jsou rovněž tvořeny především náklady na provize zprostředkovatelům PP, ale jde o zatím neodepsané (daňově neuplatněné) náklady. Náklady příštích období (NPO) neuplatňují fondy v roce, kdy vznikly, ale odepisují postupně dle odpisového plánu. NPP a NPO si lze představit jako náklady na získání nových klientů PF. Jednou z mála výhod NPO oproti NPP je skutečnost, že provize za nové klienty nejde pouze na vrub stávajících klientů, ale i na vrub nově získaných účastníků. Nevýhodou NPO pro klienty je, že PF kumulují náklady, a v případě potřeby jimi mohou snížit zisk PF a tím i zhodnocení příspěvků účastníků. Na tyto dvě skupiny nákladů jsem se zaměřila, neboť tvoří u PF významnou část celkových nákladů. V této podkapitole jsou ve všech tabulkách a grafech uváděna data až od roku 2002, neboť v roce 2001 nebyly NPP a NPO ve výkazech uveřejněných na stránkách APF ČR uvedeny.

Tab. 21: Náklady na poplatky a provize v letech 2002 až 2010 v mil. Kč

Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Celkem
AEGON PF						3	21	44	58	127
Allianz PF	17	16	12	8	11	13	15	20	29	140
AXA PF	142	160	128	191	187	213	255	281	255	1 812
ČSOB PF Progres	1	2	5	12	32	39	54	78	172	395
ČSOB PF Stabilita	60	55	86	142	132	91	106	151	243	1 064
Generali PF	4	4	5	5	4	9	12	28	36	109
ING PF	83	79	100	120	143	148	164	158	151	1 146
PF České pojišťovny	89	92	165	199	273	368	485	1 004	625	3 300
PF České spořitelny	58	112	131	153	166	232	239	270	337	1 698
PF Komerční banky	94	62	77	108	145	169	174	178	181	1 187
Celkem	547	581	710	937	1 092	1 285	1 524	2 212	2 088	10 977

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Při podrobném prostudování dat z tabulky (Tab. 21) vidíme v celém sledovaném období rostoucí trend celkových NPP. V roce 2010 sice došlo k snížení celkových NPP z 2,2 mld. Kč na 2,1 mld. Kč, ale to bylo způsobeno tím, že v roce 2009 PF České pojišťovny odepsal do NPP velkou část z NPO z roku 2008. Proto jeho NPP tvořily v roce 2009 necelou polovinu všech uplatněných NPP. Celkově nejvyšší NPP odepsal za sledované období (rok 2002 až 2010) PF České spořitelny (3,3 mld. Kč) a nejnižší Generali PF (0,1 mld. Kč).

Tab. 22: Náklady příštích období (NPO) v letech 2002 až 2010 v mil. Kč

Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF						29	153	362	453
Allianz PF	37	32	33	45	56	67	83	125	155
AXA penzijní fond	315	351	509	631	686	741	793	756	703
ČSOB PF Progres	3	6	16	82	167	244	305	334	255
ČSOB PF Stabilita	144	169	197	221	259	300	339	357	278
Generali PF	4	3	4	10	13	13	34	59	71
ING penzijní fond	210	257	336	372	383	413	457	440	380
PF České pojišťovny	159	208	429	571	782	970	1 124	697	509
PF České spořitelny	56	36	21	32	67	94	136	146	141
PF Komerční banky	77	116	173	304	467	604	643	620	562
Celkem	1 004	1 179	1 719	2 267	2 880	3 475	4 066	3 896	3 507

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Při analýze dat z Tab. 22 zjistíme, že u většiny PF došlo v roce 2010 ve srovnání s rokem 2009 a 2008 ke snížení NPO. Nejnižších NPO v roce 2010 dosáhl opět Generali PF (71 mil. Kč), následován PF České spořitelny (141 mil. Kč) a Allianz PF (155 mil. Kč). Nejvyšší NPO v roce 2010 má AXA PF (703 mil. Kč), druhé nejvyšší NPO má PF Komerční banky (562 mil. Kč) a třetí nejvyšší NPO vykazuje PF České pojišťovny (509 mil. Kč). Druhý nejmenší fond Aegon PF vykázal za rok 2010 čtvrté nejvyšší NPO.

Pro lepší vypovídací hodnotu nákladů PF je vhodné porovnat objem nákladů s objemem příspěvků účastníků. V Tab. 23 je vypočten poměr NPP k objemu příspěvků účastníků penzijního připojištění v letech 2002 až 2010. Tyto vypočítané hodnoty lze již objektivněji vzájemně porovnávat, neboť zohledňují velikost PF z hlediska objemu příspěvků. Pokud budeme sledovat vývoj tohoto ukazatele u všech PF dohromady, pak můžeme pozorovat jen malé rozdíly v jednotlivých letech. Od roku 2003 do roku 2008 zůstal ukazatel stabilní na hodnotě 0,8 %, v roce 2009 vzrostl na 1,1 % a v roce 2010 opět klesl na 1,0 %.

Tab. 23: Objem nákladů na provize a poplatky v poměru k objemu příspěvků účastníků v letech 2002 až 2010 v %

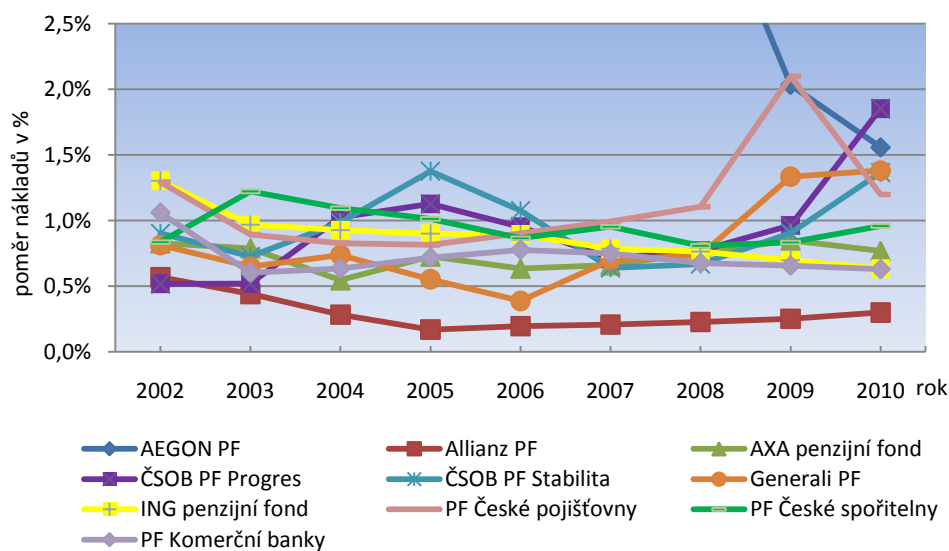
Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF						12,2%	3,7%	2,0%	1,6%
Allianz PF	0,6%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%
AXA PF	0,8%	0,8%	0,5%	0,7%	0,6%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%
ČSOB PF Progres	0,5%	0,5%	1,0%	1,1%	1,0%	0,7%	0,8%	1,0%	1,9%
ČSOB PF Stabilita	0,9%	0,7%	1,0%	1,4%	1,1%	0,6%	0,7%	0,9%	1,4%
Generali PF	0,8%	0,6%	0,7%	0,6%	0,4%	0,7%	0,7%	1,3%	1,4%
ING PF	1,3%	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%	0,7%	0,6%
PF České pojišťovny	1,3%	0,9%	0,8%	0,8%	0,9%	1,0%	1,1%	2,1%	1,2%
PF České spořitelny	0,8%	1,2%	1,1%	1,0%	0,9%	1,0%	0,8%	0,8%	1,0%
PF Komerční banky	1,1%	0,6%	0,6%	0,7%	0,8%	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%

Zdroj:

Tab. 22, Tab. 15, vlastní výpočet

V roce 2010 vychází nejvyšší, a proto nejhorší poměr mezi NPP a příspěvky účastníků PP u ČSOB PF Progres (1,9 %), následuje Aegon PF s 1,6 % a ČSOB PF Stabilita a Generali PF, oba shodně s 1,4 %. Nejnižší, a tudíž nejlepší poměr mezi NPP a příspěvky účastníků PP má v roce 2010 Allianz PF (0,3 %), PF Komerční banky (0,6 %) a ING PF (0,6 %). Největší změnu zaznamenal Aegon PF, který snížil poměr mezi NPP a příspěvky z roku 2007 z 12,2 % na 1,6 % v roce 2010.

Graf 9: Objem nákladů na provize a poplatky v poměru k součtu příspěvků účastníka

Zdroj dat: Tab. 23

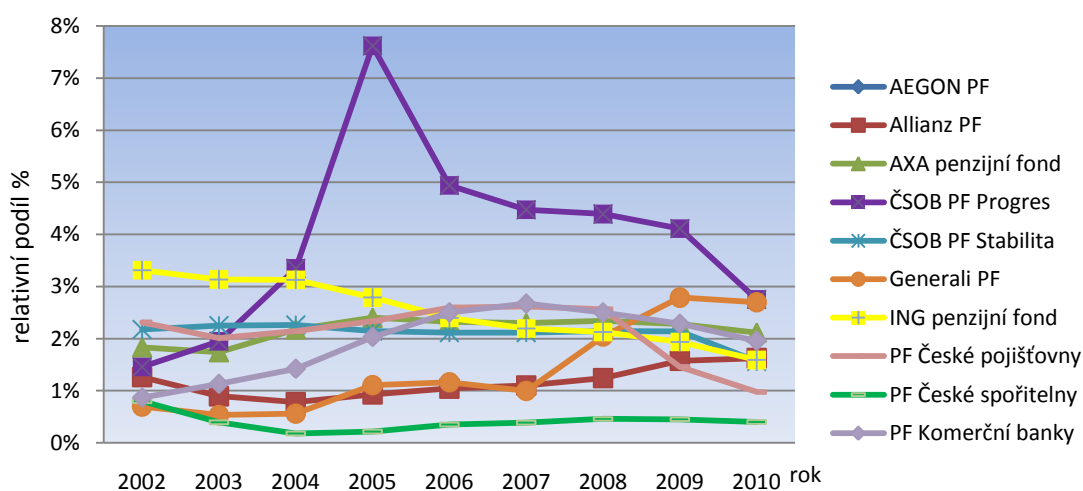
Tab. 24: Relativní podíl objemu nákladů příštích období k prostředkům účastníků v letech 2002 až 2010

Penzijní fond	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF						104,1%	26,3%	16,8%	12,1%
Allianz PF	1,3%	0,9%	0,8%	0,9%	1,0%	1,1%	1,2%	1,6%	1,6%
AXA penzijní fond	1,8%	1,7%	2,2%	2,4%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,1%
ČSOB PF Progres	1,5%	1,9%	3,3%	7,6%	4,9%	4,5%	4,4%	4,1%	2,8%
ČSOB PF Stabilita	2,2%	2,3%	2,3%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	1,6%
Generali PF	0,7%	0,5%	0,6%	1,1%	1,2%	1,0%	2,0%	2,8%	2,7%
ING penzijní fond	3,3%	3,1%	3,1%	2,8%	2,4%	2,2%	2,1%	1,9%	1,6%
PF České pojišťovny	2,3%	2,0%	2,1%	2,3%	2,6%	2,6%	2,6%	1,5%	1,0%
PF České spořitelny	0,8%	0,4%	0,2%	0,2%	0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	0,4%
PF Komerční banky	0,9%	1,1%	1,4%	2,0%	2,5%	2,7%	2,5%	2,3%	2,0%
Celkem	1,6%	1,5%	1,8%	2,0%	2,1%	2,1%	2,2%	1,9%	1,6%

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

Stejně jako u NPP i u NPO jsme zohlednili velikost PF, a proto bylo vypočítán podíl NPO k prostředkům účastníků PP. Z dat vypočítaných v Tab. 24 vychází v roce 2010 nejvyšší podíl NPO u Aegon PF (12,1 %), s velkým odstupem následuje ČSOB PF Progres s 2,8 % a Generali PF s 2,7 %. Nejnižší podíl NPO měl v roce 2010 PF České spořitelny (0,4 %), kterému se dlouhodobě na rozdíl od ostatních fondů daří udržet podíl NPO k prostředkům účastníků přibližně na hranici 0,5 %. Celkově pozorujeme od roku 2008 u všech PF pokles podílu NPO k prostředkům účastníků z 2,2 % na 1,6 % v roce 2010.

Graf 10: Relativní podíl objemu nákladů příštích období k prostředkům účastníků v letech 2002 až 2010

Zdroj dat: Tab. 24

10.6. Srovnání podle složení investičního portfolia

Posledním kritériem, podle kterého budeme PF srovnávat, je složení investičního portfolia penzijních fondů (IPPF). Skladba IPPF je regulována zákonem o penzijním připojištění. Při plánování investiční strategie fondů zákon požaduje, aby IPPF bylo sestavováno s důrazem na bezpečnost investice. Bližší informace o zákonných podmínkách investic jsou uvedeny v teoretické části této práce na str. 16 a 17. Významnou část IPPF tvoří státní a korporátní dluhopisy.

Tab. 25: Podíl dluhopisů na celkových aktivech fondu v letech 2001 až 2010 v %

Penzijní fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF							37,9	78,6	71,1	74,4
Allianz PF	56,9	81,6	68,1	77,3	80,5	91,3	96,8	98,1	97,8	94,7
AXA penzijní fond	81,4	78,2	72,6	60,4	64,3	60,3	66,9	76,2	77,4	79,7
ČSOB PF Progres	77,9	83,0	76,8	80,8	78,8	82,3	70,7	80,7	92,6	91,5
ČSOB PF Stabilita	35,9	69,4	73,6	75,2	79,2	86,6	80,1	78,6	92,3	92,2
Generali PF	81,0	85,6	85,2	76,1	79,8	83,0	79,3	86,4	91,1	87,5
ING penzijní fond	70,2	76,0	75,6	87,1	88,9	88,0	87,5	79,3	85,9	85,3
PF České pojišťovny	81,4	93,1	85,3	84,9	87,3	80,9	70,6	86,9	87,3	89,3
PF České spořitelny	63,9	79,6	75,4	55,6	54,3	69,7	58,0	61,1	57,4	65,9
PF Komerční banky	48,2	46,4	68,4	63,7	72,2	83,2	85,4	82,9	87,9	91,0
Celkem	67,0	75,9	75,2	71,2	74,3	77,2	73,7	78,8	81,5	84,0

Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

V tabulce (Tab. 25) je zaznamenán vývoj podílu dluhopisů na celkových aktivech v letech 2001 až 2010. V roce 2010 se podíl dluhopisů na celkových aktivech PF pohyboval od 66 % (PF České spořitelny) do 95 % (Allianz PF). Přestože bývají dluhopisy považovány za investici s nízkým výnosem, tak nejvyšší výnos vykazuje v posledních třech letech Allianz PF, který má ze všech penzijních fondů nejvyšší podíl dluhopisů k celkovým aktivům.

K největší změně IPPF přistoupily fondy po celosvětové finanční krizi v roce 2007, která přinesla většině PF velký propad v ziscích. Hodnoty podílů jednotlivých druhů investic v poměru k celkovým aktivům fondu jsou uvedeny v Tab. 26 (pro rok 2007) a v Tab. 27 (pro rok 2010). Z tabulky (Tab. 26) můžeme zjistit, že nejvíce peněžních prostředků uložily PF v roce 2006 do dluhopisů (74 %), na bankovní účty a termínované vklady (10 %) a do akcií (6 %). Do podílových listů investovali PF 5 % peněžních prostředků a do pokladničních poukázek 4 %. Nejméně investovaly PF do nemovitostí (1 %).

Tab. 26: Umístění peněžních prostředků PF v relativním vyjádření v roce 2007

Penzijní fond	Dluhopisy celkem v %	Pokladniční poukázky v %	Akcie v %	Podílové listy v %	Nemovitosti **) v %	Peníze na účtech a termín. vklady v %	Ostatní*) v %
AEGON PF	37,9	0,0	9,2	0,0	0,0	50,2	2,7
Allianz PF	96,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,9
AXA penzijní fond	66,9	2,3	6,8	7,6	3,2	12,6	0,7
ČSOB PF Progres	70,7	10,5	8,6	1,9	0,1	7,9	0,3
ČSOB PF Stabilita	80,1	6,3	4,1	3,2	0,0	5,9	0,4
Generali PF	79,3	0,0	8,5	0,0	0,7	10,1	1,5
ING penzijní fond	87,5	0,0	9,6	0,6	0,0	1,0	1,2
PF České pojišťovny	70,6	0,0	8,6	5,2	0,0	14,4	1,2
PF České spořitelny	58,0	14,9	4,9	5,0	0,0	16,2	0,9
PF Komerční banky	85,4	2,2	1,8	5,7	0,7	3,2	0,9
Celkem	73,7	3,9	6,1	4,7	0,7	9,9	0,9

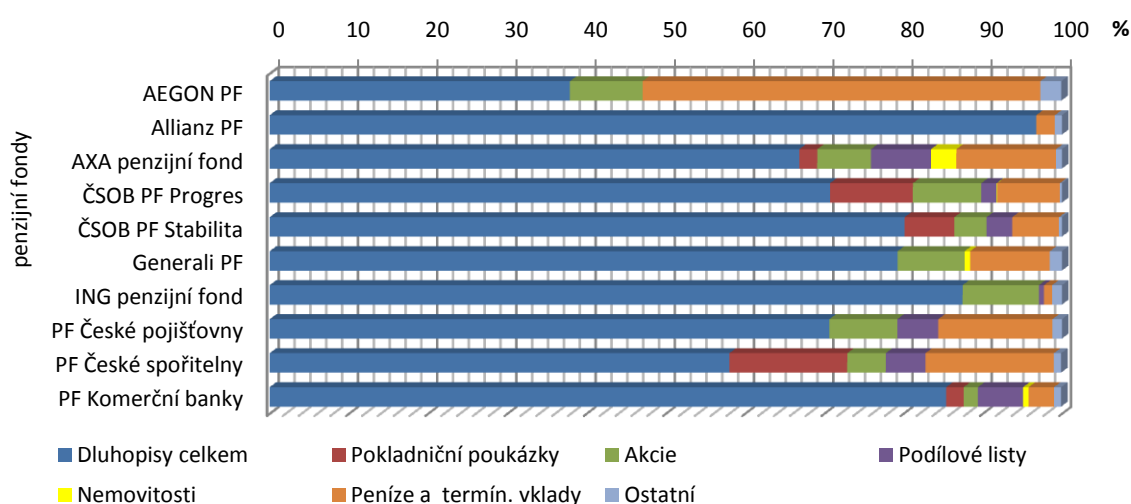
Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

*) Položka Ostatní obsahuje komodity, kladné přecenění derivátů, cenné movitosti, např. sbírky, obrazy, pohledávky za kupony a jistinami cenných papírů v účetní hodnotě netto.

**) nemovitosti pořízené za účelem zhodnocení prostředků PF

Jediný fond, který neměl nakoupené žádné akcie a podílové listy, byl Allianz PF. Největší podíl akcií držel ING PF (9,6 %), Aegon PF (9,2 %), PF České pojišťovny (8,6 %), ČSOB PF Progres (8,6 %) a Generali PF (8,5 %). Největší podíl pokladničních poukázek měl PF České spořitelny (14,9 %) a ČSOB PF Progres (10,5 %), Aegon PF měl na konci roku uloženo 50 % peněžních prostředků na bankovních účtech a v termínovaných vkladech.

Graf 11: Rozmístění peněžních prostředků PF v roce 2007 v %

Zdroj dat: Tab. 26

Tab. 27: Umístění peněžních prostředků PF v relativním vyjádření v roce 2010

Penzijní fond	Dluhopisy celkem v %	Pokladniční poukázky v %	Akcie v %	Podílové listy v %	Nemovitosti **) v %	Peníze na účtech a termín. vklady v %	Ostatní*) v %
AEGON PF	81,7	2,5	0,0	0,0	0,0	2,9	12,9
Allianz PF	96,3	0,0	0,0	1,2	0,0	1,9	0,6
Axa PF	79,9	0,0	2,5	2,6	5,2	5,9	3,9
ČSOB PF Progres	90,2	0,0	1,9	0,2	0,0	2,6	5,0
ČSOB PF Stabilita	92,2	0,0	1,1	1,7	0,0	1,3	3,7
Generali PF	87,8	0,0	1,1	3,5	0,3	3,3	4,0
ING PF	88,2	3,8	0,0	0,0	0,0	5,1	3,0
PF České pojišťovny	89,3	0,0	1,3	4,6	0,0	2,1	2,7
PF České spořitelny	70,2	0,0	0,8	8,1	0,0	20,3	0,6
PF Komerční banky	89,8	0,0	0,0	0,0	0,0	7,6	2,6
CELKEM	85,1	0,5	1,0	3,0	0,8	6,6	2,9

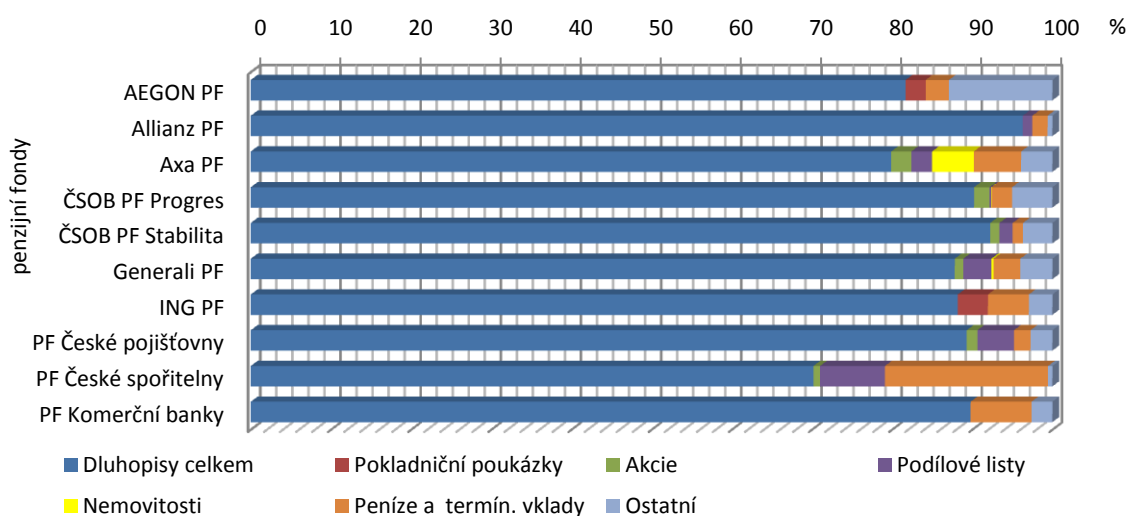
Zdroj: APF ČR, Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010

*) Položka Ostatní obsahuje komodity, kladné přecenění derivátů, cenné movitosti, např. sbírky, obrazy, pohledávky za kupony a jistinami cenných papírů v účetní hodnotě netto.

**) nemovitosti pořízené za účelem zhodnocení prostředků PF

Porovnáním hodnot z obou tabulek (Tab. 26 a Tab. 27) můžeme vidět, jak změnou IPPF zareagovaly PF na finanční krizi. V roce 2010 se zvýšil podíl dluhopisů až na 85,1 % celkových aktiv. Naproti tomu se podíl peněžních prostředků na účtech a termínovaných vkladech snížil na 6,6 % a podíl podílových listů na 3 % celkových aktiv. Nejvýrazněji snížily PF investice do akcií (1 %) a pokladničních poukázek (0,5 %).

Graf 12: Rozmístění peněžních prostředků PF v roce 2010 v %

Zdroj dat: Tab. 27

11. Vliv důchodové reformy na penzijní fondy

Když si přečteme návrh plánované důchodové reformy, tak stávajících penzijních fondů poskytujících penzijní připojištění v rámci třetího pilíře důchodového systému (DS) by se reforma neměla příliš dotknout. Podle plánované důchodové reformy by se podmínky penzijního připojištění neměly nijak měnit, účastníci PP budou dále moci získávat státní příspěvek na penzijní připojištění ve stejné výši jako doposud a uplatňovat daňové odpočty za zaplacené příspěvky na PP. Jediné, co by mohla reforma ovlivnit u spoření v třetím pilíři, je výše příspěvků účastníků. Je možné, že někteří účastníci současného PP, kteří se rozhodnou využít druhého (kapitálového) pilíře, si budou chtít snížit příspěvky, které doposud odváděli do třetího pilíře. Po vstupu do druhého pilíře se mohou rozhodnout, že na penzijní připojištění budou posílat např. pouze 500 Kč měsíčně a zbývající část začnou posílat na svůj individuální účet v druhém pilíři. Jako vedlejší efekt reformy může dojít k poklesu přírůstku nových účastníků PP, kteří místo toho, aby si založili penzijní připojištění, raději upřednostní spoření v rámci druhého pilíře.

Pokud některé stávající PF budou chtít participovat na správě finančních prostředků účastníků v druhém pilíři, pak je důchodová reforma ovlivní více. Tyto PF by musely projít novým licenčním řízením a splnit požadavky kladené na penzijní společnosti v druhém pilíři. Jedna z avizovaných podmínek pro získání licence bude získání minimálně 50 000 klientů a druhou zásadní podmínkou bude oddělení majetku akcionářů fondů od vkladu klientů. Za touto druhou podmínkou stojí snaha autorů reformy o snížení nákladů penzijních fondů, respektive omezit penzijní fondy, aby svým klientům „naúčtovaly“ všechny svoje náklady a tím účastníkům snižovaly výnosy z jejich příspěvků na PP. Nové penzijní společnosti nebudou moci uplatnit své náklady přímo vůči výnosům z příspěvků klientů, ale budou moci účtovat klientům poplatky za správu jejich individuálního penzijního účtu. Horní hranice poplatků za správu by měla být omezena novým zákonem o penzijním připojištění. Významnou novinkou bude povinnost každé penzijní společnosti nabízet čtyři fondy (investiční strategie) s jinou strukturou portfolia a tím i různou mírou rizika a zhodnocení.

Důležitou změnou oproti stávajícímu penzijnímu připojištění v třetím pilíři bude skutečnost, že penzijní společnosti v druhém pilíři nebudou muset garantovat nezáporné zhodnocení, což by mělo přinést vyšší ochotu PS investovat do riskantnějších, ale rizikovějších investic. Pro klienty PS bude tato změna znamenat, že v některých letech může hodnota úspor na

jejich individuálním penzijním účtu klesnout, ale v dalších letech by měl úspory výrazně zhodnotit. Výplatu penzijních dávek z druhého pilíře bude provádět životní pojišťovna, kterou si klient vybere.

I autoři a iniciátoři důchodové reformy z řad Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) si uvědomují, že dříve, než dojde k samotnému schválení reformy, dají se očekávat dlouhé diskuze a vyjednávání, na jejichž konci by mělo být nalezení kompromisu. Neboť důležitější než prosadit pro veřejnost nepřijatelnou důchodovou reformu je vytvořit takovou reformu, která by byla akceptovatelná jak pro širokou veřejnost a odborové organizace, tak i opoziční politické strany. Autoři reformy i vláda si uvědomují, že základním předpokladem pro dlouhodobou stabilitu a udržitelnost důchodového systému je nalezení širší politické a celospolečenské shody při vytváření důchodové reformy, protože by bylo krátkozraké prosazovat změny s vědomím, že je jiná vláda za pár let odmítne.

Vláda má v plánu projednat důchodovou reformu v Parlamentu už v druhé polovině roku 2011 a v roce 2012 chce začít s vyvedením zájemců o přechod do druhého pilíře. Vzhledem k všeobecné averzi politické opozice i veřejnosti ke změnám v připravované důchodové reformě čeká vládu asi ještě dlouhá cesta, než dokáže prosadit (zdali vůbec) reformu v Parlamentu. Z tohoto důvodu si nemyslím, že vláda stihne nechat důchodovou reformu v Parlamentu schválit podle svého harmonogramu.

Z výše uvedeného vyplývá, že to, jestli bude mít důchodová reforma vliv na konkrétní penzijní fondy, bude záležet především na tom, jestli se PF bude chtít zapojit do druhého pilíře důchodového systému. Jako jednu z největších nedokonalostí plánované reformy vidím to, že vláda a MPSV poskytují veřejnosti jen kusé informace vytržené z kontextu. Protože reforma vyvolává více otázek, než dává odpovědí, a mnoho důležitých detailů se musí ještě „dořešit“, lze jen těžko vytvořit si na reformu pevný a objektivní názor a přesně odhadnout, jaký bude mít reforma nakonec vliv na penzijní fondy.

12. Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo srovnání penzijních fondů na základě hospodářských výsledků dosažených fondy v letech 2001 až 2010. Při srovnávání fondů bylo potřeba přihlídnout ke skutečnosti, že Aegon PF působí na trhu penzijního připojištění pouze tři roky, a proto ho nebylo možné s ostatními fondy plně srovnávat. Srovnání fondů v bakalářské práci jsem provedla podle šesti kritérií, jednalo se o kritéria, která můžou mít největší vliv na rozhodování potenciální účastníků penzijního připojištění. Tato kritéria jsou: zhodnocení příspěvků účastníků, počet účastníků, objem finančních prostředků účastníků, výsledky hospodaření PF, náklady na provize a složení investičního portfolia.

Po provedení komparace zhodnocení připisovaného fondy svým klientů jsem dospěla k závěru, že nejlépe zhodnotily příspěvky účastníků v letech 2001 až 2010 Generali PF (průměrně 3,3 %) a Allianz PF (průměrně 3,2 %). Po přihlídnutí ke zhodnocení příspěvků v „krizových“ letech 2008 a 2009 a k zhodnocení vypočítaném v modelovém případě v tabulce (Tab. 9) se pak nejvýnosnějším PF stal Allianz PF.

Při hodnocení penzijního fondu podle počtu účastníků se na první pozici jednoznačně umístil PF České pojišťovny, který vykazoval k 31. 12. 2010 necelých 1,2 mil. účastníků. Na druhou pozici se dostal PF České spořitelny, který čítal ke stejnému datu 900 tisíc klientů. Při srovnání podle počtu účastníků jsem se zaměřila rovněž na vývoj absolutního a relativního přírůstku účastníků v posledních třech letech. Nejvyššího absolutního přírůstku klientů v letech 2008 až 2010 dosáhl PF České spořitelny a relativně nejvyšší přírůstek zaznamenal v roce 2010 nejmenší fond Generali PF. U AXA PF dochází už od roku 2004 místo přírůstku k nestálému úbytku účastníků, AXA PF ztratil celkem 114 tis. klientů (od konce roku 2004 do konce roku 2010).

Třetí srovnání PF jsem provedla na základě kritéria objemu finančních prostředků účastníků. Toto kritérium úzce souvisí s počtem účastníků PP, proto je pořadí na prvních dvou pozicích shodné jako při srovnání podle počtu účastníků. Největší objem prostředků účastníků vykázal k 31. 12. 2010 PF České pojišťovny (52 mld. Kč) a PF České spořitelny (35 mld. Kč). Na třetí pozici došlo oproti výsledkům podle počtu klientů ke změně a AXA PF dosáhl většího objemu prostředků účastníků (33 mld. Kč) než PF Komerční banky (28 mld. Kč). Po přepočtu finančních prostředků připadajících na jednoho účastníka zjistíme, že na první místo se posune AXA PF, u kterého připadá na jednoho účastníka

průměrně 67 tis. Kč. Na druhé pozici se pak umístil Allianz PF s 58 tis. Kč a na třetí PF Komerční banky s 57 tis. Kč na jednoho účastníka.

Čtvrté srovnání PF sledovalo výsledky hospodaření fondů. Pozitivní na výsledcích hospodaření fondů bylo, že pouze jediný fond (Aegon PF) se dostal do ztráty (rok 2007 až 2009) a i tomuto fondu se v roce 2010 podařilo poprvé dostat do zisku. Ostatní penzijní fondy si po celé sledované období (rok 2001 až 2010) udržovaly výsledek hospodaření v zisku. Rok 2008 byl sice pro mnohé z nich kvůli probíhající celosvětové finanční krizi velmi obtížný a znamenal pro ně velký propad zisku, ale přesto penzijní fondy dokázaly výsledek hospodaření udržet alespoň v minimálním zisku. Nejvyššího zisku v součtu za roky 2001 až 2010 vykázal PF České pojišťovny a AXA PF, kdy oba dosáhly celkového zisku 6 mld. Kč. Aby bylo srovnání výsledků hospodaření objektivnější (vzhledem k objemu investic), tak jsem HV dala do poměru k reálné hodnotě aktiv. Při porovnání těchto výsledků vidíme, že nejlepší průměrné hodnoty dosáhl v letech 2001 až 2010 Allianz PF (3,1 %), druhý nejlepší výsledek získal Generali PF (2,9 %), třetí nejlepší byl PF Komerční banky s 2,6 %.

V pátém srovnání PF jsem hodnotila fondy podle výše jejich nákladů na poplatky a provize (NPP) a výše nákladů příštích období (NPO). Tato podkapitola sleduje náklady od roku 2002 do roku 2010. Při sledování vývoje NPP u všech sledovaných PF dohromady pak zjistíme, že tyto NPP mají bohužel rostoucí trend. Pro srovnání výše nákladů jsem objem NPP dala do poměru s objemem příspěvků účastníků a získala jsem následující výsledky. Nejvyšší podíl NPP na příspěvcích měl v roce 2010 ČSOB PF Progres (1,9 %) a Aegon PF (1,6 %). U Aegon PF můžeme od 2007 vidět klesající trend podílu NPP na prostředcích účastníků (z 12,2 % na 1,6 %). Nejlepších výsledků dosáhl v roce 2010 Allianz PF, jehož podíl NPP na prostředcích účastníků činil „pouhé“ 0,3 %. Při porovnání podílu objemu nákladů příštích období k objemu příspěvků účastníků měl nejlepší výsledek PF České spořitelny (0,4 %), který si udržuje nejlepší podíl NPO k příspěvkům účastníků po celé sledované období (rok 2002 až 2010).

Při posledním porovnání PF jsem se zaměřila na srovnání investičního portfolia PF, především na podíl dluhopisů v investičním portfoliu (IP) fondů. V roce 2010 se podíl dluhopisů na IP pohyboval u jednotlivých fondů od 66 % (v PF České spořitelny) do 95 % (v Allianz PF). Pro lepší přehled o tom, jak IP fondů ovlivnila světová finanční krize z roku 2007, jsem se zaměřila na složení IP v roce 2007, kdy podíl akcií činil 6 % z celkového

portfolia všech fondů, a na rok 2010, kdy fondy celkově snížily podíl akcií v IP na pouhé 1 %. Jediný fond, který nedržel v roce 2007 ani 2010 žádné akcie, byl Allianz PF. Při hodnocení fondů podle složení investičního portfolia je můžeme hodnotit podle rozložení investic a podle potenciální rizikovosti kapitálu. V roce 2010 lze u všech penzijních fondů sledovat velmi konzervativní investiční strategii, kdy 92 % kapitálu bylo s nízkým rizikem investováno do dluhopisů a uloženo na termínované vklady a bankovní účty.

Když porovnám a shrnu hodnocení jednotlivých penzijních fondů podle zadaných kritérií, přičemž největší důraz jsem kladla na zhodnocení příspěvků a výsledků hospodaření fondů, pak jako neoptimálnější fond za roky 2001 až 2010 bych zvolila Allianz PF.

Při vyhodnocení dílčího cíle, kterým bylo nastínit vliv plánované reformy důchodového systému na penzijní fondy, je můj závěr následující: to, jak velký bude mít důchodová reforma vliv na konkrétní penzijní fondy, bude záležet především na tom, jestli se penzijní fond bude chtít zapojit do druhého pilíře důchodového systému. Protože důchodová reforma vyvolává více otázek, než dává odpovědí, a mnoho důležitých detailů musí autoři reformy ještě prodiskutovat a „dořešit“, lze jen těžko vytvořit si na reformu pevný a objektivní názor a přesně odhadnout, jaký bude mít reforma na penzijní fondy nakonec vliv.

Seznam tabulek

Tab. 1a: Výše státního příspěvku podle výše měsíčního příspěvku na PP.....	26
Tab. 1: Roční úspora na dani z příjmu v závislosti na výši mzdy a výši příspěvku	42
Tab. 2: Porovnání výhodnosti příspěvku zaměstnavatele na PP zaměstnance a přímého zvýšení mzdy zaměstnance.....	44
Tab. 3: Porovnání výhodnosti poskytnutí příspěvku zaměstnavatele na PP zaměstnance a přímého zvýšení mzdy zaměstnance	45
Tab. 4: Zdanění dávek penzijního připojištění	46
Tab. 5: Srovnání výše doživotní penze účastníků penzijního připojištění u mužů a žen	47
Tab. 6: Nominální zhodnocení příspěvků účastníků PP v letech 2001 až 2010 v %.....	61
Tab. 7: Průměrná meziroční míra inflace v letech 2001 až 2010 v %.....	63
Tab. 8: Reálné zhodnocení příspěvků účastníků PP v letech 2001 až 2010 v %.....	63
Tab. 9: Nominální zhodnocení měsíčního příspěvku účastníka ve výši 1 500 Kč v letech 2001 až 2010.....	64
Tab. 10: Nominální zhodnocení měsíčního příspěvku účastníka ve výši 1 500 Kč v letech 2008 až 2010	65
Tab. 11: Počet účastníků PP v letech 2001 až 2010 k 31. 12. daného roku	66
Tab. 12: Přírůstky účastníků PP v absolutním vyjádření v letech 2001 až 2010.....	68
Tab. 13: Přírůstky účastníků PP v relativním vyjádření v letech 2001 až 2010	69
Tab. 14: Podíl penzijních fondů na trhu (podle počtu účastníků) v letech 2001 až 2010.....	70
Tab. 15: Peněžní prostředky účastníků v letech 2001 až 2010 v mil. Kč.....	72
Tab. 16: Peněžní prostředky účastníků v letech 2001 až 2010, přepočtené na jednoho účastníka v Kč	73
Tab. 17: Přírůstky peněžních prostředků účastníků v letech 2002 až 2010 v mil. Kč.....	74
Tab. 18: Procentuální podíl jednotlivých PF na trhu podle objemu peněžních prostředků účastníků v letech 2001 až 2010	75
Tab. 19: Hospodářský výsledek po zdanění za účetní období 2001 až 2010 v mil. Kč	76

Tab. 20: Poměr HV k reálné hodnotě aktiv v letech 2002 až 2010	78
Tab. 21: Náklady na poplatky a provize v letech 2002 až 2010 v mil. Kč	79
Tab. 22: Náklady příštích období (NPO) v letech 2002 až 2010 v mil. Kč	80
Tab. 23: Objem nákladů na provize a poplatky v poměru k objemu příspěvků účastníků v letech 2002 až 2010 v %	81
Tab. 24: Relativní podíl objemu nákladů příštích období k prostředkům účastníků v letech 2002 až 2010	82
Tab. 25: Podíl dluhopisů na celkových aktivech fondu v letech 2001 až 2010 v %	83
Tab. 26: Umístění peněžních prostředků PF v relativním vyjádření v roce 2007	84
Tab. 27: Umístění peněžních prostředků PF v relativním vyjádření v roce 2010	85

Seznam grafů

Graf 1: Nominální zhodnocení příspěvků účastníků v letech 2001 až 2010	62
Graf 2: Počet účastníků penzijního připojištění v letech 2001 až 2010	67
Graf 3: Podíl penzijních fondů na trhu PP (podle počtu účastníků) v letech 2001 až 2010	70
Graf 4: Podíl penzijních fondů na trhu PP podle počtu účastníků v roce 2010	71
Graf 5.: Přírůstky prostředků evidovaných ve prospěch účastníků	74
Graf 6: Podíl PF na trhu PP podle objemu peněžních prostředků účastníků	75
Graf 7: Hospodářský výsledek po zdanění za účetní období 2001 až 2010	77
Graf 8: Poměr HV k reálné hodnotě aktiv v letech 2002 až 2010	78
Graf 9: Objem nákladů na provize a poplatky v poměru k součtu příspěvků účastníka	81
Graf 10: Relativní podíl objemu nákladů příštích období k prostředkům účastníků v letech 2002 až 2010	82
Graf 11: Rozmístění peněžních prostředků PF v roce 2007 v %	84

Seznam příloh

Příloha č. 1: Schéma historického vývoje penzijních fondů

Seznam použitých zkratek

APF ČR	Asociace penzijních fondů České republiky
ČNB	Česká národní banka
DR	důchodová reforma
DS	důchodový systém
HV	hospodářský výsledek
IPPF	investiční portfolium penzijního fondu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NPO	náklady příštích období
NPP	náklady na poplatky a provize
OR	Obchodní rejstřík
PF	penzijní fond
PP	penzijní připojištění
ABN AMBRO PF	ABN AMRO Penzijní fond, a. s.
Aegon PF	AEGON Penzijní fond, a. s.
Allianz PF	Allianz penzijní fond, a. s.
AXA PF	AXA penzijní fond a. s.
ČP penzijní fond	ČP penzijní fond, a. s.
ČSOB PF Progres	ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.
ČSOB PF Stabilita	ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.
Generali PF	Generali penzijní fond a. s.
Hornický PF Ostrava	Hornický PF, a.s.
ING PF	ING Penzijní fond, a. s.
Nový ČP PF	Nový ČP Penzijní fond, a.s.
PF České pojišťovny	Penzijní fond České pojišťovny, a. s.
PF České spořitelny	Penzijní fond České spořitelny, a. s.
PF Komerční banky	Penzijní fond Komerční banky, a. s.
PF VIVA	Penzijní fond VIVA a. s.
PF Thalia	Penzijní fond THALIA, a. s.
Vojenský otevřený PF	Vojenský otevřený penzijní fond, a. s.
Winterthur PF	Winterthur, a. s.
Zemský PF	Zemský penzijní fond, a. s.

Seznam použitých zdrojů

KNIŽNÍ PUBLIKACE

- LESAY, Ivan. *Bude reforma českého důchodového systému fundamentální?* 1. vyd. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, 2007. 29 s. IBBN 978-80-2399159-8.
- MIKUŠKOVÁ, Mária. *Srovnání penzijních fondů.* 1. vyd. Brno: VÚPSV Praha, 2006. 82 s. ISBN 80-87007-25-5.
- ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění.* 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a změnách některých zákonů souvisejících s jejím zavedením, v platném znění.
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, v platném znění.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- AEGON. *Výroční zpráva 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.aegon.cz/PageFiles/20666/AE%20vyrocni%20zprava%202009%20PENZIJNI%20FOND%20final.pdf>>.
- AEGON. *Penzijní připojištění* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.aegon.cz/cs/Domu/Nase-produkty/Penzijni-pripojisteni/>>.
- ALLIANZ. *Výroční zpráva za rok 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.allianz.cz/download.php?FNAME=1272635816.upl&ANAME=VZ_AZPF_2009.pdf>.
- APF ČR. *Ekonomické ukazatele penzijních fondů APF ČR za roky 2000 až 2010* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>>.
- Asociace penzijních fondů ČR. *Publikace APF ČR – duben 2010* [online]. Duben 2010, [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://publikace.apfcr.cz/cz_verze.html>.

- Asociace penzijních fondů ČR. *Úvod* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/uvod/>>.
- Asociace penzijních fondů ČR. *Zhodnocení prostředků účastníků PP – rok 1995 až 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku-pp-rok-1995-az-2009.html>>.
- Asociace penzijních fondů ČR. *Základní údaje o APF ČR* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/o-nas/zakladni-udaje-apf-cr/>>.
- Asociace penzijních fondů ČR. *Zákon o penzijním připojištění* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/o-nas/dokumenty/zakon-o-penzijnim-pripojistenim.html>>.
- AXA. *Penzijní připojištění – Otázky a odpovědi* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.axa.cz/Lide/Penzijni-pripojistenim/Otazky-a-odpovedi>>.
- AXA. *Penzijní připojištění – Výhody* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.axa.cz/Lide/Penzijni-pripojistenim/Vyhody>>.
- ČSOB Penzijní fondy. *Profil fondu Progres* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csobpf.cz/cz/Progres/Stranky/Profil-fondu-Progres.aspx>>.
- ČSOB Penzijní fondy. *Strategie Penzijního fondu Progres* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csobpf.cz/cz/Progres/Stranky/Strategie-Penzijniho-fondu-Progres.aspx>>.
- ČSOB Penzijní fondy. *Progres – Naše výhody* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csobpf.cz/cz/Progres/Stranky/Nase-vyhody-progres.aspx>>.
- ČSOB Penzijní fondy. *Profil fondu Stabilita* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csobpf.cz/cz/Stabilita/Stranky/Profil-fondu-Stabilita.aspx>>.
- ČSOB Penzijní fondy. *Strategie Penzijního fondu Stabilita* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csobpf.cz/cz/Stabilita/Stranky/Strategie-Penzijniho-fondu-Stabilita.aspx>>.
- Český statistický úřad. *Když se řekne inflace, resp. míra inflace...* [online]. [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#1>.

- Český statistický úřad. *Míra inflace* [online]. [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.
- Generali penzijní fond. *Výroční zpráva 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.generalipf.cz/files/uploaded/UserFiles/File/vyrocn%C3%ADzpravy/Vyrocn%C3%ADzprava_PF_2009.pdf>.
- Generali penzijní fond. *Výroční zpráva 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.generalipf.cz/files/uploaded/UserFiles/File/vyrocn%C3%ADzpravy/Vyrocn%C3%ADzprava_PF_2009.pdf>.
- Generali penzijní fond. *Nabídka* [online]. [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.generalipf.cz/cz/menu-pro-ucastniky/nabidka/c174>>.
- ING. *O ING – ING Penzijní fond* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.ing.cz/cz/o-ing/ing-ceska-republika/ing-penzijni-fond/>>.
- ING. *Penzijní připojištění* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.ing.cz/cz/produkty-a-sluzby/penzijni-prijisten%C3%AD>>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2009* [online]. [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_o_vyvoji_FT_v_roce_2009_pdf.pdf>.
- MPSV. *Důchodová reforma* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>>.
- MPSV. *Hlavní principy pokračování důchodové reformy* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/10660/principy_v2.pdf>.
- MPSV. *Jak bude postaráno o bezpečnost mých úspor?* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/244>>.
- MPSV. *Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/246>>.
- MPSV. *Reakce na prezentaci ČMKOS „6 lží Jaromíra Drábka“* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/10694>>.

- MPSV. *Slovníček pojmů* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/247>>.
- MPSV. *Životní situace* [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/245>>.
- PF České pojišťovny. *Výroční zpráva 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.pfcp.cz/cs/download/vyrocnizpravy/vz_pfcp_2009.pdf>.
- PF České pojišťovny. *O produktu* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.pfcp.cz/o-produktu/co-je-penzijni-pripojisteni.html>>.
- PF České spořitelny. *Zkrácená verze výroční zprávy 2009* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.pfcs.cz/odokumenty/docs/vz2009_letak__final.pdf>.
- PF České spořitelny. *Osobní program* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.pfcs.cz/page.aspx?p=op_charakter&i=21>.
- PF Komerční banky. *Profil společnosti* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.pfkb.cz/penzijni-fond/>>.
- PF Komerční banky. *Výhody penzijního připojištění* [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.pfkb.cz/osobni-program/hlavni-vyhody-osobniho-programu/>>.
- Produktové listy.cz. *Odhad výnosu PF za rok 2010* [online]. [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/clanky/zhodnoceni-pf/341-odhad-vynosu-pf-za-rok-2010.html>>.
- Produktové listy.cz. *Historický vývoj penzijních fondů* [online]. [cit. 2011-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.produktovelisty.cz/penzijni-pripojisteni/listy/prehledy.html>>.

Příloha č. 1: Schéma historického vývoje penzijních fondů

Přehled vývoje penzijních fondů působících na trhu penzijního připojištění se státním příspěvkem (sloučení, splynutí, likvidace).

Úvodní číslo značí číslo licence daného penzijního fondu (1 až 47).

47	AEGON Penzijní fond, a.s. (2007)		AEGON Penzijní fond, a.s.	
46	Allianz PF, a.s.	Allianz PF, a.s.	Allianz PF, a.s.	
17	Živnobanka	splynutí do (46) k 30.9.1997		
31	Allianz-Hypo PF	splynutí do (46) k 30.9.1997		
16	Winterthur PF		CS L&P PF, a.s.	Winterthur PF
12	PF Energie	sloučen s (16)		
13	Báňský a hutní PF	sloučen s (16)		
37	Bižuterní otevřený PF	sloučen s (16)		
28	PF VZP ČR	sloučen s (16)		
30	CR Fontána PF	sloučen s (16)		
34	Univerzální PF Everest	sloučen s (16)		
2	Vojenský otevřený PF		sloučen s (16)	
6	Podnikatelský PF	sloučen s (2)		
15	PF Union (1995)	sloučen s (2) k 31.3.1999		
7	Českomoravský PF, a.s.			ČSOB PF Stabilita a.s.
27	Občanský PF	sloučen s (7) k 31.5.1999		
45	Český PF Zdraví	Český PF Zdraví	sloučen s (7) k 31.5.2000	
22	PF Zdraví	k 1.7.1997 splynutí do (45)		
10	Český PF	k 1.7.1997 splynutí do (45)		
32	Spokojenosti Českých přístavů	ČSOB PF		ČSOB PF Progres, a.s.
4	Zemský PF, a.s.	sloučen s (32)		
23	Homický PF, a.s.	sloučen s (32)		
42	Generali PF, a.s.			Generali PF, a.s.
29	Průmyslový PF	ING PF, a.s.		ING PF, a.s.
3	PF České pojišťovny			PF České pojišťovny
1	Všeobecný vzájemný PF	Commercial Union PF	ČP Penzijní fond, a.s.	sloučen do (3) 1.8.2003
33	PF Koruna (1995)		Jistota a Koruna PF (1999)	ABN AMRO pen. f. (2000)
18	PF Jistota	sloučen do (33)		Nový ČP PF (2004)
36	PF Rentia	sloučen do (18)		sloučen do (3) k 1.10.2004
20	PF ŠKODA (1995)	ABN AMRO Pen. f. (2000)	sloučen do (33) k 31.12.2000	
19	Stavební PF		sloučen do (33)	
24	Spořitelní PF	PF České spořitelny, a.s.		PF České spořitelny, a.s.
39	PF Garant	sloučen s (24) k 1.1.1997		
14	PF Komerční banky, a.s.			PF Komerční banky, a.s.

5	PF Renta	PF Certum-Renta	v likvidaci
35	Certum PF	sloučen s (5)	
8	Bankovní PF	v likvidaci	
9	Český národní PF	v likvidaci	
11	PF Vyšehrad	v likvidaci	
21	Multi PF	v likvidaci	
25	PF Thalia	v likvidaci	
26	Garance-Vzájemný PF pro Čechy, Moravu a Slezsko	v likvidaci	
38	PF Hosten (1995)	Nový PF (1997)	v likvidaci od 29.3.1999
40	Regionální PF	v likvidaci od 4.5.2000	
41	PF Viva (1995)	v likvidaci od 2.1.2001	
43	PF Univerzum	v likvidaci	
44	Rodinný PF	v likvidaci	

Zdroj: Produktové listy.cz, Historický vývoj penzijních fondů